

**Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo**

Špela Palir

Delo socialnih delavk v varnih hišah

Diplomsko delo

Ljubljana, 2020

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Špela Palir

Delo socialnih delavk v varnih hišah

Diplomsko delo

Študijski program: Socialno delo
Mentorica: Doc. dr. Petra Videmšek

Ljubljana, 2020

ZAHVALA

Rada bi se zahvalila svoji mentorici za strokovno podporo in vodenje od ideje do nastanka naloge,

Milanu, da mi je stal ob strani v trenutkih, ko sem to najbolj potrebovala,

družini za podporo na vseh področjih,

največja zahvala pa gre mami Teji, socialni delavki, zaradi katere sem se za študij socialnega dela sploh odločila. Brez tebe mi ne bi uspelo.

Hvala!

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Ime in priimek: Špela Palir

Naslov: Delo socialnih delavk v varni hiši

Mentorica: Doc. dr. Petra Videmšek

Kraj: Ljubljana

Leto: 2020

Število strani: 87

Številko prilog: 3

Število preglednic: 2

Število slik: 0

POVZETEK DIPLOMSKEGA DELA

Diplomsko delo obravnava delo socialnih delavk v varni hiši. Zajema opis dela, ki ga socialne delavke v varni hiši opravljajo, prav tako pa zajema skrb socialnih delavk zase. Predstavljene so metode dela, ki jih pri svojem delu uporabljajo socialne delavke, opis poteka dela z uporabnicami, ki so preživele nasilje, značilnosti dela s temi uporabnicami, opisuje pa tudi skrb socialnih delavk za svoj osebni in strokovni razvoj in načine razbremenitve. Teoretični del diplomske naloge zajema teme, kot so opredelitev nasilja nad ženskami in terminov, ki se uporabljajo v zvezi z nasiljem, dinamiko nasilja in začaran krog nasilja, posledice, razvoj pomoči osebam, ki so preživele nasilje ter socialno delo v varni hiši. Empirični del zajema kvalitativno raziskavo, ki je bila izvedena tako, da sem naredila intervjuje s socialnimi delavkami, ki so zaposlene v varni hiši. Intervjuje sem izvedla s pomočjo vprašalnika oziroma vnaprej pripravljenih smernic. Vzorec v raziskavi predstavlja šest socialnih delavk, ki so trenutno zaposlene v varnih hišah po Sloveniji. Predstavljeni so rezultati, s pomočjo katerih odgovarjam na zastavljena raziskovalna vprašanja: Katere metode socialnega dela se v varni hiši uporabljajo, kaj je osrednji cilj socialnega dela v varni hiši pri delu z žrtvami nasilja in kako socialne delavke v varni hiši skrbijo za lasten strokovni in osebni razvoj.

Ključne besede: nasilje, nasilje nad ženskami, varna hiša, metode socialnega dela, skrb zase, cilji socialnega dela

Graduation thesis: Work of Social Workers at the Safe House

GRADUATION THESIS ABSTRACT

The thesis deals with the work of social workers at the safe house. It includes a description of the work carried out by the social workers at the safe house, as well as the care of the social workers for themselves. Presented are the methods that social workers use at their work, described is the process of working with women who are survivors of domestic violence and the characteristics of the said work, as well as the care of social workers for their own personal and professional development and their methods of relief. The theoretical part of the thesis covers topics such as the definition of violence against women and the terms that are used in connection with violence, as well as the dynamics of domestic violence and the vicious cycle of violence, the consequences and the development of the assistance, provided to survivors of domestic violence and social work at the safe house. The empirical part involves a qualitative study conducted by interviewing social workers who work in a safe house. I conducted the interviews using a questionnaire or guidelines which were prepared in advance. The survey sample consists of six social workers currently employed in safe houses in Slovenia. The results are presented to answer the following questions: What social work methods are used in the safe house, what is the central objective of social work at the safe house in dealing with victims of violence and how social workers at the safe house care for their own professional and personal development.

Keywords: Violence, violence against women, safe house, methods of social work, self-care, social work objectives

PREDGOVOR

Socialno delo na področju nasilja, pri tem mislim predvsem na socialno delo v varni hiši, se od socialnega dela drugje razlikuje predvsem zaradi tega, ker so socialne delavke v življenjskih prostorih uporabnic prisotne več časa. Delovni prostor socialnih delavk je pisarna, ki je po navadi v prostorih same varne hiše, torej znotraj življenjskega prostora uporabnic, ali pa je od tega prostora ločena, a še vedno ostaja v bližini (npr. spodnje ali zgornje nadstropje hiše, del stanovanja...). Delovni čas socialnih delavk je organiziran tako, da je vsaj ena od njih prisotna ves dan – od 8. ure zjutraj do 8. ure zvečer. Prav tako se njihov delovni čas ne deli na uradne in neuradne ure oz. dneve, kar za uporabnice pomeni, da se lahko na svojo svetovalko obrne kadarkoli. Pri svojem delu socialne delavke tako s svojo prisotnostjo vstopajo v življenja uporabnic, prevzemajo različne vloge v odnosu do njih, uporabnicam so vedno na voljo in med njimi se vzpostavi odnos, ki je na eni strani formalen, tekom bivanja uporabnice pa lahko postane tudi neformalen, prijateljski. Take vrste odnos lahko na eni strani pozitivno vpliva na potek dela (večje zaupanje, boljši stik med obema...,), lahko pa predstavlja tudi oviro. Past v strokovnem delu lahko predstavlja predvsem preveč neformalnega, prevelika povezanost med uporabnico in socialno delavko, prijateljske vezi... in podobno, saj lahko ti dejavniki vplivajo na to, da se zabrišejo ali celo prestopijo meje. Predvsem zaradi te specifik socialnega dela v varnih hišah je še posebej pomembno, da socialne delavke skrbijo zase, za lasten strokovni in osebni razvoj, da odnos ostane profesionalen in obenem dovolj pristen, da uporabnicam omogoči varen in zaupen prostor. V različnih strokovnih krogih vse bolj prihajajo do veljave spoznanja, da so socialni delavci v poklicih, kjer se iz dneva v dan soočajo s hudim človeškim trpljenjem, boleznimi, psihosocialnimi stiskami, materialnim pomanjkanjem, bolj izpostavljeni tistim dejavnikom, ki lahko ogrozijo njihovo lastno psihofizično ravnovesje ali celo zdravje in zato je skrb socialnih delavcev in delavk zase pomembna (Vodeb Bonač v Milošević Arnold idr., 1999).

V teoretičnem delu diplomskega dela sem zajela različne teme; definicija nasilja in opredelitev osnovnih pojmov, ki so povezani z nasiljem, opredelitev nasilja nad ženskami, razvoj pomoči osebam, ki so preživele nasilje, nastanek in razvoj varnih hiš, na koncu pa sem opisala socialno delo v varni hiši ter načine in oblike skrbi socialnih delavk zase.

Metodološki del zajema predstavitev rezultatov, pridobljenih z intervjuji, ki sem jih opravila s šestimi socialnimi delavkami, zaposlenimi v varnih hišah po Sloveniji. Namen intervjujev je bil izvedeti, kako socialne delavke v varni hiši opisujejo metode, ki jih uporabljajo pri svojem delu, kako poteka sodelovanje z uporabnicami in kako pri svojem delu poskrbijo zase.

KAZALO

1	TEORETIČNI UVOD	1
1.1	NASILJE	1
1.1.1	VRSTE NASILJA	3
1.1.2	OBRAT V RAZUMEVANJU NASILJA IN PRISPEVEK FEMINIZMA	3
1.1.3	DINAMIKA IN POSLEDICE NASILJA	4
1.2	RAZVOJ POMOČI OSEBAM, KI SO PREŽIVELE NASILJA	6
1.2.1	NASTANEK ORGANIZACIJ ZA POMOČ OSEBAM, KI SO PREŽIVELE NASILJE	7
1.2.2	NASTANEK IN RAZVOJ VARNIH HIŠ	8
1.3	SOCIALNO DELO V VARNI HIŠI	9
1.3.1	DELO SOCIALNIH DELAVK V VARNI HIŠI	9
1.3.2	METODE SOCIALNEGA DELA V VARNI HIŠI	10
1.3.2.1	DELO S POSAMEZNIKOM	11
1.3.2.2	DELO S SKUPINO	15
1.3.2.3	DELO S SKUPNOSTJO	17
1.4	SKRB SOCIALNIH DELAVK ZASE	17
1.4.1	STRES IN IZGORELOST	18
1.4.2	NAČINI RAZBREMENITVE IN OBLIKE SKRBI ZASE	18
1.4.3	SUPERVIZIJA IN INTERVIZIJA	19
2	FORMULACIJA PROBLEMA	22
3	METODOLOGIJA	24
3.1	VRSTA RAZISKAVE	24
3.2	MERSKI INSTRUMENT	24
3.3	POPULACIJA IN VZOREC	24
3.4	ZBIRANJE PODATKOV	24
3.5	OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	25
4	REZULTATI	28
4.1	PREDSTAVITEV	28
4.2	SOCIALNO DELO V VARNI HIŠI	29
4.3	CILJI SOCIALNEGA DELA V VARNI HIŠI	35
4.4	SKRB SOCIALNIH DELAVK ZASE	38
5	RAZPRAVA	41
6	SKLEPI	45
7	PREDLOGI	47
8	UPORABLJENA LITERATURA	48
9	PRILOGE	51
9.1	VPRAŠALNIK ZA INTERVJU S SOCIALNIMI DELAVKAMI	51
9.2	ODPRTO KODIRANJE	51
9.3	OSNO KODIRANJE	73

KAZALO TABEL

Tabela 3.1: Primer odprto kodiranje	26
Tabela 9.2.1: Odpro kodiranje	51

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 NASILJE

Starejša definicija nasilja je dejaven odnos posameznika, za katerega je značilna uporaba pritiska ali sile. Predstavlja grobi napad na drugo osebo ali več oseb, rezultat tega pa je izrazito poškodovanje ali povzročitev fizične škode osebam. Lahko ga opišemo kot način zlorabljanja moči posameznika v škodo drugega, torej je način, s katerim povzročitelj zlorablja svojo moč oziroma položaj moči, vzpostavi nadzor nad žrtvijo in na tak način uveljavi svoje interese. Povzročitelj nasilja s svojimi dejanji, ki so nasilna, posega v žrtvin osebni prostor in tako omejuje njen razvoj (Žužul, 1989).

Pojem nasilja je v sodobni družbi označen kot kršenje človekovih pravic in osebnih meja, saj ima vsak človek pravico živeti brez nasilja in varno. Zakon o preprečevanju nasilja v družini (v nadaljevanju ZPND) nasilje v družini opredeljuje kot poseben družbeni pojav, ki je potreben specifične obravnave (*Zakon o preprečevanju nasilja*, 2008). Definira ga kot vsako uporabo fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja enega člana proti drugi članici ali kakršnokoli zanemarjanje družinske članice ne glede na starost, spol ali katero drugo osebno okoliščino žrtve ali povzročitelja nasilja (Obran, 2014).

Lešnik Mugnaioni (v Horvat idr., 2004) navaja naslednje termine, ki se uporabljajo v tematiki nasilja nad ženskami in otroki:

- Nasilnež/nasilnica, nasilen posameznik/nasilna posameznica, nasilnik/nasilnica: v prvi vrsti označujejo osebnost povzročitelja oz. povzročiteljice nasilja in predpostavljajo, da je nasilje oz. nasilnost nekaj, kar je takemu človeku vzrojeno. Ti izrazi povzročitelje in povzročiteljice nasilja fiksirajo v tej pripisani nasilniški vlogi in tako jim simbolno vzamejo možnost za spremembe.
- Storilec/storilka: označuje osebe, ki so storile kaznivo dejanje. Izraz je uporabljen tudi v Zakonu o kazenskem postopku Republike Slovenije.
- Povzročitelj/povzročiteljica: je upirjen v nasilno vedenje tistega, ki nasilje izvaja, vedenja pa ne povezuje z osebnostjo. Ta izraz upošteva odločno zahtevo po odgovornosti za storjeno nasilno dejanje ter spoštovanje temeljnih človekovih pravic in njegovega dostojanstva.
- Žrtev: termin predpostavlja nekoga, ki trpi in je pasiven in se ne zmore upreti povzročitelji nasilja, torej termin izraža popolno nemoč. V zadnjih letih se temu terminu vse bolj očita neustreznost.

- Preživela/preživeli: za razliko od termina žrtve, ta izžareva veliko moči, energije, neupogljivosti in odločnosti. Tako se da osebam, ki preživljajo nasilje neko priznanje, da jim je uspelo to preživeti in tudi opolnomočenje v njihovi odločitvi, da najdejo pod iz nasilja.
- Oseba z izkušnjo nasilja: tu je poudarek na izkušnji nasilja, ki jo neka oseba ima, tega pa ne povezuje z osebnostjo te osebe. Izraz je ustrezen predvsem v kontekstu premagovanja posledic nasilja, saj odgovornost išče v samem dejanju in povzročitelju nasilja.

V svojem diplomskem delu bom namesto termina storilec uporabljala termin povzročitelj nasilja predvsem zato, ker ta izraz označuje dejanje osebe in ne osebnosti, namesto termina žrtev pa bom v večini primerov uporabljala termin oseba, ki je preživela nasilje, saj je v poimenovanju velika razlika – žrtev predstavlja trpljenje in nemoč, oseba, ki pa je preživela nasilje, pa v sebi nosi veliko moči, izkušenj in energije, ki jo je s podporo in pomočjo mogoče učinkovito uporabiti kot svoj lasten resurs v iskanju in uresničevanju poti do želenih ciljev.

Ženska je že od antičnih časov veljala kot moževa lastnina, zato nasilje v partnerskem odnosu ni nov pojav. Vrednost ženske se je kazala predvsem v tem, da je možu rodila potomce, da se je njegov rod lahko nadaljeval. Nekoč je bilo partnerju, možu dovoljeno pretepati, v nekaterih primerih pa celo ubiti ženo (Filipčič, 2002, str. 87). Položaj žensk in tudi otrok je bil skozi zgodovino tesno povezan z nasiljem, ki je bilo takrat družbeno dovoljeno in sprejemljivo.

Nasilje nad ženskami je ena najpogostejših oblik nasilja v družini. Kazenski zakonik Republike Slovenije v 191. členu opredeljuje nasilje v družini, kadar kdo v družinski ali drugi trajnejši življenjski skupnosti z drugim grdo ravna, ga pretepa ali drugače boleče ali ponižujoče ravna, ga z grožnjo z neposrednim napadom na življenje in telo preganja iz skupnega bivališča ali mu omejuje svobodo gibanja, ga zalezuje, ga prisiljuje k delu ali opuščanju dela ali ga kako drugače z nasilnim omejevanjem njegovih pravic spravlja v skupnosti v podrejen položaj (*Kazenski zakonik*, 2008).

"Vsako dejanje nasilja, ki temelji na spolu in ima za posledico ali je verjetno, da bo imelo za posledico, fizično, spolno ali psihično škodo ali trpljenje žensk. Vključene so tudi grožnje s takšnimi dejanji, odvzem ali samovoljna omejitev prostosti, ne glede na to, ali se to dogaja v zasebnem ali javnem prostoru" je definicija, ki so jo oblikovali Združeni narodi leta 1993 (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.).

1.1.1 VRSTE NASILJA

Nasilje nad ženskami je ena najpogostejših oblik nasilja v družini. Dogaja se v zasebnosti doma in ravno zaradi tega v večini primerov ostane vse prikrito zunanjim opazovalcem. Nasilje v družini predstavlja pretepanje, poniževanje, spolno nadlegovanje, uničevanje lastnine, grožnje, omejevanje svobode (Kaljenje, 2010).

Vrste nasilja:

- Fizično nasilje, ki je vsaka uporaba fizične sile, ki pri žrtvi povzroči bolečino, strah ali ponižanje. Vključuje klofutanje, udarce z roko ali predmeti, lasanje, brcanje, davljenje, zvijanje rok in podobno,
- Spolno nasilje, kar vključuje ravnanja s spolno vsebino, ki jim žrtev nasprotuje, je vanje prisiljena ali pa ne razume njihovega pomena zaradi svoje stopnje razvoja. Prepričanje, da mora ženska biti partnerju vedno na voljo in ga zadovoljevati, kljub temu, da si tega sama ne želi, je škodljivo in napačno,
- Psihično nasilje, ki obsega ravnanja, s katerimi povzročitelj nasilja pri žrtvi povzroči strah, občutek manjvrednosti, ponižanje, ogroženost in druge duševne stiske. Pod pojem psihično nasilje spadajo grožnje, žalitve, zasmehovanje, zbujanje občutkov krivde in strahu, obtoževanje, ignoriranje, kritiziranje in drugo,
- Ekonomsko nasilje, ki je neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje žrtve pri razpolaganju z lastnim premoženjem. Kaže se takrat, ko povzročitelj žrtvi odvzema denar, uničuje skupno lastnino ali lastnino žrtve, ji odreka pravico do uporabe skupnega denarja, jo sili v poplačilo svojih dolgov in drugo,
- Zanemarjanje je oblika nasilja, ko povzročitelj žrtvi ne nudi pravilne oskrbe, ki jo ta potrebuje zaradi bolezni, starosti, invalidnosti ali drugih okoliščin (Obran, 2014).

Kategorizacija oblik nasilja je skoraj nemogoča, saj ima vsaka od navedenih oblik še veliko variacij. Ena od lastnosti nasilja je ta, da se ne pojavlja samo v eni obliki, ampak se praviloma več oblik nasilja pojavlja hkrati. Nasilje pa ni omejeno samo na enkratno dejanje, sčasoma je vedno pogostejše in vedno hujše (Filipčič, 2002, str. 87-88).

1.1.2 OBRAT V RAZUMEVANJU NASILJA IN PRISPEVEK FEMINIZMA

V času začetkov je bil problem nasilja zakrit, dokler se niso pojavila družbena gibanja, predvsem feminizem v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, ki je združeval različne skupine žensk, ki jih je povezovalo zavedanje, da so ženske še vedno povezane s podrejenostjo, zatiranostjo in posledično z vsemi oblikami nasilja, zaradi družbenega reda, ki temelji na

tradicionalni delitvi spolnih vlog in spolno specifičnega kulturnega vzorca. Pred drugo svetovno vojno so verjeli, da je nasilje del življenja, ki ga morajo ženske sprejeti kot svojo usodo in tako se o tem v javnosti ni govorilo (Leskošek v Filipčič idr., 2016).

Zofka Kveder je leta 1900 izdala knjigo *Misterij žene*, zbirko kratkih zgodb, kar je pomenilo velik obrat v razumevanju nasilja. Knjiga je doživela veliko odmevov, veliko je bilo nasprotovanj, manj pa podpore. Knjiga govori o ženskem trpljenju, krivicah in bolečini, o nezakonskih materah, nosečnosti, zgaranih starkah, samomorih, domačem nasilju, spolnosti in ljubezni. Očitani so ji pretiravanje in direktnost v opisovanju, demoniziranje moških in to, da njene zgodbe razburijo živce in obrnejo želodec. V obdobju po drugi svetovni vojni nasilje ni bila tema, o kateri bi pisali, ni bilo kazensko preganjano in prakse dela na tem področju še niso bile razvite, tako da je bilo področje nasilja spregledano področje (Leskošek v Filipčič idr., 2016).

Geslo feminističnega gibanja v 60. in 70. letih je znamenito in je izhajalo iz spoznanja, da ženske kot družbeno skupino v neenak položaj potiska delitev na zasebno in javno sfero, glasilo pa se je: Osebnostno je politično (Plaz v Horvat idr., 2004). Feministično gibanje v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja je v kulturni in družbeni prostor vneslo spregledano temo nasilja, o kateri se do takrat ni pisalo ali na tem delalo (Leskošek v Filipčič idr., 2016). Feministično gibanje se je začelo z razmišljanjem, da je prav, da ženske svoja življenja, telesa, način razmišljanja vzamejo v svoje roke in da spregovorijo o nasilju, ki ga doživljajo kot družbena skupina. Ko so si ženske po vsem svetu pričele izmenjevati izkušnje z nasiljem, se je začel pravi premik. Ženske so si končno vzele pravico in na glas spregovorile o grozotah, ki se dogajajo v domovih (Plaz v Horvat idr., 2004). Spolna neenakost je v družbi tako zakoreninjena, da zavira nastajanje zakonodaje, ki bi diskriminacijo preprečevala in v vseh sferah delovanja zaščitila ženske. Ta družben problem predstavlja kršitev človekovih pravic žensk in še vedno je premalo volje in pripravljenosti, da bi se s tem problemom spopadli. V preteklosti in danes ni zanesljivih podatkov o pogostosti nasilnih dejanj in njihovih posledic, razen podatkov policija, ki intervenira v neki družini in o tem obstajajo uradni zaznamki. Ni znano, koliko nasilja ostane neodkrita (Plaz v Horvat idr., 2004).

1.1.3 DINAMIKA IN POSLEDICE NASILJA

Hrovat (2017, str. 10) pravi, da se po prvem nasilnem dogodku začne nasilje nad ženskami v partnerskem odnosu stopnjevati, je vedno hujše in vedno pogostejše. Začne se z blagimi oblikami psihičnega nasilja, ki ga žrtev najprej sploh ne prepozna kot nasilje. Z namenom,

da bi preprečila nadaljnje nasilje preprečila, žrtev svoje življenje počasi prilagaja in sprejema omejitve in zahteve, ki ji jih postavlja povzročitelj. Skladno z vse večjo željo povzročitelja po izkazovanju moči in nadzorovanju se stopnjuje tudi nasilje. Nasilje se v partnerskem odnosu stopnjuje glede na intenzivnost in pogostost.

V odnosih, kjer je nasilje, se pojavlja vzorec, ki se imenuje krog nasilja. Obran (2014) krog nasilja opisuje, da je razdeljen na tri obdobja oziroma tri faze. Prva faza je naraščanja in stopnjevanja napetosti, ko povzročitelj nasilja ob običajnih življenjskih situacijah postaja vedno bolj napet. V tem obdobju žrtev postaja previdnejša in se začne bolj prilagajati, saj želi povzročitelju na vsak način ustreči, da bi se nasilju izognila, vendar ji ne glede na to, kaj naredi, to ne uspe.

Druga faza se imenuje faza povzročitve nasilja. Takrat nasilje lahko nastopi v katerikoli obliki, žrtev tega ne more predvideti in se na nasilje ne more pripraviti. Povzročitelj prikazuje nasilje, kot da je posledica vedenja žrtve, vendar to nikoli ne drži.

Tretja faza pa je obdobje navideznega miru, najpogosteje je imenovano kot obdobje medenih tednov. Takrat povzročitelj poskuša zmanjšati pomen nasilja ali pa poskuša krivdo prevaliti na žrtev. V nekaterih primerih se povzročitelj svojih dejanj sramuje, žrtev prepričuje in obljublja, da se nasilje ne bo nikoli več ponovilo, se opravičuje, do žrtve je prijazen. Ravno zaradi tega navideznega miru žrtve verjamejo, da se bo res spremenil in v tem obdobju se žrtve najpogosteje odločijo, da bodo v odnosu ostale. Nekatere osebe, ki so preživele nasilje, doživljajo nenehno nasilje brez obdobja miru in tako živijo pod stalnim pritiskom, da se bo nasilje spet ponovilo (Obran, 2014).

Druga delitev zadnjo fazo razdeli v dve obdobji in sicer tretja faza kot obdobje opravičevanja, kjer se povzročitelj žrtvi opravičuje za povzročeno nasilje, za nasilje celo krivi žrtev ali pa nasilje zanika. Četrta faza pa je obdobje miru, nežnosti in medenih tednov, kjer se žrtev počuti bolj varno, fizično nasilje se ne dogaja in v tem obdobju je odnos najtežje pretrgati, saj žrtev verjame in upa, da se nasilje ne bo več ponovilo (Aničić, 2007).

Posledice po izkušnji nasilja so vedno prisotne in so različne. Kakšne so pa je odvisno od različnih dejavnikov, kot na primer od tega, kako intenzivno je bilo nasilje, kako dolgo je trajalo, kako se je na vse odzvala okolica in podobno. Nekatere posledice ostanejo bolj prikriti, nekatere pa so očitne. Nekatere osebe, ki so preživele nasilje, posledic nasilja ne čutijo, jih

čutijo občasno ali pa se kažejo bolj milo. Več je žrtev, ki posledice občutijo in te jih lahko razrešijo in zaživijo kvalitetno in polno življenje, to pa jim je lažje doseči ob pomoči strokovnjakinje ali strokovnjaka (Hrovat, 2017).

Posledice so lahko:

- Fizične, na telesnem nivoju: napetost mišic, poškodbe, bolečine v določenih delih telesa, slabša gibljivost zaradi poškodb, pospešeno bitje srca, pomanjkanje energije, glavoboli, slabši imunski sistem, izguba ali povečanje telesne teže in drugo,
- Psihične, na čustvenem področju: strah, slaba samopodoba, tesnoba, izguba zaupanja vase, težave s koncentracijo, težave s spanjem in nočne more, depresija, žalost, jeza, razdražljivost in drugo,
- Vedenjske: izogibanje določenim krajem in ljudem, manj druženja z drugimi, opustitev hobijev in prostočasnih dejavnosti, izbruhi jeze, pogost jok, prekomerno pitje ali druge oblike samodestruktivnega vedenja in drugo (Hrovat, 2017, str. 12).

Nasilje povzroči, da ženska zgubi svoje samospoštovanje, samozavest, njen občutek varnosti je porušen, torej ima nasilje vedno psihične posledice. Pri ženski, ki doživlja nasilje se pojavijo občutki ničvrednosti, strahu, ženska izgubi kontrolo nad svojim življenjem, saj o njej odloča nekdo drug. Po končanem nasilju ženska ne zaupa več moškemu, v spolnosti ne more več uživati, ima veliko potrebo po naklonjenosti in ljubezni, težko najde voljo do življenja in težko se pomiri s tem, kar se ji je dogajalo in težko verjame, da je normalna, kljub temu, kar je doživljala, ravno zato je zelo pomembno, da ima ženska, ki se je od partnerja umaknila in se sedaj sooča z vsemi naštetimi posledicami, ob sebi osebo, ki ji lahko zaupa. Obstaja velika verjetnost, da si bo, če bo njena samopodoba ostala negativna, spet našla nasilnega partnerja (Plaz v Horvat idr., 2004).

1.2 RAZVOJ POMOČI OSEBAM, KI SO PREŽIVELE NASILJA

To, da se ženska, ki preživlja nasilje, odloči, da bo zapustila partnerja, povzročitelja nasilja, je eno najpogumnejših dejanj. Za tem, da se ženske ne odločijo in zapustijo svojih partnerjev, je veliko razlogov. Ob in po nasilju ženske doživljajo različna čustva, kot so sram, ponižanost, žalost, obup, nemoč in drugi. Od partnerja je materialno odvisna, v sebi ima strah, da ne bo zmogla in prepričana je, da mora ostati, saj je to njena dolžnost. Velikokrat ostanejo tudi zaradi tega, ker so že poskusile oditi, pa niso dobile ustrezne pomoči in podpore strokovnjakov, ki bi jo takrat potrebovale (Plaz v Filipčič idr., 2016).

Ženske imajo probleme z odločanjem, da bi o nasilju spregovorile in koga o tem obvestile. O nasilju ne spregovorijo predvsem iz tradicionalnih razlogov, kot so upanje, da se bo povzročitelj res spremenil, da nasilja ne bo ponovil, ali pa da gre za družinsko, zasebno zadevo, o kateri se ne govori. Dinamika nasilja in začaran krog, v katerem se ženska, ki doživlja nasilje, znajde, je eden največjih razlogov, da se za zapustitev nasilnega odnosa ne odloči. K temu jo prepriča predvsem tretja faza, faza navideznega miru in medenih tednov, saj se v tem času pomiri in začne spet upati in verjeti, da se bo povzročitelj spremenil, kot ji sam tudi zatrjuje (Leskošek v Filipčič idr., 2016).

Ko se ženska, ki preživlja nasilje, odloči zapustiti nasilen odnos s partnerjem, ki ji nasilje povzroča, išče varen prostor in zatočišče, kamor se lahko zateče v svoji situaciji. Tam potrebuje dovolj sredstev za preživetje in socialno mrežo, na katero se lahko opre in ji pomaga pri soočanju s posledicami, ki jih prinese nasilen odnos (Plaz v Horvat idr., 2004).

Spremenjen odnos družbe in posameznikov do nasilja v partnerskem odnosu je novost, ki jo je prinesel čas po drugi svetovni vojni, saj se začel obravnavati kot problem, ki ne obstaja samo v zasebni sferi družine, ampak se mora na to odzvati država in njene institucije (Filipčič, 2002). V Sloveniji je bilo izvedenih največ kvalitativnih raziskav na področju nasilja nad ženskami na manjših vzorcih, ki so prispevale k boljši prepoznavnosti nasilja nad ženskami pri nas (Urek v Leskošek idr., 2013).

1.2.1 NASTANEK ORGANIZACIJ ZA POMOČ OSEBAM, KI SO PREŽIVELE NASILJE
Ena najradikalnejših zahtev feminističnega gibanja po vsem svetu je bila zahteva po prekinitvi nasilja nad ženskami, zato so nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z žensko problematiko pri nas, izhajale iz feministične teorije in kasneje v praksi iz feminističnega socialnega dela. Problem nasilja nad ženskami so javne institucije zanikale in ga niso reševale. V tistem času so javne socialne službe to področje zavračale, bile so bolj del problema kot rešitve pri pomoči ženskam, problemi pretepenih in zlorabljenih žensk pa so bili zanikani. Spodbudo, da se je reševanje vprašanja nasilja zaradi vpliva nevladnih organizacij prijelo do določene mere, je prineslo feministično gibanje. Do določene mere se je prijelo tudi v javnem sektorju, predvsem na centrih za socialno delo in v drugih državnih institucijah (Zaviršek v Horvat idr., 2004). Z razvojem feminističnega gibanja so se začele pojavljati nove organizacije, ki so pretrgale molk in zapolnjevale praznino (Leskošek v Filipčič idr., 2016).

V začetku devetdesetih let 20. stoletja so se v Sloveniji začele razvijati nevladne organizacije za pomoč ženskam, ki so žrtve nasilja (Zaviršek v Horvat idr., 2004). Razvoj storitev in služb

v devetdesetih je bil povezan s feminističnimi teoretskimi in praktičnimi izhodišči, ki so v ospredje postavile žensko z izkušnjo nasilja, ne pa njene družine. Zaradi pomanjkanja znanj in praktičnih izkušenj pri delu na področju nasilja je bil pomemben del dela publiciranje in prevajanje že od začetka boja proti nasilju nad ženskami. Feministična teorija o nasilju bi morala biti podlaga vsemu delu na področju nasilja, pomembna pa je za zagotavljanje učinkovitosti storitev za ženske, ki so nasilje preživele (Leskošek v Filipčič idr., 2016).

Leskošek (v Filipčič idr., 2016) navaja kratko kronologijo razvoja storitev v devetdesetih letih prejšnjega stoletja za ženske, ki so preživele nasilje:

- 1989 ustanovitev Društva SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja
- 1991 ustanovitev zatočišča v Krškem
- 1993 ustanovitev Ženske svetovalnice
- 1994 ustanovitev Združenja proti spolnemu zlorabljanju
- 1996 prva varna hiša, ki jo odpre Center za socialno delo Maribor
- 1996 skupina za samopomoč za ženske, ki preživljajo nasilje, ki jo ustanovi Društvo SOS telefon
- 1997 prva nevladna varna hiša v Ljubljani, ki jo odpre Društvo SOS telefon
- 1999 varna hiša v Novem mestu
- 2000 ustanovitev Zavoda Emma za pomoč žrtvam nasilja
- 2001 prvi Krizni center Ženske svetovalnice, ki deluje vse dni v tednu, 24 ur na dan

V tem času je bilo ustanovljenih več materinskih domov, kamor so, kljub temu, da to ni njihova primarna vloga, lahko prišle ženske, ki so preživele nasilje.

1.2.2 NASTANEK IN RAZVOJ VARNIH HIŠ

Nasilje v družini povzroča čustveno in psihično škodo, ki jo je velikokrat zelo težko odpraviti, saj s tem, ko ženska in otroci izgubijo občutek, da sta družina in dom zanje varno in ljubeče okolje, s tem izgubijo pomemben temelj stabilnega življenja. Bivanje v zatočišču naj bi jim omogočilo izkušnjo avtonomnosti in solidarnosti. Naj pa bi pomagalo tudi odpraviti ali vsaj omiliti posledice nasilja, hkrati pa je namen tudi vrnitev zaupanja v varno družinsko skupnost.

V zgodnjih sedemdesetih letih 20. stoletja se je na pobudo feminističnih gibanj in združenj začelo ustanavljanje zatočišč in varnih hiš za ženske, ki so žrtve nasilja v Angliji, na Škotskem in v Združenih državah Amerike. Poleg telefonskih svetovanj ženskam, žrtvam nasilja, so se

začela prva zatočišča. Kot v zahodnem svetu so bili tudi v Sloveniji pobudniki programov varnih hiš različni. Prvo zatočišče v Sloveniji je začelo delovati leta 1991, v okviru Centra za socialno delo Krško, kar je dvajset let pozneje kot na Zahodu. Druga varna hiša je bila ustanovljena v okviru Centra za socialno delo Maribor v letu 1996, tretje zatočišče za ženske in otroke pa se je odprlo leta 1997 v okviru nevladne organizacije Društvo SOS telefon za ženske in otroke v Ljubljani, kjer je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve zagotovilo prostore za izvajanje dejavnosti. Četrta varna hiša je leta 1999 v okviru društva Življenje brez nasilja in krivic za podporo žrtvam kaznivih dejanj v Novem mestu (Grabrijan, 2010).

Osnova varnih hiš in zatočišč je, da je nasilje ne samo osebni, ampak tudi družbeni problem, čeprav do njega prihaja večinoma znotraj družine in odnosov. Na neenaki porazdelitvi moči med spoloma ter na spolni delitvi dela in družbenih vlog so zasnovane družbene strukture, od tod pa izhajajo neenakosti (Pantić, 2006). Zatočišče ali varna hiša je varen prostor na tajni lokaciji, v katerega se lahko umaknejo ženske, ki so v svojem domu in okolju ogrožene zaradi nasilja in so stare 18 let in več, z otroki ali brez njih. V Sloveniji je 16 varnih hiš, ki sprejemajo ženske in njihove otroke iz Slovenije, ne glede na njihov kraj bivališča. Varna hiša nudi bivanje, svetovanje, strokovno pomoč, spremstvo na institucije in socialno zagovorništvo. Bivanje v varni hiši traja največ eno leto, za sprejem je potreben predhoden dogovor, za bivanje pa se plačuje mesečni prispevek. Omogočeno je brezplačno bivanje v varni hiši za ženske, ki nimajo sredstev za preživetje (Horvat in Matko v Filipčič idr., 2016).

1.3 SOCIALNO DELO V VARNI HIŠI

1.3.1 DELO SOCIALNIH DELAVK V VARNI HIŠI

Varna hiša je javni verificirani socialnovarstveni program, ki dopolnjuje javno službo na področju socialnega varstva in socialno delo je v varni hiši kot nevladnem sektorju specifično. Posebnost dela socialnih delavk v varni hiši je v tem, da socialnih delavk ne zavezuje podrejenost Zakonu o upravnem postopku in se tako lahko bolj kot skrbi za postopek posvetijo skrbi za odnos.

Socialnovarstveni programi strokovno verifikacijo pridobijo na način, ko Socialna zbornica Slovenije na podlagi Zakona o socialnem varstvu vodi postopek strokovne verifikacije tistih socialnovarstvenih programov, ki se najmanj tri leta že izvajajo kot razvojni programi in so strokovno verificirani po postopku, ki ga socialna zbornica v soglasju z ministrom, pristojnim za socialno varstvo sprejme. Strokovna verifikacija je postopek strokovne ocene, kjer se ugotavlja in potrjuje izvajanje posameznega programa kot socialnovarstvenega, opredeljenega

v mreži javnih socialno varstvenih programov iz resolucije. Strokovna verifikacija je zahteven in kompleksen postopek, s katerim se potrdi, da je določeni socialnovarstveni program sposoben opravljanja za daljše časovno obdobje oziroma se mu omogoči vstop v javno mrežo socialnovarstvenih programov (Socialna zbornica, b.d.).

Ženskam, ki so preživele nasilje, in njihovim otrokom varna hiša ponuja umik iz nasilnega okolja v varen prostor, hkrati pa s prisotnostjo socialnih delavk omogoča skoraj neprekinjeno možnost pomoči in podpore uporabnicam v vseh njihovih potrebah. Pomemben aspekt socialnega dela je prostor, ki v veliki meri določa način oziroma metodo dela. Prostor je za socialno delavko pomemben v zvezi z dostopnostjo do storitev, predvsem pa določa način vzpostavljanja stikov, pogovarjanja, pa tudi krepi ali slabi zmožnost ravnanja in ukrepanja (Flaker, 2003). V varni hiši se socialno delo dogaja v prostorih, ki so hkrati življenjski prostor uporabnic, torej so prostori zasebni, delo pa se dogaja tudi v pisarni, ki je del celotnega prostora, v katerem se izvaja program. Socialno delo prehaja od formalnega prostora, ki je znotraj pisarne do neformalnega prostora, torej v skupnih prostorih.

V varni hiši socialne delavke z uporabnicami preživijo veliko časa. Da lahko uporabnice spregovorijo o svojih najglobljih osebnih travmatičnih izkušnjah, ki so jih doživele, a si jih niso do sedaj upale povedati nikomur, omogoča odprt, varen prostor za pogovor, brez obsojanja in strahu pred posledicami, individualen pristop in možnost izbire ter odločanja o svojem življenju. Delo socialne delavke v varni hiši je kompleksno. Ko se uporabnica vključi v program, se začne dolgotrajen proces odhajanja, prekinitve in spreminjanja vzorcev vedenja, ki so se vzpostavili v času bivanja z nasilnežem, ta proces pa je velikokrat boleč (Špegu v Capl, 2010).

1.3.2 METODE SOCIALNEGA DELA V VARNI HIŠI

Flaker (2003, str. 16 - 17) govori o tem, da so metode socialnega dela sestavljene iz teoretskih znanj, metodologij dela, konkretnih spretnosti, hkrati pa utemeljene v vrednotah socialnega dela, konkretno določene s kontekstom dela, ki ga socialni delavec opravlja. Socialno delo je umeščeno v različne sisteme in sektorje. Socialni delavci ne delujejo samo v prevladujočem javnem sektorju, ampak tudi v organizacijah prostovoljnega in zasebnega sektorja.

Temeljne prvine socialnega dela se skozi metode socialnega dela zrcalijo in skozi njih uresničujejo. Metode v socialnem delu morajo biti primerne za delo z uporabniki kot

posamezniki, za delo s skupinami uporabnikov, za delovanje v skupnosti in v širšem družbenem prostoru. Najprej so se metode delile na temeljne, direktne in pomožne, indirektne metode dela, pri katerih gre za neposredno delo z uporabniki. Ta delitev med temeljne, direktne metode uvršča socialno delo s posameznim primerom, socialno delo s skupino in skupnostno socialno delo. Med pomožne metode socialnega dela pa spadajo sodelovanje in koordinacija, metoda strokovnega razvoja (intervju), metodo raziskovanja v socialnem delu in metodo upravljanja v socialnem delu (Milošević Arnold in Poštrak, 2003).

Nekateri avtorji, kot je Zastrow (v Milošević Arnold in Poštrak, 2003) pa metode socialnega dela delijo glede na obseg delovanja, ki ga vsaka metoda omogoča ter na število uporabnikov ali pojavov, ki jih neka metoda zajema. Ta delitev je delitev metod na mikro, mezo in makro ravni.

- Mikro raven: socialno delo s posameznim primerom, vodenje primera
- Mezo raven: delo s skupino, skupinska terapija, družinska terapija
- Makro raven: skupnostno socialno delo, upravljanje

V varni hiši metode socialnega dela lahko v osnovi razdelimo na metode dela s posameznico – uporabnico, metode dela s skupino - skupinsko socialno delo in skupnostno socialno delo. Socialno delo s posameznico je uporabljeno pri individualnih svetovalnih razgovorih in v vseh intervencah, ki so namenjene podpori. Delo s skupino pa se kot metoda uporablja pri različnih delavnicah in aktivnostih, ki jih obsega program dela z uporabnicami in so vanje vključene vse uporabnice, ki so v tistem času živijo v varni hiši. (Palir Čuješ, 2006).

1.3.2.1 DELO S POSAMEZNIKOM

Metoda socialnega dela s posameznim primerom se je razvila v dvajsetih letih in je bila pomembna za začetek procesa profesionalizacije socialnega dela. Razvijati jo je začela Mary Richmond, ki je razlikovala socialno delo od dobrodelne dejavnosti, metoda pa se še danes najbolj pogosto uporablja. Na socialno delo na sploh in na metodo dela s posameznim primerom so vplivale druge teorije, kot so psihoanalitična, psihosocialna, funkcionalistična teorija, reševanje problema, krizna intervencija, socialno delo usmerjeno v nalogo, vedenjska in ekološka usmeritev (Milošević Arnold in Poštrak, 2003).

Socialna delavka, ki je zaposlena v varni hiši, v okvir dela s posameznico uvršča in opisuje naslednja ravnanja, ki jih socialne delavke pri svojem delu v varni hiši uporabljajo pri delu s posamezno uporabnico:

- SVETOVANJE IN POGOVARJANJE

Individualno svetovanje v varni hiši v veliki meri temelji na feministični teoretski osnovi, ki upošteva razlike med spoloma kot posledico zgodovinskega in družbenega vpliva na oblikovanje spolnih vlog in socializacijo (Dolinar, 2008). Individualno svetovanje socialna delavka, zaposlena v varni hiši opisuje tako, da ženska, ki je preživela nasilje, ne vidi samo v luči preživetega nasilja, ampak problem nasilja nad ženskami pojmuje kor družben problem. Na tej osnovi je načelo svetovalnega dela brezpogojno verjeti ženski, ki je preživela nasilje. Ponudijo ji varen prostor, kjer dobi možnost vzpostavitve zaupanja in razumevanja, sporočilo, s katerim se razbremeni krivde za nasilje, predela izkušnje v zvezi s preživetim in skupaj s socialno delavko išče rešitve za svojo stisko (Terezija Palir Čuješ, DRVH Slovenj Gradec, osebna komunikacija, 5.2.2020).

- INDIVIDUALNO NAČRTOVANJE

Individualni načrt z udejanjanjem ciljev je uveljavljena metoda v socialnem delu v Sloveniji. Individualni načrt je dokument in ima določeno strukturo. Uporabnik ima pri zapisovanju načrta dosledno zagotovljen vpliv, saj se ta metoda uporablja za uvajanje sprememb, ko pride do večjih življenjskih prelomnic, kompleksnejših situacij, uporablja se za načrtovanje sprememb preko različnih ciljev na različnih življenjskih področjih, lahko pa gre za spremembo, ki se v celoti opira na en cilj (Škerjanc, 2006).

Socialna delavka v varni hiši Slovenj Gradec navaja, da je individualni načrt osnovna metoda dela s posamezno uporabnico, v okviru katere vsaka uporabnica skupaj s svojo socialno delavko skozi štiri magnetne dobi uvid v svoje življenje ter prepozna lastne resurse, si zastavi cilje in zapiše korake za doseg teh ciljev. V evalvaciji individualnega načrta uporabnica in socialna delavka v določenem časovnem obdobju pregledata dosežene cilje, ugotavljata morebitne primanjkljaje ali napačne korake do dosega ciljev in preverjata, kaj bi bilo treba zastaviti drugače, v kolikor cilj ni dosežen. Končna evalvacija načrta je narejena tudi ob izstopu uporabnice iz programa (Terezija Palir Čuješ, DRVH Slovenj Gradec, osebna komunikacija,

5.2.2020). Prav individualno načrtovanje kot metoda dela, kateri so podrejena vsa ostala strokovna ravnanja pri delu s posameznico, omogoča individualiziran pristop do vsake uporabnice, načrt pa pomeni izvirni delovni projekt pomoči, kamor zapišemo in izvajamo najmanjše možne korake, ki prispevajo k želenim izidom (Čačinovič Vogrinčič idr., 2005). Bistvena organizacijska spretnost socialnega dela je načrtovanje, da lahko ukrepa proaktivno in ne ostane jetnik svoje reakcije na stiske ljudi. Vsak poseg socialnega delavca, ki je nekaj več kod naključne izmenjave informacij, je na nek način projekt. Z uporabnikom ali uporabnico je potrebno načrtovati, ob enem je treba zagotoviti izvedbo projekta, organizirati zadeve, da se bodo zgodile ter izvedeno ovrednotiti. Tukaj je potrebna organizacijska spretnost povezovanja in navezovanja na obstoječa sredstva, dogodke in vire pomoči v domačem in institucionalnem okolju, torej povezovanje dogodkov, stvari, struktur in ljudi (Flaker, 2003).

- ANALIZA TVEGANJA IN NAČRT VARNOSTI

Analiza tveganja je postopek, ki se je razvil iz dvojne potrebe strokovnjakov, socialni delavcev, ki so odgovorni za varnost ljudi in nevarnost, da bodo ti ljudje ogrožali sebe ali druge (Flaker, 1994). Pomembno je, da ločimo med grožnjo in nevarnostjo. Grožnja je objektivna okoliščina, je pogoj, da do nevarnosti lahko pride, ne pomeni pa, da se bo nevarnost res zgodila. Nevarnost pa so konkretni dogodki, povezani s konkretno življenjsko situacijo, za katere obstaja verjetnost, da se bodo zgodili. Grožnja je potencialna, nevarnost pa realna (Ratajc, 2010).

Socialna delavka, zaposlena v varni hiši, je opisala konkretno uporabo načrtovanja varnosti, ki se uporablja predvsem takrat, ko se povzročitelju nasilja izteče ukrep prepovedi približevanja, ali pa v primeru, da se uporabnica z otroki ali brez njih odloči, da se vrne v nasilno okolje. Uporabi se tudi v primerih, ko se začnejo izvajati stiki otrok z očetom, storilcem nasilnih dejanj, pa nastopi možnost, da bo nasilnež preko otrok in v času predaje otrok želel ponovno vplivati na žensko, ki je preživela nasilje, poveča se tudi možnost izvajanja nasilnih dejanj (Terezija Palir Čuješ, DRVH Slovenj Gradec, osebna komunikacija, 5.2.2020).

- DELO Z OTROKI

Delo z otroki je pomemben del v okviru socialnega dela v varni hiši, saj skupaj z ženskami v hišo prihajajo tudi otroci. Metode dela se razlikujejo glede na njihovo starost, vsekakor pa zajemajo od varstva v primerih, da ima mama nujne opravke in nima druge možnosti, iger,

sprehodov, športnega udejstvovanja, kreativnih delavnic, učne pomoči posameznemu otroku, pa vse do razbremenilnih delavnosti in svetovalnih razgovorov s posameznikom otrokom ali mladostnikom (Dolinar, 2008).

- KREPITEV MOČI, OPOLNOMOČENJE

Avtorice Zaviršek, Zorn in Videmšek (2002) govorijo o opolnomočenju kot o metodi dela, pri izvajanju katere oseba dobi občutek, da je vse bolj sposobna odločati o svojem življenju in te odločitve uresničevati v praksi. Z opolnomočenjem krepimo tisto pot in odločitve, ki jih je naredila oseba sama zase in ji pomagamo spoznavati in razumeti družbene in osebne ovire v njenem življenju. Spodbujamo človeka, da razvije tiste sposobnosti, s katerimi lahko širi svoj vpliv in sposobnosti za uporabo moči, krepimo občutek samozavesti, spodbujamo osebo, da uporablja vzvode moči in delujemo tako, da pride do premika moči.

Koncept krepitve moči se v slovenskem prostoru pojavlja že od začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja in predstavlja temelj socialnodelovnega ravnanja. Prvi članki na to temo se pojavljajo od leta 1994, različni avtorji (Zaviršek 1994, Škerjanc 1995, Lamovec 1998) pa termin iz angleške besede empowerment prevajajo kot opolnomočenje. Opolnomočenje v slovenskem knjižnem jeziku (SSKJ, 1994 v Videmšek, 2008) pomeni pooblastiti, kar v kontekstu socialnega dela pomeni, da je deprivilegirana skupina ljudi strokovne delavce pooblastila za nekaj. Prevod termina opolnomočenje je preozek, saj izraz označuje prizadevanje v smeri polnomočnosti (Dragoš idr., 2007 v Videmšek, 2008), v novem stoletju pa je termin opolnomočenje nadomestil nov termin – krepitev moči. Gre za povzemanje že znanega na nov način (Videmšek, 2008).

Proces krepitve moči, opolnomočenja, kot ga opisuje socialna delavka, zaposlena v varni hiši, se začne s prvim stikom z uporabnico – pri prvem klicu ženske, ki je preživela nasilje, na telefon varne hiše in poteka preko vseh postopkov (sprejem, informiranje, materialna preskrba) do odhoda. Namenjen je temu, da preživela ponovno vzpostavi nadzor nad svojim življenjem, z vzpostavitvijo varnega prostora, razumevanja, sodelovanja, zaupnega odnosa in lastne participacije pri reševanju problema pa prepozna lastne resurse, lastna pretekla uspešna prizadevanja za preživetje, dobi izkušnjo, da ni edina, ki preživlja nasilje in da za nasilje nikakor ni odgovorna ona, ampak tisti, ki je nasilje izvajal. Proces pri vsaki uporabnici poteka individualno – odvisen je od posameznice in njenih sposobnosti uvida v razumevanje situacije,

prepoznavanja možnosti izbir, ki jih ima, sposobnosti vzpostaviti zaupanje drugim ljudem, sposobnosti sodelovanja s skupino. Opolnomočenje je zagotovo osrednji cilj in namen dela socialnih delavk v varnih hišah – da se ženska, ki je preživela nasilje, ob odhodu počuti bolj samozavestna, bolj močna, ima boljše samopodobo, ima pa tudi več znanja za ravnanje v prihodnje (Terezija Palir Čuješ, DRVH Slovenj Gradec, osebna komunikacija, 5.2.2020).

- ZAGOVORNIŠTVO

Zaviršek (1997) opredeljuje zagovorništvo kot delovanje, ki lahko zveča občutek lastne vrednosti pri ljudeh, je delovanje, ki ima naravo samoorganiziranja. Osnovne naloge zagovorništva so na eni strani pomoč in podpora posamezni uporabnici pri razreševanju njene individualne problemske situacije, na drugi strani pa zagovarjanje interesov in potreb uporabnic kot družbene skupine. V okviru zagovorništva lahko razumemo tudi t.i. strokovno pristranskost oz. pristransko držo do uporabnic. Pri socialnem delu v varni hiši to pomeni najprej, da socialne delavke uporabnici brezpogojno verjamejo. Omogočijo jim, da v varnem prostoru povejo svojo zgodbo, prisluhnejo njihovim potrebam in željam in skupaj z njimi v okviru individualnega načrtovanja zastavijo cilje in korake za doseg ciljev. Zagovorništvo v enem delu pomeni pomoč in podporo posameznici pri uveljavljanju njenih pravic – informiranje o možnostih, ki jih ima, spremstvo na različne institucije (policija, sodišče, CSD), posredovanje v telefonskih ali osebnih razgovorih, v katerih socialne delavke na uporabničino željo urejajo posamezne pravice. Dejstvo je, da se marsikatera institucija prej in drugače odzove, če pokliče socialna delavka, kot pa ob klicu uporabnice same. Zagovorništvo pomeni tudi pomoč pri sestavljanju različnih dopisov, prošenj, vlog, pritožb, dopolnitev, zahtev v zvezi z zgodbo uporabnice in njenimi potrebami. Pri tem gre za sodne postopke, prošnje za zaposlitev, prošnje za izredno dodelitev neprofitnih stanovanj v najem, pa tudi za prešolanje otrok, ureditev vrtca. Torej vse, kar se tiče uporabničine situacije in kar pomaga to njeno situacijo izboljšati. Skozi zagovorniško vlogo socialne delavke uporabnica pridobi izkušnjo, da ji tudi zunanji svet verjame, ker ji verjame socialna delavka in je na njeni strani. Mogoče je kdaj to prva izkušnja marsikatero uporabnice, da ni sama v svoji stiski, kar ima za posledico ponovno proces opolnomočenja (Dolinar, 2008).

1.3.2.2 DELO S SKUPINO

V varni hiši poleg dela s posameznico poteka tudi skupinsko socialno delo. Flaker (2003) pod skupinsko socialno delo navaja asertivno usposabljanje, komunikacijske treninge, reševanja

konfliktov, usposabljanje v socialnih spretnostih, skupinske treninge, skupinske analize, igralne, ustvarjalne, interesne, akcijske skupine, skupine za samopomoč in timsko delo. Delo s skupino je metoda socialnega dela, katere cilj je ustvarjanje kvalitetnega skupinskega življenja, odvisen je od potreb konkretne skupine, pomoč pa je namenjena vsem v skupini. Socialni delavec v skupinskih interakcijah sodeluje, z ostalimi ni izenačen in ni reden član. Vloga socialnega delavca izhaja iz poznavanja skupinske dinamike in potreb posameznih članov po pomoči. Z metodo skupinskega dela lahko skupina doseže želene cilje, potrebne spremembe pa lahko dosežejo posamezni člani skupine. Tu je možnost samouresničevanja in občutka osebnega zadovoljstva članov. Metoda dela s skupino glede na cilje skupinskega dela opisuje tri različne modele: model socialnih ciljev, terapevtski model in model recipročnih ciljev (Milošević Arnold in Postrak, 2003).

Glede na to, da je program namenjen ženskam, ki so preživele nasilje, vsak od njih prihaja s svojo zgodbo, ki je specifična, pa vendar jih vse druži skupna izkušnja – preživele so nasilje. V bivanjski skupnosti uporabnice dobijo izkušnjo, da niso same v svoji stiski, da se to dogaja tudi drugim, da niso same krive za nasilje. Skupina jim lahko pomeni veliko podporo, kar ima ponovno za posledico krepitev njihove moči. Ženske prihajajo iz različnih okolij, imajo različne izkušnje nasilja, imajo pa tudi različne strategije preživetja, ki so jih razvile tekom bivanja z nasilnim partnerjem. Prav zaradi tega lahko med njimi prihaja do konfliktov, nesporazumov, nerazumevanja – tukaj je spet pomembna vloga socialne delavke, ki v okviru dela s skupino opravlja delo socialne mediatorke v sporih, ponudi usposabljanje v asertivnem vedenju in socialnih spretnostih, pojasnjuje in omogoča boljšo komunikacijo med njimi.

Socialna delavka v varni hiši skupino uporabnic v varni hiši opisuje kot skupino, ki deluje kot skupina za samopomoč, ki uporabnicam lahko nudi podporo, jo razbremenjuje, ji pomaga v procesu krepitev moči, hkrati pa deluje tudi kot šolska situacija za učenje asertivnega vedenja in drugačne komunikacije, krepitev samozavesti in dvigovanje samopodobe v varnem okolju. V okvir dela s skupino sodijo tudi različne delavnice (kreativne, sprostitvene) za ženske, za otroke in za ženske z otroki. Velik del bivanja je namenjen organizaciji in izvedbi neformalnega druženja s točno določenim namenom (kvalitetno preživljanje prostega časa, tabori, skupinski izleti). Logistika sobivanja velikega števila žensk na istem mestu – v varni hiši zahteva tudi dogovore okoli izpolnjevanja obveznosti v zvezi z vzdrževanjem higiene skupnih prostorov ter skrbi za otroke in gospodinjstvo. Temu so namenjeni hišni sestanki (Terezija Palir Čuješ, DRVH Slovenj Gradec, osebna komunikacija, 5.2.2020).

1.3.2.3 DELO S SKUPNOSTJO

Tretja metoda dela v varni hiši je skupnostno socialno delo. Milošević Arnold in Poštrak (2003) socialno delo s skupnostjo opisujeta kot metodo intervencije, s katero se posamezniki, skupine in organizacije vključijo v načrtovane akcije z namenom vpliva na socialne probleme. Gre za izboljševanje razmer, razvoja in spreminjanje socialnih institucij, vsebuje pa dva procesa:

- Načrtovanje: odkrivanje problemskih področij, opredelitev problemov in iskanje rešitev,
- Organizacija: razvijanje strategij, potrebnih za učinkovito akcijo.

Cilji skupnostnega socialnega dela so izboljšanje kvalitete življenja, zagovorništvo, human socialni in ekonomski razvoj, načrtovanje programov in storitev, integracija storitev, politična in socialna akcija, socialna pravičnost ter organizacija sosesk in skupnosti. Metoda skupnostnega dela se lahko uporablja na vseh ravneh organiziranja, ob uporabi pa se socialni delavci preizkušajo v različnih vlogah (Milošević Arnold in Poštrak, 2003).

Socialna delavka v varni hiši socialno delo v skupnosti opredeljuje tako: socialno delo v skupnosti je usmerjeno predvsem v ozaveščanje javnosti o problematiki nasilja. Gre za usmerjenost tako v lokalno skupnost kot tudi širše. Lahko se kaže kot preventivno delovanje, ozaveščanje v smislu akcijskih dejavnosti (na primer postavitve labirinta nasilja), lahko pa gre za pojavljanje v medijih, za organizacijo različnih dogodkov, v okviru katerih je mogoče bolj poglobljeno spregovoriti o nasilju kot o družbenem problemu. Namen skupnostnega dela je tudi, da bi glas o možnih rešitvah iz kroga nasilja dosegel vsako žensko, ki nasilje preživlja. Ta način dela prav tako lahko spada v okvir zagovorništva, pri čemer ne gre za pomoč in podporo zgolj posameznici, ampak za podporo širši družbeni skupini – ženskam, ki preživljajo nasilje. V okvir tega dela spadajo tudi predstavitve delovanja programa v različnih okoljih (npr. vrtcih, osnovnih, srednjih šolah), preventivne delavnice za otroke in mladostnike, predstavitve za strokovne delavce drugih institucij (zdravstvo, šolstvo, sodstvo), kakor tudi sodelovanja z zunanjimi institucijami na različnih posvetih, timih, strokovnih telesih, kjer socialne delavke nastopajo kot zagovornice uporabnic (Terezija Palir Čuješ, DRVH Slovenj Gradec, osebna komunikacija, 5.2.2020).

1.4 SKRB SOCIALNIH DELAVK ZASE

Socialno delo je kot pomagajoči poklic čezmerno stresno in naporno delo. Raven stresa socialnih delavk in delavcev se primerja z ravno stresa drugih pomagajočih poklicev kot so

psihiatri, psihologi, delovni terapevti in medicinske sestre. Kljub visoki ravni stresa socialne delavke in delavci občutijo zadoščenje predvsem zaradi tega, ker pomagajo drugim, to pa preprečuje izgorelost (Van Heugten, 2011 v Zavec, 2017).

1.4.1 STRES IN IZGORELOST

Vodeb Bonač (v Milošević Arnold idr., 1999) opredeljuje dva pojma, ki sta najpogostejše obravnavana v zvezi z izgubo psihofozičnega ravnovesja strokovnega delavca: stres in izgorelost. Stres definira na podlagi izkušenj strokovnih delavk zaradi stalne izpostavljenosti obremenjujočim situacijam. Pri delu prihaja do večjega absorbiranja težav, s katerimi se soočajo uporabniki in pogosto se dogaja, da strokovne delavke poslušajo zapletene probleme uporabnikov, mobilizirata se njihov mentalni in telesni sistem. Če strokovna delavka ne najde ustreznih načinov za sprostitev in razbremenjevanje napetosti, ki nastane v stresnih situacijah, se to odlaga v psihi in telesu, kar pa strokovna delavka doživlja kot stres (Milošević Arnold idr., 1999). Vsi dejavniki lahko na zaposlene delujejo kot pritisk, delo postaja preveč obremenjujoče, moteče v njihovem normalnem delovanju v delovnem okolju, to pa posredno vpliva na poslovanje in predstavlja vzrok za stres zaposlenih (Meško, 2011 v Zavec, 2017).

Po več letih dela v službah, kjer so strokovnjaki bolj vpleteni v odnose z ljudmi, ki se soočajo s težavami, se pojavljajo stanja telesne, čustvene in psihične izčrpanosti. Proces izgorevanja se prične, če strokovnjaki nimajo možnosti, da bi našli ustrezne načine razbremenjevanja v stresnih situacijah. Izgorelost je posledica frustracij, povezanih z delom, ki nastajajo ob problemih, ki se strokovnjakom navidezno ali dejansko zdijo nerešljivi (Porić, 2005). Na svoje delo je potrebno gledati kot na izziv in nalogo, ki jo hočemo rešiti in zmagati v igri, ne pa da na delo gledamo kot na obveznost in tako se lahko zavarujemo pred izgorevanjem na delovnem mestu (Schmiedel, 2011 v Stjepanović, 2012).

1.4.2 NAČINI RAZBREMENITVE IN OBLIKE SKRBI ZASE

Strokovni delavec mora najti ustrezne načine za razbremenjevanje, koristno je, da prepozna svoje prevladujoče načine spoprijemanja s stresom, ter da vedno znova išče nove načine razbremenitve. Dolgotrajna izpostavitve stresnim situacijam skupaj z neustreznimi načini razbremenitve ali celo z zanemarjanjem skrbi zase lahko vodi v izgorelost, ki je postopen proces, mnogokrat z nevidnim začetkom, vodi pa lahko v tesnobo, razdražljivost, žalost, depresivne epizode, hkrati s psihosomatskimi težavami, kot so nespečnost, glavobol, bolečine v križu, zvišan krvni pritisk, utrujenost.

Za razbremenitev in odpravljanje izgorelosti, s katerimi se srečujejo socialne delavke, obstajajo različne metode: samopomoč, spreminjanje delovnega okolja in pomoč različnih podpornih skupin. Velikega pomena so kolegialni odnosi v službi, razvijanje občutka pripadnosti, ohranjanje odprtega odnosa z nadrejenimi, ob enem pa je pomembno spremljanje novih znanj in izobraževanje. Potrebno je razviti močan podporni sistem, izboljšati kakovost odnosov v družini in s prijatelji, s katerimi lahko poteka pogovor o problemih, velikega pomena je čas za rekreacijo, šport, zabavo, zdravo prehrano, dovolj spanja in počitka, izogibanje stresnim situacijam v službi in doma ter realno postavljanje ciljev, ki so v mejah zmožnosti in odgovornosti vsakega (Zdovc, 1998 v Petrc, 2008).

Bezenšek Lalić (2009) je v svoji raziskavi raziskala dejavnike, ki so povezani z razumevanjem in ocenjevanjem nasilja v družini in ocenjevanjem potreb strokovnih reakcij. Raziskala je tudi, kaj socialne delavke in delavci definirajo kot podpodo pri svojem delu ter v kolikšni meri in na kakšen način jo uporabljajo. Na vprašanje, kaj jim najbolj pomaga pri delu s primeri nasilja nad ženskami in otroki v družini, so največkrat odgovorili z odgovori: timsko delo, medsebojna podpora in sodelovanje, medsebojno sodelovanje, supervizija, izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje, intervizija, delovne izkušnje, aktivno sodelovanje uporabnic v procesu, osebne izkušnje, zakoni. Sodobne usmeritve v socialnem delu priporočajo obvezno timsko delo pri vsakem primeru nasilja v družini (Strokovne podlage in smernice za obravnavo ogroženih otrok, 1998 v Bezenšek Lalić, 2009).

1.4.3 SUPERVIZIJA IN INTERVIZIJA

Socialne delavke zase skrbijo na različne načine. Poleg strategij, ki se jih poslužujejo, da ne pride do stresa in izgorelosti in tako skrbijo za svoj osebni razvoj, se v ta namen redno udeležujejo supervizij in intervizij. Supervizija socialnim delavkam predstavlja način razbremenitve tako na strokovni, kot tudi na osebni ravni. Socialna delavka v Varni hiši Slovenj Gradec svojo izkušnjo supervizije v Zborniku Društva Regionalna varna hiša Celje ob 10. obletnici delovanja (2010) opisuje tako: "Skozi leta dela z uporabnicami, predvsem pa udeleževanja supervizije, sem spoznala, da ni pravilen le moj "prav", da ni zveličavna samo moja resnica, da vsesplošnih navodil za delo z ljudmi preprosto ni, ker smo tudi socialne delavke preprosto ljudje, ki v odnose stopamo s svojimi izkušnjami, vsaka s svojo zgodbo, vsaka s svojim svetom kakovosti. Tako sem se naučila razmišljati drugače, širše, sprejemati drugačna mnenja od mojih, ob tem prepoznavati svoje želje, potrebe in ravnanja in razmejevati oboje" (Palir Čuješ, 2006).

Kobolt in Žorga (2000) v osnovi supervizijo definirata kot izpeljanko iz super, kar pomeni nad in videre, kar pomeni vzeti, to pa predstavlja predvsem nadzor in kontrolo nadrejenega. Kasnejše definicije ne opisujejo nadzora in kontrole, poudarek je na spremljanju, svetovanju in vodenju. Supervizija je metoda, katere cilj je razbremenjevanje strokovnjakov in razvijanje možnosti za njihovo konstruktivno preživljanje stresnih situacij in preživljanje stresnih situacij in ohranjanje možnosti za učenje (Milošević Arnold idr., 1999). Širša opredelitev supervizije je refleksija posameznika, z distanco od tega, kar vidi, misli in čuti poklicno, saj pogled od zgoraj in z razdalje omogoča drugačno razumevanje in zaznavanje (Kobolt in Žorga, 2000).

V svetu se je razvila in oblikovala vzporedno z razvojem poklicev in profesij za osebno pomoč ljudem v stiski. Najprej se je razvila v medicini, ob nastajanju socialnega dela pa se je prenesla tudi vanj (Kaslow, 1977 v Milošević Arnold idr., 1999). Prevezmati so jo začele tudi druge stroke, katerih namen je pomoč ljudem v stiski. Vodenje, usmerjanje, opora in pomoč pri razvijanju profesionalnih prijemov, izobraževanje oz. učenje s pomočjo izkušnje in nadzor so različni cilji, ki jih poudarjajo sodobne definicije supervizije v socialnem delu. Supervizija je metoda, ki je strokovnjaku v neposredno pomoč, posredno pa je v pomoč tudi uporabnikom, saj jim zagotavlja kvalitetne profesionalne storitve (Milošević Arnold idr., 1999)

Supervizija v socialnem delu se je razvijala vzporedno s poklicem in kasnejšo profesijo. Pojavila se je, ko so socialni delavci delovali v okviru dobrodelnih organizacij, najpogosteje v ZDA. V zgodnjih letih dvajsetega stoletja se je z razvojem izobraževanja za socialno delo stroka vedno bolj oblikovala, s tem pa je vloga supervizije postajala vedno pomembnejša. Odgovornost za razvoj in uporabo metod socialnega dela in za uveljavitev profesionalnih standardov so prevzemali supervizorji, v tem obdobju pa so se na področju izobraževanja razvijale nove teorije učenja in prehajale od klasičnega učenja na pamet k učenju s pomočjo izkušnje. Stroka socialnega dela je bila sprva praktična dejavnost, takrat pa je začela prevzemati ta način učenja, saj je to bistvu stroke bolj ustrezalo (Milošević Arnold idr., 1999, str. 6-8).

Intervizija se je razvila na Nizozemskem, kjer je bila tudi poimenovana. Poimenovanje izvira tudi iz Anglije, kjer uporabljajo izraz "peer supervision", torej supervizija med vrstniki. Hanekamp (1994, v Milošević Arnold idr., 1999) intervizijo opredeljuje kot "metodo učenja in vrsto supervizije, pri kateri mala skupina kolegov s podobno stopnjo profesionalne usposobljenosti in delovnih izkušenj, opravlja supervizijo drug z drugim, s pomočjo vprašanj,

ki se porajajo v njihovem delovnem okolju". Intervizija je metoda supervizije, kjer stalne vloge supervizorja ne prevzame nihče od sodelujočih.

Socialna delavka v Varni hiši Slovenj Gradec je v Zborniku Društva Regionalna varna hiša Celje ob 10. obletnici delovanja (2010) za konec še zapisala: "Svojih pričakovanj za naprej niti ne morem natančno definirati, vsekakor pa se zavedam, da supervizijo nujno potrebujem, ker mi je včasih, ko se mi zdi, da že razmišljam skoraj na istem nivoju kot naše uporabnice, rešilna bilka, da ohranjam svojo strokovnost, da stvari pogledam od zunaj, jih analiziram in se tako lažje postavim nazaj na svojo pozicijo" (Palir Čuješ v Capl, 2010).

2 FORMULACIJA PROBLEMA

V diplomski nalogi želim raziskati delo socialnih delavk, zaposlenih v varni hiši. Zanimajo me metode, ki jih delavke pri svojem delu uporabljajo, katere so najpogostejše uporabljene in katere so najbolj učinkovite, ob enem pa želim izvedeti, kako socialne delavke skrbijo zase, za svoj osebni in strokovni razvoj, kako se soočajo s težavami in problemi, na katere naletijo ob delu z žrtvami nasilja.

Raziskava je relevantna za stroko socialnega dela in tudi širše. Kljub temu, da je ozaveščenost o nasilju vedno večja, menim, da je na tem področju še veliko prostora za raziskovanje, predvsem pa za spremljanje dela socialnih delavk v varnih hišah skozi zadnjih dvajset let, odkar obstajajo namestitveni programi za osebe, ki so preživele nasilje. Socialne delavke v varnih hišah se srečujejo z eno najbolj ranljivih populacij z najmanj družbene moči, vsakodnevno se skupaj z njimi prebijajo skozi najhujše stiske, kar nedvomno zahteva visoko strokovno usposobljenost, veliko življenjskih izkušenj in močno osnovno naravnost na podporo žrtvam nasilja.

Večina raziskav na temo nasilja je bila izvedena v zadnjih desetih letih (Leskošek idr., 2013). Najbolj obsežna empirična raziskava nasilja je iz leta 2005, javnomnenjska raziskava "Nasilje v družinah", ki jo je izvedlo Znanstveno-raziskovalno središče Koper Univerze na Primorskem v okviru projekta "Analiza družinskega nasilja v Sloveniji – predlogi preventive in ukrepov" na reprezentativnem vzorcu polnoletnih prebivalcev Republike Slovenije. Po tej raziskavi je bila izvedena še prevalenčna študija, ki so jo med leti 2008 in 2010 opravile raziskovalke Fakultete za socialno delo, ki pa je pokazala, da so pri tem obseg nasilja nad ženskami nekoliko podcenjevali – po tujih statistikah so povzeli, da vsaka peta ženska "pade po stopnicah", v tej študiji pridobljeni podatki pa so pokazali, da v Sloveniji za posledicami fizičnega nasilja realno trpi vsaka četrta ženska (Urek v Leskošek idr., 2013).

S svojo raziskavo želim pridobiti informacije, ki bodo bolj poglobljeno predstavile delo socialnih delavk v varni hiši, ob enem pa tudi želim predstaviti načine, kako socialne delavke poskrbijo zase.

Raziskovalna vprašanja :

- R1: Katere metode socialnega dela se v varni hiši uporabljajo?
- R2: Kaj je osrednji cilj socialnega dela v varni hiši?
- R3: Kako socialne delavke v varni hiši skrbijo zase in za lasten strokovni in osebni razvoj?

3 METODOLOGIJA

3.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava je kvalitativna, saj sem raziskovala delo socialnih delavk, zaposlenih Varni hiši, ter njihovo skrb zase. Raziskava je empirična, saj sem izkustveno gradivo socialnih delavk zbirala z metodo spraševanja in sicer z izvajanjem poglobljenih intervjujev. Glede na stopnjo v procesu spoznavanja je raziskava eksplorativna, saj sem z raziskovanjem odkrivala in formulirala probleme, osrednji namen raziskave pa je spoznavanje področja problematike nasilja, uporaba manj sistematiziranih postopkov zbiranja podatkov, ni pa bilo preučevanje celotne populacije, ampak samo primerov (Mesec, 1997).

3.2 MERSKI INSTRUMENT

Uporabljen merski instrument je vnaprej pripravljen delno strukturiran vprašalnik, ki vsebuje 10 vprašanj odprtega tipa. Vprašanja sem prilagajala vsaki intervjuvani osebi. Vnaprej pripravljena vprašanja so bila vodilo oziroma smernice za pogovor, v kolikor je bilo potrebno, sem postavila tudi podvprašanja. Vprašalnik ni bil razdeljen na podteme, zajemal pa je teme: predstavitev socialnih delavk, socialno delo v varni hiši, cilji socialnega dela in skrb socialnih delavk zase zase.

3.3 POPULACIJA IN VZOREC

Populacijo v moji raziskavi predstavljajo vse socialne delavke, ki so v varnih hišah po Sloveniji trenutno, v letu 2020, tam zaposlene. Vzorec v raziskavi predstavlja 6 socialnih delavk in sicer pet zaposlenih v Društvu regionalna varna hiša Celje, ena v enoti Slovenj Gradec, ena v enoti Velenje, tri v enoti Celje ter ena zaposlena v Zavetišču Pepcin dom Krško, ki spada pod Center za socialno delo Posavja, v enoti Krško. Vse socialne delavke so na tem delovnem mestu zaposlene vsaj eno leto. Vzorec je neslučajnostni priložnostni, saj sem intervjuvala socialne delavke, ki so mi bile pripravljene odgovoriti na vprašanja. Posamezne enote niso imele enakovrednih možnosti, da pridejo v vzorec raziskovanja (Mesec, 1997). Do njih sem prišla preko socialne delavke v Varni hiši Slovenj Gradec, ki mi je posredovala kontakte socialnih delavk v varnih hišah v različnih krajih in tako sem jih sama kontaktirala. Ko sem dobila 6 socialnih delavk, ki so bile pripravljene odgovarjati na vprašanja, sem se z vsako sama dogovorila za kraj in čas za intervjuja.

3.4 ZBIRANJE PODATKOV

Uporabljena metoda zbiranja podatkov je bil intervju. Vsako socialno delavko sem poklicala po telefonu, ji predstavila temo svoje naloge in jo prosila za sodelovanje. Ko so mi povedale, da bodo sodelovale, sem se z vsako posebej dogovorila za kraj in čas izvedbe intervjuja. S

petimi socialnimi delavkami, ki prihajajo iz Slovenj Gradca, Velejna in Celja, sem se dogovorila za kraj, kjer se bomo dobile, s socialno delavko iz Krškega pa sem se dogovorila, da bova zaradi oddaljenosti kraja intervju opravili prek telefona. Intervjuje sem izvedla s petimi socialnimi delavkami na kavi v lokalu blizu njihove službe in ne na delovnem mestu, saj je lokacija varne hiše tajna, z eno pa sva se dogovorili za telefonski pogovor.

Intervjuji so trajali približno pol ure do 45 minut, samo srečanje pa dobro uro. Pred izvedbo sem vsako socialno delavko vprašala, če jim je v redu, da najin pogovor posnamem, saj bom tako lažje zapisala vsebino pogovora. Vsako sem tudi vprašala glede anonimnosti pri intervjujih in večina si je zaželela, da njihova imena ostanejo skrita, kar sem tudi upoštevala. Poudarila sem tudi to, da me lahko kadarkoli vprašajo, če jim kaj ne bi bilo jasno ali pa če bom vprašanja postavila nejasno. Povedala pa sem tudi, da v kolikor na posamezno vprašanje ne bi želele odgovoriti, jim to ni potrebno. Izvedba intervjuja je potekala prosto, če je bilo potrebno, sem pogovor usmerila v ustrezno smer in razložila, če je intervjuvankam bilo karkoli nejasno.

3.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Podatke, ki sem jih v svoji raziskavi pridobila, sem obdelala kvalitativno in sicer s kodiranjem. Najprej sem posnetke, ki sem jih dobila v času izvajanja intervjuja, predvajala in jih dobesedno zapisala. Vsak intervju sem označila s svojo črko od A do F, potem pa sem posamezne izjave v vsakem intervjuju posebej označila s črkami in številkami (A1, A2, A3 itd.). Primer:

J: Katere metode bi lahko našteali, ki jih pri vašem delu v varni hiši najpogosteje uporabljate?

C: *Kot prvo metodo bi navedla metodo dela s posameznico,/ (C5) torej predvsem svetovalni pogovori,/ (C6) in razbremenilni pogovori,/ (C7) razgovori že od začetka prihoda uporabnice v varno hišo,/ (C8) individualno svetovanje,/ (C9) kamor spada dialog,/ (C10) pomoč pri različnih postopkih,/ (C11) svetovanje,/ (C12) podpora,/ (C13) dodajanje moči,/ (C14) informiranje./ (C15)*

Nato sem začela z odprtim kodiranjem in tako sem za vsak intervju izdelala svojo tabelo. V pregledno tabelo sem zapisala številke izjave, izjave, pojme, kategorije in teme. Primer:

Tabela 3.1: Primer odprto kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	<i>Imam 51 let</i>	51 let	Starost	Predstavitev
A2	<i>Prihajam iz Slovenj Gradca</i>	Slovenj Gradec	Kraj bivanja	Predstavitev
A3	<i>Univerzitetna diplomirana socialna delavka</i>	Univerzitetna diplomirana socialna delavka	Izobrazba	Predstavitev
A4	<i>in logoterapevtka</i>	logoterapevtka	Izobrazba	Predstavitev
A5	<i>V varni hiši v Slovenj Gradcu sem zaposlena od njenega nastanka, od leta 2002, torej 18 let</i>	18 let zaposlena v varni hiši	Čas dela v varni hiši	Predstavitev
A6	<i>kot osnovne metode socialnega dela poimenujem metodo dela s posameznikom</i>	Delo s posameznikom	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
A7	<i>metodo dela s skupino</i>	Delo s skupino	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
A8	<i>metodo dela s skupnostjo</i>	Delo s skupnostjo	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši

Po opravljenem odprtem kodiranju sem obdelala podatke še z osnim kodiranjem - postopek, pri katerem s kategoriziranjem in klasificiranjem enot gradiva oblikujemo pojme, ki jih združimo v kategorije, jih med seboj povežemo v sodbe in na koncu oblikujemo teoretične modele in pojasnitve je analiza gradiva (Mesec, 2007). Primer:

SOCIALNO DELO V VARNI HIŠI

Metode socialnega dela

- Delo s posameznikom (A6, B5, C5, C31, D5, E5, F6)
- Delo s skupino (A7, B6, C18, C37, D6, E11, F17)
- Delo s skupnostjo (A8, B7, C24, D7, E18)
- Poljubna uporaba elementov vseh metod (B28)
- Izpostavitve slabosti uporabljenih metod (B30)
- Nujnost metod (D33)
- Skupne metode (D38)
- Individualno delo z uporabnicami (F5)
- Socialno delo s posameznikom
- Prvi stik (A9, B8)
- Uvodni razgovor (A10, B9)
- Prvi stik z uporabnico in njenimi otroki (A11)
- Organizacija življenja (A12)
- Socialna preskrba (A13, B11)
- Individualno svetovanje (A14, C9, D8, E7)

Po končanem osnem kodiranju sem rezultate po temah in kategorijah predstavila skozi naslednje poglavje.

4 REZULTATI

Z intervjuji pridobljene rezultate predstavljam po temah, ki jih je zajemal vprašalnik. Teme, ki sem jih določila ob oblikovanju vprašalnika, so: predstavitev, socialno delo v varni hiši, cilji socialnega dela v varni hiši ter skrb socialnih delavk zase. Znotraj vsake teme predstavljam posamezne kategorije, ki sem jih razvijala skozi obdelavo podatkov in sicer z odprtim kodiranjem. Rezultate, ki jih bom v tem poglavju predstavila in interpretirala, bom podkrepila s konkretnimi izjavami intervjuvank, ki jih bom napisala s številko izjave in v ležeči pisavi.

4.1 PREDSTAVITEV

Starost, kraj bivanja, izobrazba in čas dela v varni hiši

Na začetku vsakega intervjuja sem od vsake intervjuvanke pridobila podatke o starosti, kje živijo, kakšna je njihova izobrazba in kako dolgo so že zaposlene v varni hiši.

Intervjuvanke so stare od 37 do 51 let. Ena je stara 37 let (*»37 let.«* - F1), ena 38 let (*»imam 38 let.«* - B1), dve sta stari 43 let (*»Imam 43 let.«* - D1 ; *»Stara sem 43 let.«* - E1), ena je stara 44 let (*»Imam 44 let.«* - C1) in ena 51 let (*»Imam 51 let.«* - A1).

Vse intervjuvanke bivajo v istem kraju kot so zaposlene, torej ena iz Slovenj Gradca (*»Prihajam iz Slovenj Gradca.«* - A2), ena iz Velenja (*»Prihajam iz Velenja.«* - B2), tri intervjuvanke so iz Celja (*»Prihajam iz Celja«* - C2 ; *»Prihajam iz Celja.«* - D2 ; *»Prihajam iz Celja.«* - E2) ter ena iz Kršega (*»Iz Krškega.«* - F2).

Pet intervjuvank ima isto stopnjo izobrazbe, torej naziv univerzitetna diplomirana socialna delavka (*»Univerzitetna diplomirana socialna delavka«* - A3 ; *»Univerzitetna diplomirana socialna delavka.«* - B3), od teh petih je ena tudi logoterapevtka (... *»in logoterapevtka.«* - A4), ena pa je magistra socialnega dela (*»Po izobrazbi sem magistra socialnega dela.«* - F3).

Najmlajša intervjuvanka je v varni hiši zaposlena leto in pol (*»Tukaj delam eno leto in pol.«* - F4), ostale so v varni hiši zaposlene vsaj 10 let ali več (*»V varni hiši v Slovenj Gradcu sem zaposlena od njenega nastanka, od leta 2002, torej 18 let.«* - A5 ; *»V varni hiši Velenje delam že 10 let.«* - B4). Starosti intervjuvank ne povezujem s časom dela v varni hiši, saj intervjuvanka, ki je v varni hiši zaposlena najdlje, ni najstarejša.

4.2 SOCIALNO DELO V VARNI HIŠI

Metode socialnega dela

Intervjuvanke so kot metode, ki jih pri svojem delu najpogosteje uporabljajo, najprej navedle delo s posameznikom (... »kot osnovne metode socialnega dela poimenujem metodo dela s posameznikom« - A6 ; »Kot prvo metodo bi navedla metodo dela s posameznico« - C5). Druga najpogosteje uporabljena metoda, ki so jo izpostavile, je delo s skupino (... »metodo dela s skupino« - A7 ; ... »delo s skupino« - B6 ; ... »skupinsko socialno delo« - C18). Kot zadnjo osnovno metodo pa so vse intervjuvanke navedle delo s skupnostjo (... »metodo dela s skupnostjo« - A8 ; »Socialno delo s skupnostjo pa je zadnja metoda« - C24). V intervjujih sem vse intervjuvanke vprašala o slabostih in prednostih metod, ki jih pri svojem delu uporabljajo. Izpostavile so prednosti, kot je ta, da lahko metode in elemente metod poljubno uporabljajo in prilagajajo (... »posamezne elemente vseh metod poljubno uporabljam pri delu« - B28), slabosti pa so težje izpostavile (... »težko izpostavim slabosti metod, ki jih pri svojem delu uporabljam« - B30). Vse metode, ki jih uporabljajo socialne delavke v varni hiši, so pomembne in nujne (»Vse metode so zame nujne« - D33), gre se predvsem za prilagajanje metod različnim uporabnicam, nekatere metode pa so skupne vsem (... »nekatere metode pa so seveda skupne vsem« - D38). Znotraj treh metod socialnega dela, ki so jih opisale kot osnovne, pa so za vsako posebej opisale, kaj vse spada v ta okvir.

Socialno delo s posameznikom

Metoda dela s posameznikom je uporabljena od vsega začetka, torej od prvega stika z uporabnico (»v okvir dela s posameznikom sodi vse od prvega klica« - A9 ; »V okvir dela s posameznico uporabnico pa spada prvi stik z uporabnico« - B8), uvodni razgovor (... »uvodnega razgovora« - A10 ; »uvodni razgovor« - B9), prvi stik z uporabnico in njenimi otroki (... »vzpostavljanje prvega stika z uporabnico in njenimi otroki« - A11), gre za sprejem uporabnic v varno hišo (... »sprejem« - B10 ; ... »sprejem« - F7). Ko se proces sodelovanja med uporabnico in socialno delavko začne, se začnejo, je večina intervjuvank izpostavila individualno delo, kjer potekajo pogovori in razgovori z uporabnicami (... »individualno delo v obliki svetovalnih« - C32 ; ... »vse, kar delamo z eno samo uporabnico« - F16 ; ... »razgovori že od začetka prihoda uporabnice v varno hišo« - C8), z uporabnicami socialne delavke opravljajo razbremenilne pogovore (... »in razbremenilni pogovori« - C7 ; ... »razbremenilnih pogovorov« - C33), skozi katere se uporabnica lahko odpre (»Na ta način se uporabnice najlažje odprejo« - C34), o svoji izkušnji lahko varno spregovori (... »spregovorijo o svoji izkušnji« - C35) in dobi odgovore na vprašanja (... »dobijo odgovore na določena vprašanja« -

C36), ki jih ima. Intervjuvanke so kot najpogostejšo obliko dela s posameznikom navedle individualno svetovanje (... »individualno svetovanje« - C9 ; »V okviru dela s posameznikom spada individualno svetovalno delo z delovnim odnosom« - D8), pri katerem je v ospredju dialog z uporabnico (... »v okviru katerega gre v osnovi za dialog« - A15 ; »dialog« - C10), kjer pa poteka individualno načrtovanje (»Individualno načrtovanje je ravno zato edini možni način, da je vsaka zgodba edinstvena« - D36 ; ... »bi izpostavila individualno načrtovanje« - F14), da se za vsako posameznico naredi individualni načrt pomoči, saj so uporabnice različne, imajo različne cilje, različne rešitve (... »ima svojo rešitev« - D37) ter različne zanje uspešne strategije za doseg teh ciljev (»Vsaka uporabnica ima individualni načrt pomoči« - B12 ; »V okviru dela s posameznico se za vsako uporabnico posebej izdelava individualni načrt pomoči« - C16). Pri pogovorih z uporabnicami socialna delavka uporabnici svetuje (... »svetovanje« - A18 ; »svetovanje« - C12), uporabnico po potrebi usmerja (... »usmerjanje« - A19), razbremenjuje (... »razbremenjevanje« - A20 ; »razbremenitev« - F13), skozi celoten postopek dela z uporabnicami pa je pomembno, da socialna delavka uporabnici izkaže podporo, kar je izpostavila večina intervjuvank (... »podporo« - A21 ; »podpora« - F12). Pomembno dodajanje moči uporabnici, ki je v stiski (... »dodajanje moči« - A22 ; ... »dodajanje moči« - C14), osebna pomoč (... »osebna pomoč« - E6) in delo predvsem na tem, da uporabnica spremeni stare vzorce, ki jih ima iz nasilnega odnosa (... »spremembe vzorcev« - A23). Kot prednosti pri individualnem delu so uporabnice navedle zaupnost (»Prednosti individualnih razgovorov so zaupnost« - F31), saj se med socialno delavko in uporabnico ustvari zaupen odnos. Skozi ves proces pa socialna delavka uporabnici nudi pomoč, kjer jo potrebuje (... »pomoč uporabnici pri opraviilih, kjer se sama ne znajde dovolj dobro« - B15). Socialne delavke so v pomoč uporabnici skozi ves čas uporabničinega bivanja tam. Pomagajo ji pri organizaciji življenja na novo (... »namestitev in organizacijo življenja v novem okolju« - A12), pri namestitvi (... »namestitev« - F8) s socialno preskrbo (... »socialno preskrbo z vsem potrebnim« - A13 ; ... »in preskrba z vsem, kar uporabnica potrebuje« - B11), materialno pomočjo (... »po potrebi materialna pomoč« - E10) večina jih je navedla informiranje uporabnice o zadevah, o katerih ne ve dovolj (»informiranje« - D9 ; »informiranje« - F10). Pri delu s posameznicami uporabnicami socialne delavke v varni hiši nudijo tudi pomoč pri različnih postopkih (... »pomoč pri postopkih« - A17 ; ... »pomoč pri različnih postopkih« - C11). Vse intervjuvanke so pri delu s posameznico izpostavile zagovorništvo kot pomemben del dela z uporabnico posameznico (»Eno od značilnih strokovnih ravnanj pri mojem delu je zagovorništvo« - A26 ; »Pri mojem delu je pomembno tudi zagovorništvo« - B13). V času bivanja uporabnice v varni hiši je večkrat

potrebno spremstvo uporabnice na različne institucije, kar je omenilo večina intervjuvank (... »spremstvo na različne institucije« - E9 ; »spremstvo« - F11).

Socialno delo z otroki uporabnic

Ko v varno hišo pride uporabnica z otroki, je za socialne delavke delo z otroki pomembno, kar so povedale vse intervjuvanke (*»Pomemben del socialnega dela v varni hiši pa je tudi delo s posameznim otrokom«* - A30 ; *»Pomemben del našega dela je tudi delo z otroki«* - F25). Na začetku, ko uporabnica in njeni otroci pridejo v varno hišo, je potrebno poskrbeti za prešolanje otrok (... »prešolanje« - F27) in po potrebi vpisi v vrtce (*»Za otroke je potrebno poskrbeti za vpis v vrtec«* - F26). Nekaterе mame, uporabnice, potrebujejo pomoč pri vzgoji otrok (*»Veliko uporabnic se srečuje s problemi, ko pride do vzgoje otrok«* - E15 ; *»Včasih je z materami potrebno tudi učenje čisto osnovnih vsebin za vzgojo in skrb za otroke«* - F30) predvsem na področjih, kjer so vzgojno nemočne. Socialne delavke v varni hiši delajo z otroki uporabnic tako, da otroci preživljajo prosti čas čim bolj kvalitetno (... »kvalitetno preživljanje prostega časa« - A41 ; ... »kvalitetno preživljanje prostega časa« - F29), kar je izpostavila polovica intervjuvank. Organizirajo različne skupne igre (... »skupne igre« - A42), športne dejavnosti (... »različne športne dejavnosti« - D20), kreativne delavnice (... »kreativne delavnice« - D22), terapevtske delavnice (... »terapevtske delavnice« - D23), skupaj hodijo na sprehode (... »sprehodi« - D21), otrokom pa nudijo tudi učno pomoč (... »učna pomoč« - A43 ; ... »učna pomoč« - F28).

Socialno delo s skupino

Kot drugo metodo svojega dela v varni hiši so intervjuvanke izpostavile socialno delo s skupino. Pri delu s skupino socialna delavka uporablja različna strokovna ravnanja (*»Med metode dela s skupino sodijo vsa različna strokovna ravnanja, ki jih uporabljamo, ko delamo s celotno skupino trenutno nastanjenih uporabnic«* - A31), med katere sodijo, kot so navedle vse intervjuvanke, hišni sestanki (*»V delo s skupino bi rekla, da sodijo različni hišni sestanki«* - B16 ; ... »hišnih sestankov« - D14), kjer socialna delavka dela s skupino uporabnic, ki v varni hiši trenutno stanujejo. Največkrat gre za reševanje konfliktov med uporabnicami (... »skupaj z uporabnicami razrešujemo konflikte, ki velikokrat nastanejo med njimi« - A34 ; ... »reševanju konfliktov« - C38) in posredovanje med uporabnicami (... »posredovanja med uporabnicami« - D16). Intervjuvanke so povedale, da lahko skupina uporabnic, ki trenutno živi skupaj v prostorih varne hiše, predstavlja skupino za samopomoč (... »razbremenitveni pogovori med uporabnicami v smislu skupine za samopomoč« - D24 ; ... »uporabnice, ki živijo v varni hiši,

predstavljajo neke vrste skupino za samopomoč« - F41), z drugimi uporabnicami se pogovarjajo (... »pogovarjanje« - B20), skozi pogovore se učijo novih veščin (... »učenja novih vzgojnih veščin« - D17 ; ... »učenja novih veščin komunikacije« - F24) in tako napredujejo v znanju in odnosih (»Uporabnice v varni hiši napredujejo v znanju in odnosih« - E39). Svojo zgodbo lahko podelijo z drugimi (... »ko podelijo del svoje zgodbe z drugimi« - C42), z njimi delijo svoje izkušnje (... »deljenje lastnih izkušenj z drugimi« - F40) in si med seboj lahko pomagajo (»Uporabnice pomagajo druga drugi« - C41 ; ... »medsebojne pomoči« - E43). Uporabnice se v skupini učijo strpnosti (... »učijo se strpnosti« - E40), solidarnosti (... »solidarnosti« - E41) in tolerance (... »tolerance« - E42). Druženja jim predstavljajo priložnost za učenje (... »priložnost za učenje novih načinov, kako na odgovoren način poskrbeti zase« - E47). V skupini uporabnice izražajo želje glede skupnega bivanja (... »izražanje želja glede skupnega bivanja« - F38), se učijo organizacije življenja v skupini (... »organizaciji življenja v hiši« - C39), spoštovanja pravil (... »spoštovanja pravil« - E44), samega življenja v skupnosti (... »živijo v skupnosti z več različnimi osebami« - E45) v skupini pa lahko skupaj išlejo rešitve k želenim ciljem (... »skupno iskanje rešitev k želenim ciljem za kvalitetnejše življenje v varni hiši« - F39). Socialne delavke skrbijo, da uporabnice kot skupina kvalitetno preživljajo skupaj čas in intervjuvanke so predstavile najpogostejše načine dela s skupino uporabnic. Vse intervjuvanke so omenile delavnice (»Delo s skupino pa poteka v obliki delavnic« - D13 ; ... »različne delavnice« - F18), ki so lahko ustvarjalne (»Delavnice so lahko ustvarjalne« - A36), razbremenjujoče (... »razbremenjujoče« - A37), terapevtske (... »terapevtske, kjer z uporabnicami skušamo vplivati na njihove vedenjske vzorce« - A38) ali za osebno rast (... »delavnice za samozavest in samopodobo« - A39). Uporabnice v varni hiši skupaj tudi gledajo filme (»Sem spada tudi gledanje filmov« - B18), hodijo na sprehode (... »sprehodi« - C21 ; ... »sprehodi« - F20), izlete (... »izleti« - C22 ; ... »izleti« - F21), skupaj se družijo (... »druženje« - B19 ; ... »druženja« - F22). Uporabnice lahko skupaj z ostalimi uporabnicami predelajo nasilne dogodke iz preteklosti (»Bivanje v varni hiši je pomembno, saj imajo naše uporabnice možnost predelave nasilnih dogodkov iz preteklosti« - E46), tukaj pa lahko pride do težav, saj je uporabnicam lahko težko izraziti svoje težave v skupini (»Slabost skupinskega dela pa je ta, da posameznica noče spregovoriti o svojih težavah v skupini« - F42), lahko ima strah pred osebnimi zamerami (»Ne želi izpostavljati svojih opažanj pri drugih zaradi strahu pred osebnimi zamerami« - F43), lahko se boji, da bodo druge uporabnice prenesle informacije drugim ljudem (... »strah prenašanja informacij ostalim ljudem« - F44), lahko pa se uporabnica

sooča s stisko in sramom zaradi nasilja, ki ga je doživela (... »stiska in sram uporabnic, ki ga čutijo zaradi nasilja, ki se jim je dogajalo« - F45).

Vloge socialne delavke v varni hiši

Socialna delavka v varni hiši nima samo ene vloge, ampak se njena vloga ves čas spreminja. Skozi ves ta čas mora ohranjati strokovno pristranskost (... »zajema v prvi vrsti strokovno pristranskost – ženskam, uporabnicam verjamemo na besedo« - A27), vloga socialne delavke pa je zelo pomembna (... »tukaj je naša vloga zelo pomembna« - E16). Socialne delavke v varni hiši so v prostorih, kjer uporabnice živijo, prisotne čez cel dan (»Pri tem mislim na to, da smo v njihovem življenjskem prostoru fizično prisotne« - A64 ; »Kot prednosti metod, ki jih uporabljam, bi lahko navedla to, da smo socialne delavke v varni hiši tam čez cel dan prisotne« - B25), kar ima vpliv na uporabnice (... »naša prisotnost zagotovo vpliva na njihovo vsakdanje življenje« - A65) in to ima svoje prednosti in slabosti. Kot največjo prednost prisotnosti socialnih delavk je večina intervjuvank navedla to, da imajo uporabnice ves čas čez dan tam eno socialno delavko, na katero se lahko obrnejo, če se znajdejo v stiski (... »tako da ko imajo uporabnice probleme, je tam vedno nekdo za pogovor« - B26 ; »Kot prednost vidim pa tudi to, da imajo skozi cel dan uporabnice na voljo vsaj eno socialno delavko« - C43). Vloga socialne delavke je ko je potrebno, mediacijska (... »gre tudi za mediacijsko vlogo socialne delavke v varni hiši« - A33), lahko je tudi nadzorna (»Takrat naša vloga postane nadzorna« - E31), socialna delavka v uporabničinem imenu, če je potrebno, posreduje (... »v uporabničinem imenu in v njeno dobro posredujemo pri različnih službah« - A29), velikokrat pa prihaja do neskladja vlog ravno zaradi časa, ki ga uporabnice in socialne delavke preživijo skupaj (»Po drugi strani se lahko naše vloge tepejo s tem, kar delamo v skupini« - E29 ; ... »ko je potrebno pogledati čistočo hiše, s tem preidemo v drugo vlogo« - E30).

Socialno delo s skupnostjo

Ko so intervjuvanke opisovale tretjo metodo socialnega dela, socialno delo s skupnostjo, so vse navedle, da pod to spada ozaveščanje javnosti (... »delamo na ozaveščanju laične in strokovne javnosti o problematiki nasilja« - D26 ; ... »osveščanje javnosti na področju nasilja« - E19). Socialne delavke se z namenom, da bi dosegle ženske, ki doživljajo nasilje (»Vse to delamo z namenom, da bi dosegli čim večje število žensk, ki doživljajo nasilje« - D31) in niso zmožne prekiniti kroga nasilja (... »se do sedaj še niso zmogle odločiti za prekinitev kroga nasilja« - D32) prizadevajo za prepoznavnost programa (... »prizadevamo si za prepoznavnost našega programa« - D27), predstavljajo program varne hiše (... »predstavitvah programa varne hiše«

- B23 ; ... »predstavitve programa varne hiše« - C27) tako da informirajo javnost o problematiki nasilja (... »informiranju o varni hiši kot možnosti rešitve iz nasilja« - B24 ; ... »informiranje javnosti o nasilju« - C25). Udeležujejo se predavanj (... »mislim predvsem na predavanja« - A46) in različnih delavnic (... »delavnice« - A47). Z namenom, da bi problematiko nasilja in tudi program varne hiše približale javnosti, socialne delavke v varni hiši pripravljajo prispevke za medije (... »priprava prispevkov za medije« - E21), pripravljajo objave za njihovo stran na socialnih omrežjih (... »imamo in urejamo svojo facebook stran« - D30), največkrat pa v nastopijo v medijih (... »nastop v medijih« - E20), kot so radio (... »obiski radia« - C28 ; ... »pojavi se na radiu« - D28), televizija (... »televizija« - A50 ; ... »televiziji« - D29), obiščejo pa tudi šole (... »kot so šole« - A51), vrtci (... »vrtci« - A54) sodišča (... »sodišča« - A52), policija (... »policija« - A53), zdravstvo (... »zdravstvo« - A55) in druge institucije (... »drugih institucij« - C30).

Delo socialnih delavk v varni hiši

Delo socialnih delavk v varni hiši poleg dela s posameznicami uporabnicami, skupino uporabnic in dela s skupnostjo, obsega še druge stvari, ki so jih intervjuvanke navedle. Uporabnicam se socialne delavke za uspešno delo prilagajajo (... »uporabnicam se prilagodim, da je delo čim bolj uspešno in učinkovito« - B29), ves čas se trudijo pridobivati sredstva za program varne hiše (... »pridobivanje sredstev« - A63), sodelujejo pa tudi z drugimi institucijami (... »sodelovanje z zunanjimi institucijami« - A60 ; ... »medinstitucionalno sodelovanje« - E24). Udeležujejo se timskih sestankov (»Za potrebe uporabnic varne hiše pa potekajo timski sestanki« - E22) in multidisciplinarnih timov (... »multidisciplinarni timi« - E23). Intervjuvanke pa so svoje delo predstavile kot raziskovanje (... »raziskovanje« - A62), zapisovanje (... »v krog našega dela sodi tudi zapisovanje« - A57), dokumentiranje (... »dokumentiranje« - A61), poročanje (... »poročanje« - A58) in reflektiranje (... »reflektiranje« - A59).

Odnos socialnih delavk in uporabnic

Večina intervjuvank je izjavila, da se v času bivanja uporabnice v varni hiši med socialno delavko in uporabnico ustvari zaupen delovni odnos (... »med nami se vzpostavi zaupen delovni odnos« - B27 ; ... »ker toliko časa socialne delavke preživimo z uporabnicami, se med nami oblikuje zaupen delovni odnos« - C45). Z vsako uporabnico na svoj način sodelujejo (»Pomembno se mi zdi najti način sodelovanja z vsako posebej« - A79 ; ... »slediti njenemu tempu, željam, potrebam in zmožnostim« - A80) in tako se lahko vsaki posebej res posvetijo (...

»posameznici ali posamezniku otroku res posvetimo« - E25). Z uporabnicami socialne delavke preživijo veliko časa (... »veliko časa preživimo z uporabnicami« - E26 ; ... »veliko časa preživimo z uporabnicami tudi izven dogovorjenih razgovorov« - F34) in intervjuvanke so navedle prednosti in slabosti. Kot prednosti so navedle, da skozi pogovore z uporabnicami (... »uporabnice se bolj razgovorijo« - F32), kjer uporabnice lahko zaupajo svoje stiske (... »lažje zaupajo svoje stiske« - F33), s katerimi se soočajo že od začetka, ko se odločijo za prekinitev nasilnega odnosa in odhod od doma (»Odhod od doma za uporabnico predstavlja zelo veliko spremembo« - E35). Po prihodu v varno hišo uporabnice potrebujejo čas za umiritev in prilagoditev novemu okolju (... »potreben je čas za umiritev in prilagoditev novemu okolju« - E36) ter čustveno umiritev (... »saj se zavedamo, da se je potrebno najprej čustveno umiriti« - E34). Ko pa se uporabnica umiri in začenja prilagajati na novo življenjsko okolje, se v procesu sodelovanja s socialno delavko tudi čustveno okrepi (»Ko se posameznice čustveno okrepijo, začnejo krepiti lastno vrednost, ker je le ta bila razvrednotena« - E37). Socialne delavke uporabnicam nudijo pomoč pri vzgoji otrok (... »da uporabnicam, mamam, nudimo podporo pri vzgoji na vseh področjih, kjer se počuti nemočno« - E17) in pri iskanju zaposlitve in stanovanja (»Ob prihodu v varno hišo uporabnic k zaposlitvi in iskanju stanovanja ne priganjamo« - E33 ; ... »potem nastopi čas za iskanje službe in stanovanja« - E38). Pri delu z uporabnicami se socialne delavke morajo zavedati različnosti uporabnic, da ima vsaka uporabnica znotraj sebe možnosti za delo (... »vsaka zase ima znotraj sebe niz možnosti za delo« - D34), v skupnem odnosu pa so intervjuvanke izjavile, da se pojavljajo priložnosti za nove metode (... »vsaka uporabnica lahko prinese priložnosti za novo metodo, ki bo učinkovita ravno v njenem primeru« - D35).

Pri odnosu med socialno delavko in uporabnico pa je ravno zaradi mešanja vlog socialne delavke potrebno razmejiti odgovornost socialne delavke in uporabnice (»Pri takem načinu dela se mi zdi nujno in velikega pomena razmejevanje odgovornosti socialne delavke in uporabnice« - A71), saj lahko uporabnice socialne delavke zaradi njihove prisotnosti razumejo kot nadzor (... »saj nas lahko dojemajo kot nadzor« - A70), kar pa lahko predstavlja tudi oviro za uporabnice (... »kar je včasih lahko tudi moteče za njih« - A69).

4.3 CILJI SOCIALNEGA DELA V VARNI HIŠI

Osnovni cilj socialnega dela

Ko sem intervjuvanke povprašala o ciljih in želenih končnih izidih pri njihovem delu, sem dobila odgovor, da se cilji socialnega dela v varni hiši ne preveč razlikujejo od ciljev socialnega dela kjerkoli drugje (»Osnovni cilj socialnega dela v varni hiši se po mojem mnenju bistveno

ne razlikuje od osnovnega cilja in namena socialnega dela kjer koli« - A72). Večina intervjuvank je kot osnovni cilj izpostavila v prvi vrsti opolnomočenje uporabnice (... »opolnomočenje uporabnic je osrednji cilj mojega dela« - B40 ; ... »je osnovni cilj našega dela opolnomočenje« - C54), poleg tega pa je pomembno, da uporabnica, ko prekine nasilni odnos (... »prekine nasilni odnos« - C47), preide iz vloge žrtve (»Osnovni cilj našega dela je, da ženska izstopi iz vloge žrtve« - C46 ; »Končni cilj dela z žrtvijo je, da ni več žrtev« - E48), pridobi na samozavesti (... »pridobile na samozavesti« - B37) in moči (... »pa bodo z izkušnjami pridobile na moči« - B39) in postane samostojna in neodvisna (... »postale samostojne in neodvisne« - B38). Potrebno je, da se utvari varen prostor za uporabnice (»Zame je osnovni cilj dela v varni hiši nuditi varen prostor za ženske, žrtve nasilja« - B31), ozračje nenasilja in medsebojnega spoštovanja (»Varen prostor, kjer bodo živele v ozračju nenasilja« - B32 ; ... »medsebojnega spoštovanja« - B33). Pomembno je, da uporabnice v procesu aktivno sodelujejo (... »prevzame aktivno vlogo pri reorganizaciji svojega življenja« - C48), socialna delavka pa uporabnici zagotovi varnost in zasebni prostor (»Končni cilj je predvsem uporabnicam zagotoviti varnost in zasebni prostor« - F46), ji ves čas nudi podporo (»Kot osrednji cilj čutim, da je moja naloga podpora« - D39) in krepi moč uporabnice (»Moj zeleni izid je z eno besedo seveda krepitev moči uporabnic« - D47 ; »Zdi se mi, da je osnovni cilj našega dela krepitev moči uporabnice« - F47). Intervjuvanke so naštele še druge cilje, ki so osebna rast uporabnice (»Pole tega pa tudi uporabničina osebna rast« - F48), širjenje socialne mreže (... »širjenje socialne mreže« - F49), psihosocialna pomoč (... »psihosocialna pomoč« - F50) in pa zagovornišтво (... »zagovornišтво« - F51).

Cilj uporabnic in poti do ciljev skozi oči socialnih delavk

Uporabnice so različne, različni so njihovi cilji (»Kar pri eni deluje, morda pri drugi ne bo« - A77 ; ... »vsaka uporabnica je drugačna« - B42) in zato je tudi pot vsake uporabnice do svojega cilja različna (»Strategija doseganja ciljev se spreminja glede na cilje, sposobnosti in vire vsake posameznice« - A76 ; ... »način dela ni z vsako enak« - B43), tako da enotne poti do cilja ni (»Enotne poti do cilja ni« - B41). Na poti do ciljev in zelenih izidov je pomembno, da socialna delavka izhaja iz uporabnice (... »da vedno znova izhajamo iz uporabnic« - B52), njenih potreb (... »njihovih potreb« - B53 ; ... »nekatero potrebujejo manj« - C65), sposobnosti (... »sposobnosti« - B55), želja (... »in upoštevamo njene želje« - C58 ; ... »želja« - B54) in njenih načinov delovanja (... »način delovanja« - C59). Uporabnica mora aktivno sodelovati s socialno delavko (»Rada bi izpostavila pomembnost lastne aktivnosti uporabnic« - B50 ; ... »ki jih uporabnica naredi zase« - C51), saj ima vsaka uporabnica svojo pot do svojih ciljev (»Vsaka

uporabnica si izbere svojo pot, po kateri bo šla do željenega individualnega cilja« - C55). Lahko se zgodi, da uporabnica nekaterih korakov ne vidi ali ne zmore (... »da ženska ne zmore nekaterih korakov ali jih ne vidi kot svoje, « - B51) in tukaj so pomembni koraki (... »pomembnost vsakega najmanjšega koraka« - A74 ; »Pri delu z uporabnicami so pomembni vsi manjši in večji koraki« - C50), kjer je prvi in najpomembnejši korak izstop iz nasilnega odnosa (»Začetek poti za vsako uporabnico pa je vsekakor to, da je izstopila iz nasilnega odnosa« - A81 ; ... »prvi korak, ko se uporabnica odloči zapustiti nasilen odnos, je velik in najpomembnejši« - C49) in prihod v varno hišo (... »prišla v varno hišo« - A82), kjer se začne svetovalni proces (»Redni svetovalni proces« - B44). Intervjuvanke so kot osnovo celotnega procesa vse navedle krepitev moči (... »delamo na krepitevi moči posameznice« - B46 ; ... »tukaj pa je zelo pomembna krepitev moči« - F61), izpostavile pa so iskanje virov moči uporabnice (... »iskanju novih virov moči« - B48 ; ... »iskanje virov pomoči in moči« - E59) in novih znanj (... »in novih znanj« - B49). Cilji uporabnic so različni, za nekatere uporabnice je to iskanje bivališča in službe (»Osnovni cilj večine uporabnic je, da najde primerno bivališče in službo« - D58 ; ... »zaposli, če je to tudi njen cilj« - E53), osamosvojitve (... »da se osamosvoji« - E52 ; »Cilj je, da uporabnica samostojno zaživi« - F55), pridobitev samozavesti za novo življenje (... »samozavest, ki ji pomaga živeti njeno novo nastalo življenje« - E56) in odvzetega samospoštovanja (»Da pridobi samospoštovanje, ki ji je bilo odvzeto« - E57), da zazna svojo moč (... »da zazna v sebi moč« - E54) in pogum (... »pogum« - E55), dela na svoji samopodobi (»Delati je potrebno predvsem na njeni samopodobi« - F60) in cilje, ki si jih je zadala, tudi uresniči (... »to tudi uresniči« - E51).

Intervjuvanke so svojo vlogo v poteh do ciljev opisale različno. Opredeľjujejo predvsem nudenje psihosocialne podpore in pomoči (... »psihosocialna podpora in pomoč« - B45), širjenje socialne mreže uporabnice (... »širjenju socialne mreže« - B47), informiranje uporabnice (... »informiranja« - C64 ; ... »informiranje« - D42), od začetka pomoč uporabnici pri njeni integraciji v novo okolje (... »integracija v novo okolje« - D50), vzpostavitvi finančnih virov (... »vzpostavljanje finančnih virov« - D52), pri vpisu otrok v šolo in vrtec (... »vpisi otrok v šolo in vrtec« - D52), pri opravljanju pravnih zadev (... »urejanje pravnih zadev« - D53), skozi ves čas pa je potrebno, da socialna delavka prepozna lastna pričakovanja in jih razmeji od pričakovanj uporabnice (... »lastna prepričanja in pričakovanja pa prepoznamo in jih pustimo ob strani« - B56), uporabnico posluša (»V času bivanja je pomembno, da uporabnico slišimo« - F56), ji izkaže spoštovanje (... »spoštujemo« - C57), podporo (»Najpogosteje se ob prihodu uporabnice k nam prepletajo najprej podpora« - D48 ; ... »tako ji je lažje nuditi

podporo in ji predlagati tudi druge možnosti in oblike pomoči» - F59), razumevanje (... »razumevanje« - D41 ; »Pomaga mi razumevanje, da lahko pomagam le toliko, kot je prav« - D45), spodbudo (... »spodbude« - C62), uporabnico opogumlja (»Nekatere na tej poti potrebujejo več opogumljanja« - C61), jo po potrebi usmerja (»usmerjanja« - C63) in predvsem hodi z njo in ne pred njo (... »hoja z žrtvijo in čim manj pred njo v smislu nudenja pomoči« - D43). Skozi individualne pogovore (... »individualni pogovori« - D49) socialna delavka zagotovi osebni varni prostor za umiritev in sprostitvev (»Žrtvam nasilja je potrebno zagotoviti osebni varen prostor, kjer se bo lahko umirila in psihično spočila« - F54) in tako pridobi uporabničino zaupanje (»Pomembno je, da pridobimo njeno zaupanje« - F58), ker skupaj iščeta dobre in učinkovite pretekle izkušnje (»Iščemo njene dobre in učinkovite pretekle izkušnje« - E60 ; ... »s tem dobijo izkušnjo, da zmorejo« - E70). Uporabnica se skozi pogovore krepi (»Krepijo se skozi pogovore« - E62), uči se doseganja dobrih rezultatov (»Uporabnice se na novo učijo, kako zopet doseči dobre rezultate iz preteklosti« - E61), udeležuje se različnih delavnic (... »udeležujejo se različnih delavnic« - E66), predavanj in zunanje pomoči (... »udeležujejo se zunanje pomoči in predavanj« - E64), po potrebi obiskuje tudi zdravnike in psihiatre (... »obiskujejo zdravnike in psihiatre« - E65). Proces poti do ciljev se spremlja s sprotno evalvacijo (... »s sprotno evalvacijo spremlja njihovo uresničevanje« - D57), socialna delavka in uporabnica skupaj iščeta in najdeta rešitve problemov (... »skupaj z njo pridemo do realizacije rešitev njenih problemov«, intervjuvanke pa so izpostavile pomembnost ohranjanja stikov tudi po odhodu uporabnice iz varne hiše (... »ko uporabnica zapusti varno hišo, še vedno ostanemo v stiku z njo tako osebno, kot neosebno« - F64).

4.4 SKRB SOCIALNIH DELAVK ZASE

Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj in dobre medsebojne odnose

V zadnjem delu sem intervjuvanke spraševala o skrbi zase. Vse so odgovorile, da jim je pri njihovem delu zelo pomembna supervizija (... »redna supervizija« - D66 ; »Tukaj se mi zdi velikega pomena supervizija« - E75), kjer imajo že ustaljeno supervizijsko skupino (»Naša supervizijska skupina je že ustaljena« - B58), ki jim predstavlja varen prostor (... »ohranja varen in zaupanja vreden prostor« - B59 ; ... »se tam ustvari varen prostor« - C70), kjer uspešno rešujejo težave (... »uspešno rešujemo vse težave, s katerimi se srečujemo pri delu« - C72), iščejo nove načine in poti (... »najdemo nove načine in poti« - B60), se lahko razbremenijo (... »se razbremenimo« - B61). Supervizija jim je v veliko pomoč pri njihovem delu (... »mi je v veliko pomoč pri mojem delu« - C69), daje jim moč in motivacijo za nadaljnje delo (... »vedno

po koncu supervizije imam občutek moči in motivacije za naprej« - D68). Večina intervjuvank je navedla kot pomoč pri svojem delu navedla tudi intervizijo (... »pogosto pa se sama poslužujem tudi intervizije« - A85 ; »V pomoč mi je intervizija« - D64), udeležujejo pa se tudi strokovnih izobraževanj (... »nenehno strokovno izobraževanje« - A88 ; ... »grem na krajše ali daljše izobraževanje« - D63), kjer spoznavajo nove metode in pristope (... »spoznavanja novih metod in pristopov« - A89). Dobri odnosi med sodelavkami so zelo pomembni pri delu socialnih delavk v varni hiši, saj skupaj preživijo veliko časa, prav tako pa se skupaj udeležujejo supervizij in intervizij (... »da imamo s sodelavkami dobre odnose« - F73). Večina intervjuvank je povedala, da jim je v veliko pomoč (... »kar mi je res v pomoč« - C76) pogovor s sodelavkami (... »se lahko pogovarjam s svojimi sodelavkami« - C75 ; ... »da se lahko pogovarjamo o vsem« - D67), saj si tako izkazujejo medsebojno podporo (... »da smo druga drugi v podporo« - A87 ; ... »v okviru katere se s sodelavkami vzajemno podpiramo in razbremenjujemo« - D65) in med seboj si lahko zaupajo (... »kjer si med seboj zaupamo« - C71).

Skrb socialnih delavk za osebni razvoj

Intervjuvanke so pri vprašanju, kako skrbijo za svoj osebni razvoj, največkrat navedle branje (»Občasno preberem kakšno knjigo« - D62 ; ... »branje knjig« - F67), delo na vrtu (... »delo na vrtu« - A95 ; ... »zelo sprošča me delo na vrtu« - C82), kolesarjenje (... »kolesarjenje« - A96 ; ... »kolesarjanje« - C79), druženje (... »druženje z meni prijetnimi ljudmi« - B66 ; ... »druženje s prijatelji« - F70) in gibanje v naravi (... »stik z naravo« - D60 ; ... »aktivnosti v naravi« - F68). Intervjuvanke so naštele še druge načine, kako se sprostijo, da dela ne nosijo sabo domov (... »dela ne prenašam domov« - C85 ; ... »pustim vse dogajanje v službi tam« - C84). Naštele so, da se sprostijo in razbremenijo z ustvarjanjem (... »ustvarjanje« - A94), rade se rekreirajo (»Vzamem si čas za rekreacijo« - E72), hodijo peš na sprehode, pohode (... »vsakdanja peš hoja v službo in iz nje« - A90 ; »Sama osebno imam najraje sprehode« - C77 ; ... »pohode v naravi« - C78), raziskujejo nove kraje (... »raziskovanje novih krajev« - B65), samorefleksija (... »refleksija dneva« - A91), privoščijo si masaže (... »masaža« - B69 ; ... »večkrat si privoščim masažo« - C80) kopeli (... »kopel« - C81), se v domačem okolju sprostijo (»V domačem okolju se lahko sprostim« - C83), se pogovarjajo (... »odkriti pogovori s prijatelji« - B67 ; »Pri razbremenitvi mi pomaga pogovor« - F66), meditirajo (... »včasih meditacija« - D61), raziskujejo duhovne poti (»Sama raziskujem duhovne poti, ki so za mene vir moči in pomoči« - E71), se v ta namen tudi udeležujejo predavanj in izobraževanj (... »se udeležujem predavanj, ki me podpirajo na poti lastnega raziskovanja« - E73 ; »Udeležujem se tudi izobraževanj, ki jih organizira naše društvo« - E74). Sprošča jih ukvarjanje z živalmi (... »ukvarjanje z živalmi« -

F69), v veliko pomoč pa jim je podpora družine (... »podpora družine« - A92) in vera (... »v veliko pomoč pa mi je tudi vera« - A98).

Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase

Za konec sem intervjuvanke povprašala, česa bi si še želele in potrebovale pri skrbi zase. Vse so izrazile željo po boljšem finančnem stanju (... »bi bila zadovoljna, če bi bilo finančno stanje malo boljše« - C89 ; ... »da bi bilo plačilo za naše delo višje« - C90), opisale pa so tudi druge probleme na področju financ, kot je problem financiranja socialnovarstvenih programov (... »problem financiranja socialnovarstvenih programov« - B72), problem slabšega finančnega vrednotenja dela (... »ni finančnega ovrednotenja našega dela v primerjavi z javno službo, kot je center za socialno delo« - B74), ni enakih možnosti napredovanja (... »kar nam kljub enaki izobrazbi ne zagotavlja enakih možnosti napredovanja« - B73). Kot rešitev finančnih problemov pri svojem delu so predlagale sistemsko rešitev za izboljšanje situacije (... »želela bi si sistemsko rešitev za izboljšanje finančne situacije zaposlenih v programih« - A99), enako ovrednoteno delo (... »da bi bilo naše delo enako ovrednoteno v primerjavi z delavci v javnem sektorju« - A100), finančno vzpodbudo in podporo za strokovni razvoj (... »bi želela finančno vzpodbudo« - D73 ; ... »finance za udeležbo različnih delavnic, predavanj, izobraževanj, ki se mi zdijo za naš poklic zelo pomembna« - D74). V takšnih trenutkih ozavestijo prednosti dela v nevladni organizaciji, da se s finančnimi problemi lažje soočijo (»Včasih je zato potrebno, da ozavestim prednosti dela v nevladni organizaciji« - B75 ; ... »ni mogoče materialno opisati« - B76). Kot želje pa so intervjuvanke naštele, da bi želele več časa (»Več časa« - B70), več dopusta v strnjeni obliki (»Sama bi si želela več dopusta« - C86 ; ... »ki bi ga lahko preživela v strnjeni obliki« - C87), več časa za hobije (»Da bi lahko še več časa posvečala svojim hobijem« - F74), za gibanje (... »redno gibanje« - D70), za meditacijo (»Želela bi imeti več časa za meditacijo« - D69), za telovadbo (... »telovadbo« - D71), za masaže (... »masaže« - D72 ; ... »vključene kakšne masaže za sprostitev« - E70). Želijo si tudi, da bi jim bil omogočen oddih v toplicah (»Želim si, da bi nam služba omogočila oddih v toplicah« - E77), ki bi vključeval zdravstveni program za sprostitev in zdravo prehrano (... »celoviti zdravstveni program za sprostitev in zdravo prehrano« - E78), ki bi trajal nekaj dni (»Bilo bi čudovito, da bi to trajalo nekje od 5 do 7 dni« - E80).

5 RAZPRAVA

Po opravljenih intervjujih in obdelavi podatkov sem prišla do odgovorov na raziskovalna vprašanja, ki sem jih zastavila v nalogi.

Katere metode socialnega dela se uporabljajo v varni hiši?

Milošević Arnold in Poštrak (2003) med temeljne metode socialnega dela uvrščata socialno delo s posameznim primerom, socialno delo in skupnostno socialno delo. Socialne delavke v varni hiši, ki so sodelovale pri intervjujih, kot najpogostejše metode, ki jih uporabljajo pri svojem delu, opisujejo metode dela s posameznico, skupino in skupnostjo. V varni hiši se najpogostejše uporablja metoda dela s posameznikom, saj socialne delavke sodelujejo z uporabnico na njeni poti od prekinitve nasilnega odnosa do želenih izidov. Svoje ugotovitve lahko povežem z navajanjem Milošević Arnold in Poštrak (2003), ki sta metodo socialnega dela opisala kot metodo, ki se je razvila v dvajsetih letih in je bila pomembna za začetek procesa profesionalizacije socialnega dela, najpogostejše pa se v socialnem delu uporablja še danes. Intervjuvanke so povedale, da v metodo dela s posameznikom spada vse od začetka, prvega klica, prvega stika z uporabnico, kjer se začne oblikovati delovni odnos. Tukaj je vloga socialne delavke, da za uporabnico ustvari varen in zaupen prostor, kjer potekajo razgovori in pogovori z uporabnico, skozi katere socialna delavka uporabnico podpira, ji daje moč in pogum, da se uporabnica postavi na noge, pridobi odvzeto samospoštovanje in gre po poti do novega poglavja v življenju, kjer lahko zaživi brez nasilja. Z vsako uporabnico posebej poteka individualno načrtovanje, izdelava se individualni načrt pomoči. Intervjuvane socialne delavke so naštele strokovna ravnanja, ki jih uporabljajo skozi proces sodelovanja z posamezno uporabnico. To so svetovanje, individualno načrtovanje, pomembno je delo z otroki uporabnic, ki zajema predvsem pomoč uporabnici, mami, na področjih, kjer je vzgojno nemočna, vse pa so izpostavile pomembnosti krepitev moči uporabnice in zagovorništvo. Krepitev moči uporabnice je metoda dela, pri izvajanju katere oseba dobi občutek, da je vedno bolj sposobna odločati o svojem življenju, te odločitve pa začne uresničevati v praksi (Zaviršek, Zorn in Videmšek, 2002). Ko govorimo o krepitevi moči, je velikega pomena vloga krepitelja. Kot v vlogi tistega, ki krepí, je tudi v vlogi objekta krepitev lahko posameznik ali skupina. Najpogostejše se v vlogi krepitelja pojavljajo posamezniki, strokovnjaki, pogoj za to, da posameznik prevzame vlogo krepitelja pa je, da je tudi sam okrepljen (Adams, 2003 v Lajh in Šentjurs, 2009). Stroka socialnega dela je specializirana za izvajanje pomoči. Posamezniki in skupine postanejo uporabniki socialnega dela zato, ker sami ne morejo rešiti svojih težav.

Krepitev moči je, kot pravi Dragoš (2008), regulacija razmerij odvisnosti, ne pa odpravljanje le teh.

Socialno delo s skupino je metoda socialnega dela s ciljem ustvarjanja kvalitetnega skupinskega življenja, ki pa je odvisen je od potreb konkretne skupine. Skupina lahko z metodo skupinskega dela doseže želene cilje, potrebne spremembe pa lahko dosežejo posamezni člani skupine (Milošević Arnold in Postrak, 2003).

Socialne delavke v varni hiši so pri metodi socialnega dela s skupino navedle predvsem hišne sestanke, ki se jih udeležujejo uporabnice, ki v tistem trenutku tam bivajo, hišni sestanki pa se poleg rednih tedenskih skličejo predvsem takrat, ko pride do konfliktov med uporabnicami in se izkaže potreba po posredovanju med njimi. Povedale so, da lahko skupina uporabnic v varni hiši predstavlja skupino za samopomoč, saj se skozi različne delavnice, ki se jih udeležijo, pogovarjajo, učijo novih veščin, znanj, strpnosti, solidarnosti, tolerance, organizacije življenja, z drugimi lahko podelijo svojo zgodbo in tako vidijo, da v tem niso same, ampak so druga drugi lahko v podporo. Kot skupina lahko uporabnice skupaj iščejo rešitve na poti do zelenih ciljev.

Kot zadnjo najpogostejše uporabljeno metodo pri svojem delu pa so intervjuvanke navedle delo s skupnostjo. Socialno delo s skupnostjo je metoda dela, s katero se posamezniki, skupine in organizacije vključijo v načrtovane akcije z namenom vpliva na socialne probleme. Gre za izboljševanje razmer, razvoja in spreminjanje socialnih institucij, vsebuje proces načrtovanja in organizacije. Metoda skupnostnega dela se lahko uporablja na vseh ravneh organiziranja, ob uporabi pa se socialni delavci preizkušajo v različnih vlogah (Milošević Arnold in Postrak, 2003). Bistvo skupnostnega pristopa je, da bi povezali posameznike, družine ali skupine, ki pomoč iščejo pri socialnih delavcih, z vsemi obstoječimi viri v skupnosti ter zagotavljali, da bi se ta pomoč uspešno, usklajeno in kontinuirano izvajala v vsakem primeru. Skupnostno delo si prizadeva za razvijanje novih ali spreminjanje obstoječih oblik organizacije, ki zagotavljajo samopomoč in dobrodelnost v skupnosti. Kolektivne akcije pri skupnostnem delu omogočajo uspešno reševanje problemov, ob enem pa prispevajo k večji kakovosti življenja vseh članov skupnosti (Rapoša Tanjšek, 1993).

V okviru boja proti nasilju v družini je taka oblika dela izrednega pomena, saj gre za ozaveščanje javnosti o problematiki nasilja, za spreminjanje družbenega odnosa do problematike, za približanje možnosti rešitve osebam, ki doživljajo nasilje. Socialne delavke v varni hiši metodo dela s skupnostjo velikokrat uporabljajo, saj se, kot so povedale v intervjujih, trudijo za ozaveščanje javnosti o problematiki nasilja, prizadevajo pa si tudi za večjo

prepoznavnost programa varna hiša, da bi bil strokovni in laični javnosti bolj poznan, saj lahko ženskam, ki živijo v nasilnem odnosu, predstavlja rešitev. V ta namen se udeležujejo predavanj in delavnic ali jih organizirajo, pripravljajo prispevke za medije, obiščejo radio, televizijo, sodelujejo tudi z drugimi institucijami in predvsem informirajo strokovno in ostalo javnost o programu varna hiša. Poleg navedenih ravnanj, pod delo socialnih delavk v varni hiši spada tudi zapisovanje, poročanje, reflektiranje, dokumentiranje, raziskovanje, pridobivanje sredstev in medinstitucionalno sodelovanje.

Kaj je osrednji cilj socialnega dela v varni hiši?

Socialne delavke v času bivanja uporabnice v varni hiši z njimi spletejo globoke in zaupne odnose, to pa predvsem oblike dela. Večino svojega službenega časa preživijo v neposrednem stiku z uporabnicami, saj delovni prostori socialnih delavk v okviru trenutnega življenjskega prostora uporabnic. Zaradi soprisotnosti lahko vloge socialne delavke velikokrat postanejo nejasne, iz vloge podpore prerastejo v nadzorno vlogo ali pa jih uporabnice razumejo kot prijateljice.

Intervjuvanke so kot osnovni cilj socialnega dela v varni hiši navedle krepitev moči uporabnic. Opolnomočenje je metoda dela, s katero se krepi pot in odločitve, ki jih je uporabnica naredila za rešitev svoje situacije. Vloga socialne delavke v tem delu je, da uporabnici pomaga spoznavati in razumeti družbene in osebne ovire v njenem življenju. Gre za spodbujanje človeka, da razvije tiste sposobnosti, s katerimi lahko širi svoj vpliv, in sposobnosti za uporabo moči (Zaviršek, Zorn in Videmšek, 2002).

Cilj socialnega dela niso enotni, saj je vsaka uporabnica drugačna, vsaka ima svoje osebne cilje in vsaka izbere pot do tega cilja, ki njej najbolj ustreza. Intervjuvanke so povedale, da bi z eno besedo lahko rekle, da je cilj dela z uporabnico, ki je preživela nasilje, izstop iz vloge žrte. Uporabnica mora na poti do svojih zelenih ciljev prevzeti aktivno vlogo pri reorganizaciji življenja, na poti se uči novih vedenjskih vzorcev, socialne delavke so izpostavile pomembnost posameznih korakov na poti do cilja. Na poti do ciljev socialna delavka izhaja iz uporabnice, iz njenih potreb, sposobnosti, načinov delovanja, uporabnici nudi podporo, jo usmerja, jo podpre. Intervjuvanke so povedale, da je večini uporabnic cilj, da si najde novo zaposlitev in novo bivališče, da lahko zaživi novo življenje brez nasilja. Čačinovič Vogrinčič (2005) govori o tem, da zelene izide, ki se oblikujejo v delovnem odnosu, prevajamo v akcijo, v konkretne korake. Poudarek je na delu, sodelovanju, aktivnostih, ki sledijo iz opravljenega dela v delovnem

odnosu. Govori o projektih, ker tečejo v času in so usmerjeni k dobrim izidom. Zapiše se konkretne naloge, ugotovljene razlike in tudi minimalne spremembe v procesu napredovanja k rešitvam. Brez smiselne poti ni smiselne poti, nedoseženi cilji pomenijo, da morajo biti bolje raziskani in na novo zastavljeni znotraj tistega, kar je uresničljivo (Čačinovič Vogrinčič, 2005, str. 15 - 16).

Kako socialne delavke v varni hiši skrbijo za lasten strokovni in osebni razvoj?

Socialni delavci in delavke so v poklicih, kjer se iz dneva v dan soočajo s hudim človeškim trpljenjem, boleznimi, psihosocialnimi stiskami, materialnim pomanjkanjem izpostavljeni tistim dejavnikom, ki lahko ogrozijo njihovo lastno psihofizično ravnovesje ali celo zdravje. Zaradi tega je skrb socialnih delavcev in delavk zase pomembna (Vodeb Bonač v Milošević Arnold idr., 1999, str. 49).

Socialne delavke, ki sem jih intervjuvala, so kot prvi in najpomembnejši način za skrb za svoj strokovni razvoj navedle supervizijo, ki se je vse redno udeležujejo. Imajo ustaljeno skupino, ki jim pomeni varen in zaupen prostor, dolgoletni odnosi pa jim omogočajo, da lahko odprto spregovorijo o svojih dilemah, spoznanjih, težavah, v katerih se znajdejo pri svojem delu. Povedale so tudi, da jim supervizija pomeni način razbremenitve in oblika podpore. Poleg supervizije kot podporo doživljajo tudi intervizijo, pogovore s sodelavkami, dobre odnose v kolektivu in zaupanje med njimi.

Supervizija je metoda, s ciljem, da se strokovnjaki razbremenijo in razvijajo možnosti za svoje konstruktivno preživljanje stresnih situacij in preživljanje stresnih situacij, ob enem pa za ohranjanje možnosti za učenje (Milošević Arnold idr., 1999). Intervizija je metoda učenja in vrsta supervizije, kjer mala skupina kolegov, ki je podobno profesionalno usposobljena in ima podobne delovne izkušnje, opravlja supervizijo drug z drugim. Intervizija je metoda supervizije, kjer stalne vloge supervizorja ne prevzame nihče od sodelujočih (Hanekamp, 1994 v Milošević Arnold idr., 1999).

Socialne delavke so poleg načinov za skrb za strokovni razvoj navedle veliko dejavnosti, ki jim pomagajo pri razbremenitvi in sprostitvi. Največkrat so izpostavile gibanje v naravi, ustvarjanje, duhovnost, predvsem pa podporo in pogovore z družino in prijatelji. Želele bi si želele predvsem izboljšanja na finančnem področju in to, da bi jim bilo omogočeno več načinov za razbremenitev in učenje na strokovnem področju.

6 SKLEPI

V nadaljevanju zapisani sklepi so nastali z ugotovitvami in rezultati moje raziskave.

- Socialne delavke v varni hiši pri delu z uporabnicami, ki so preživele nasilje, uporabljajo metode socialnega dela s posameznikom, skupino in skupnostjo.
- V okviru osnovnih metod socialnega dela, ki jih socialne delavke pri svojem delu uporabljajo, se poslužujejo različnih strokovnih ravnanj, ki jih prilagajajo uporabnicam.
- Socialne delavke in uporabnice lažje vzpostavijo zaupen delovni odnos zaradi specifične oblike dela – soprisotnost, ni uradnih ur, manj formalna oblika sodelovanja.
- Socialne delavke z uporabnicami v delovnem odnosu uporabljajo individualno načrtovanje in z vsako uporabnico izdelajo individualni načrt pomoči, ki je osrednji dokument.
- Vloge socialne delavke v varni hiši so različne, predvsem zaradi prilagajanja posameznih metod dela posameznim uporabnicam in skupini.
- Cilji socialnega dela v varni hiši se od ciljev socialnega dela na drugih področjih ne razlikujejo preveč, saj gre povsod za delo z uporabniki in za dosego rešitev ozroma ciljev.
- Osrednji cilj socialnega dela je krepitev moči uporabnice, da lahko po izstopu iz nasilnega odnosa zaživi novo, kvalitetnejše, samostojno življenje.
- Enotnega cilja socialnega dela v varni hiši ni, saj ima vsaka uporabnica svoje potrebe, želje in cilje.
- Enotne poti za dosego ciljev ne obstajajo, saj različne strategije pomagajo različnim uporabnicam, delo je zelo individualizirano.
- Redna supervizija je socialnim delavkam v varni hiši v veliko podporo in razbremenitev.
- Intervizija socialnim delavkam v varni hiši prav tako predstavlja način razbremenitve.
- Socialne delavke imajo poleg navedenega še različne načine za razbremenitev in sprostitev.
- Socialne delavke v varni hiši izražajo potrebo po boljši finančni situaciji.
- Socialne delavke v varni hiši so v primerjavi z javnim sektorjem premalo plačane.

- Socialne delavke imajo potrebo in željo po tem, da bi jim bile omogočene še dodatne oblike razbremenitve.

7 PREDLOGI

- Za nadaljnje raziskovanje predlagam, da se za bolj obsežne rezultate v raziskave vključi vse namestitvene programe na področju dela z žrtvami nasilja. Trenutno število namestitvenih programov za nasilje v Sloveniji je 27, kamor so vštete vse varne hiše, materinski domovi in krizni centri (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, b.d.)
- Socialnim delavkam, bi bilo potrebno omogočiti dodatne načine razbremenitve in sprostitev, kot so organizirana izobraževanja za osebno in duhovno rast, omogočeno letovanje v zdraviliščih, velnesih, sprostitvene storitve kot so masaže.
- Za uspešno strokovno delo, strokovni in osebni razvoj bi bilo potrebno v prvi vrsti potrebno poskrbeti za stabilno financiranje programov kot je varna hiša.
- Predlagam, da bi bilo socialnim delavkam omogočeno več dodatnih izobraževanj za pridobivanje novih znanj, vsaj trikrat letno organizirana izobraževanj.

8 UPORABLJENA LITERATURA

Aničić, K. (2007). *Na poti iz nasilja: prakse dela proti nasilju nad ženskami*. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.

Bezenšek Lalić, O. (2009). *Odzivanje socialnih delavk in delavcev na nasilje v družini*. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.

Capl, V. (ur.) (2010). *Zbornik ob 10. obletnici delovanja – prispevki strokovnih delavk in uporabnic varne hiše*. Celje: Društvo Regionalna varna hiša Celje.

Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N. & Možina, M. (2005). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebne stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Dolinar, M. (2008). *Metode socialnega dela v kriznem centru ženske svetovalnice za žrtve nasilja* (Diplomsko delo). Pridobljeno z eGradiva – Fakulteta za socialno delo.

Dragoš, S., Leskošek, V., Petrovič, E., Petrovič Erlah, P., Škerjanc, J., Humljan Urh, Š., & Žnidarec Demšar, S. (2008). *Katalog socialnega dela: Krepitev moči*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Društvo za nenasilno komunikacijo. (b.d.) Pridobljeno 15.2.2020 s <https://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/nasilje-nad-zenskami.html#a>

Filipčič, K. (2002). *Nasilje v družini*. Ljubljana: Založba Bonex.

Filipčič, K., Horvat, D., Kline, M., Kopčavar Guček, N., Leskošek, V., Lešnik Mugnaioni, D., Matko, K., Miklič, K., Milek Ogrinc, M., Plaz, M., Roblek, J., Rustja, E., Štirn, M., & Zaviršek, D. (2016). *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja*. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.

Flaker, V. (1994). *Analiza tveganja*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Flaker, V. (2003). *Oris metod socialnega dela (Uvod v katalog nalog centrov za socialno delo)*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo: Skupnost centrov za socialno delo Slovenije.

Grabrijan, B. (2010). *Materinski domovi in varne hiše 17 let po ustanovitvi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Horvat, D., Lešnik Mugnaioni, D. & Plaz M. (ur.) (2004). *Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje: priročnik*. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.

Hrovat, T. (2017). *Moč za spremembo: Priročnik za samopomoč po preživetem nasilju*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.

Kazenski zakonik (KZ-1) (2008). Ur. l. RS 50/2012.

Kobolt, A. & Žorga, S. (2000). *Supervizija: proces razvoja in učenja v poklicu*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Kočar, T. (2018). *Socialno delo z žrtvami nasilja v prvem Pomurskem materinskem domu* (Magistrsko delo). Pridobljeno z eGradiva – Fakulteta za socialno delo.

Lajh, M. In Šentjurs, T. (2009). *Krepitev moči: Vključitev izključenih* (Diplomsko delo). Pridobljeno z eGradiva – Fakulteta za socialno delo.

Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., & Kralj, A. (2013). *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*. Maribor: Založba Aristej.

Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I. del. Skripta*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mesec, B. (2007). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: Kvalitativne raziskave*. (študijsko gradivo, 2.izdaja). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Milošević, Arnold, V., Vodeb Bonač, M., Erzar, D., & Možina, M. (1999). *Supervizija – znanje za ravnanje*. Ljubljana: Socialna zbornica Slovenije. Zbirka Socialni izzivi.

Milošević Arnold, V. & Postrak, M. (2003). *Uvod v socialno delo*. Ljubljana: Študentska založba, zbirka Scripta.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2020). *Seznam verificiranih socialnovarstvenih programov*. Pridobljeno 30.4.2020 s https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDDSZ/sociala/Seznam_veljavnih_verificiranih_SVP.pdf

Obran, K. (2014). *Nasilje nad ženskami – prav(n)e poti v varno življenje žensk in otrok*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.

Palir Čuješ, T. (2006). *Nasilje nad starejšimi: delo s starejšimi uporabnicami varne hiše* (Diplomsko delo). Pridobljeno z eGradiva – Fakulteta za socialno delo.

Pantić, I. (2006). *Neprofitne organizacije za pomoč žrtvam nasilja v Sloveniji* (Diplomsko delo). Pridobljeno z eGradiva – Fakulteta za družbene vede.

Petrč, T. (2008). *Stres in izgorevanje na centrih za socialno delo (študija primera: Centar za socialnu skrb Rijeka)* (Diplomsko delo). Pridobljeno z eGradiva – Fakulteta za socialno delo.

Porić, J. (2005). *Pogled socialnih delavk in delavcev idrijske občine na svoj poklic in delo* (Diplomsko delo). Pridobljeno z eGradiva – Fakulteta za socialno delo.

Rapoša Tajnšek, P. (1993). *Skupnostno socialno delo in skupnostna usmeritev v praksi socialnega dela v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Ratajc, S. (2010). *Uporaba metod socialnega dela pri delu z družino* (Diplomsko delo). Pridobljeno z eGradiva – Fakulteta za socialno delo.

Skupnost CSD Slovenije (2010). *Bilten Skupnosti CSD Slovenije Kaljenje*. Ljubljana: Forma 1.

Stjepanović, D. (2012). *Prisotnost sindroma izgorelosti med strokovnimi delavci na centrih za socialno delo* (Diplomsko delo). Pridobljeno z eGradiva – Fakulteta za socialno delo.

Škerjanc, J. (2006). *Individualno načrtovanje z udejanjanjem ciljev: Pomen uporabniškega vpliva pri zagotavljanju socialno-varstvene storitve*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

Videmšek, P. (2008). *Krepitev moči kot temeljno orodje socialnega dela*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND-A) (2008). Ur. l. RS 16/2008.

Zavec, L. (2017). *Načini preprečevanja izgorelosti socialnih delavk in socialnih delavcev na področju nasilja v družini*. Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Zaviršek, D. (1997). *Diskurz o nasilju in pomoči*. Socialno delo, 36, 5 – 6, 329 – 345.

Zaviršek, D., Zorn, J., & Videmšek, P. (2002). *Inovativne metode v socialnem delu: Opolnomočenje ljudi, ki potrebujejo podporo za samostojno življenje*. Ljubljana: Študentska založba.

Žužul, M. (1989). *Agresivno ponašanje: Psihologijska analiza*. Zagreb: Radna zajednica Republičke konferencije Saveza socijalističke mladine Hrvatske.

9 PRILOGE

9.1 VPRAŠALNIK ZA INTERVJU S SOCIALNIMI DELAVKAMI

1. Koliko let imate?
2. Iz katerega kraja prihajate?
3. Kakšna je vaša izobrazba?
4. Koliko časa ste že zaposleni v varni hiši?
5. Katere metode pri vašem delu v varni hiši najpogosteje uporabljate?
6. Katere so prednosti in slabosti metod, ki jih uporabljate?
7. Kako bi lahko kot socialna delavka v varni hiši ubesedili končni cilj in želene izide pri delu z žrtvami nasilja?
8. Kakšna je najpogostejša pot do končnega cilja, želenih izidov pri delu z žrtvami nasilja?
9. Kateri so načini, ki vam pomagajo pri skrbi za lastno duševno zdravje – kaj konkretno počnete takrat, ko se želite razbremeniti?
10. Kaj bi pri skrbi zase še potrebovali ali si želeli?

9.2 ODPERTO KODIRANJE

Tabela 9.2.1: Odpro kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	<i>Imam 51 let</i>	51 let	Starost	Predstavitev
A2	<i>Prihajam iz Slovenj Gradca</i>	Slovenj Gradec	Kraj bivanja	Predstavitev
A3	<i>Univerzitetna diplomirana socialna delavka</i>	Univerzitetna diplomirana socialna delavka	Izobrazba	Predstavitev
A4	<i>in logoterapevtka</i>	logoterapevtka	Izobrazba	Predstavitev
A5	<i>V varni hiši v Slovenj Gradcu sem zaposlena od njenega nastanka, od leta 2002, torej 18 let</i>	18 let zaposlena v varni hiši	Čas dela v varni hiši	Predstavitev
A6	<i>kot osnovne metode socialnega dela poimenujem metodo dela s posameznikom</i>	Delo s posameznikom	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
A7	<i>metodo dela s skupino</i>	Delo s skupino	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
A8	<i>metodo dela s skupnostjo</i>	Delo s skupnostjo	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
A9	<i>v okviru dela s posameznikom sodi vse od prvega klica</i>	Prvi stik	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A10	<i>uvodnega razgovora</i>	Uvodni razgovor	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A11	<i>vzpostavljanje prvega stika z uporabnico in njenimi otroki</i>	Prvi stik z uporabnico in njenimi otroki	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A12	<i>namestitev in organizacijo življenja v novem okolju</i>	Organizacija življenja	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A13	<i>socialno preskrbo z vsem potrebnim</i>	Socialna preskrba	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A14	<i>V metodo socialnega dela s posameznikom sodi individualno svetovanje</i>	Individualno svetovanje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A15	<i>v okviru katerega gre v osnovi za dialog</i>	Dialog	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A16	<i>informiranje</i>	Informiranje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A17	<i>pomoč pri postopkih</i>	Pomoč pri postopkih	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši

A18	<i>svetovanje</i>	Svetovanje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A19	<i>usmerjanje</i>	Usmerjanje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A20	<i>razbremenjevanje</i>	Razbremenitev	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A21	<i>podpora</i>	Podpora	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A22	<i>dodajanje moči</i>	Dodajanje moči	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A23	<i>spremembe vzorcev</i>	Spremembe vzorcev	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A24	<i>Vse to pa je zajeto v individualnem načrtovanju</i>	Individualno načrtovanje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A25	<i>vsaka naša uporabnica individualni načrt pomoči</i>	Individualni načrt pomoči	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A26	<i>Eno od značilnih strokovnih ravnanj pri mojem delu je zagovorništvo</i>	Zagovorništvo	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A27	<i>zajema v prvi vrsti strokovno pristranskost – ženskam, uporabnicam verjamemo na besedo</i>	Strokovna pristranskost	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A28	<i>spremljanje na različne institucije</i>	Spremljanje uporabnice	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
A29	<i>v uporabniškem imenu in v njeno dobro posredujemo pri različnih službah</i>	Posredovanje v uporabniškem imenu	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A30	<i>Pomemben del socialnega dela v varni hiši pa je tudi delo s posameznim otrokom</i>	Delo z otroki	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
A31	<i>Med metode dela s skupino sodijo vsa različna strokovna ravnanja, ki jih uporabljamo, ko delamo s celotno skupino trenutno nastanjenih uporabnic</i>	Strokovna ravnanja s skupino uporabnic	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
A32	<i>To so različni hišni sestanki, na katerih se pogovarjamo o konkretnih logističnih zadevah in pravilih hiše</i>	Hišni sestanki	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
A33	<i>gre tudi za mediacijsko vlogo socialne delavke v varni hiši</i>	Mediacijska vloga socialne delavke	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A34	<i>skupaj z uporabnicami razrešujemo konflikte, ki velikokrat nastanejo med njimi</i>	Reševanje konfliktov	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
A35	<i>različne oblike delavnic, ki jih izvajamo v skupini uporabnic</i>	Delavnice	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
A36	<i>Delavnice so lahko ustvarjalne</i>	Ustvarjalne delavnice	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
A37	<i>razbremenjujoče,</i>	Razbremenjujoče delavnice	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
A38	<i>terapevtske, kjer z uporabnicami skušamo vplivati na njihove vedenjske vzorce</i>	Terapevtske delavnice	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši

A39	<i>delavnice za samozavest in samopodobo</i>	Delavnice za osebno rast	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
A40	<i>V okviru dela s skupino sodi tudi delo s skupino otrok</i>	Delo z otroki	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
A41	<i>kvalitetno preživljanje prostega časa</i>	Kvalitetno preživljanje prostega časa	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
A42	<i>skupne igre</i>	Skupne igre	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
A43	<i>učna pomoč</i>	Učna pomoč	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
A44	<i>V okviru dela s skupnostjo sodi ozaveščanje javnosti o problematiki nasilja</i>	Ozaveščanje javnosti	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A45	<i>različne predstavitve programa varne hiše</i>	Predstavitve varne hiše	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A46	<i>mislim predvsem na predavanja</i>	Predavanja	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A47	<i>delavnice</i>	Delavnice	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A48	<i>predstavitve varne hiše v formalnih in neformalnih okoljih</i>	Predstavitve varne hiše	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A49	<i>kot so radio</i>	Radio	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A50	<i>televizija</i>	Televizija	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A51	<i>kot so šole</i>	Šole	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A52	<i>sodišča</i>	Sodišča	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A53	<i>policija</i>	Policija	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A54	<i>vrteci</i>	Vrtci	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A55	<i>zdravstvo</i>	Zdravstvo	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A56	<i>Gre za ozaveščanje strokovne javnosti z našim načinom dela</i>	Ozaveščanje javnosti	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
A57	<i>v krog našega dela sodi tudi zapisovanje</i>	Zapisovanje	Delo socialnih delavk v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A58	<i>poročanje</i>	Poročanje	Delo socialnih delavk v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A59	<i>reflektiranje</i>	reflektiranje	Delo socialnih delavk v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A60	<i>sodelovanje z zunanjimi institucijami</i>	Sodelovanje z drugimi institucijami	Delo socialnih delavk v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A61	<i>dokumentiranje</i>	Dokumentiranje	Delo socialnih delavk v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A62	<i>raziskovanje</i>	Raziskovanje	Delo socialnih delavk v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A63	<i>pridobivanje sredstev</i>	Pridobivanje sredstev	Delo socialnih delavk v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A64	<i>Pri tem mislim na to, da smo v njihovem trenutnem življenjskem prostoru fizično prisotne</i>	Prisotnost socialnih delavk v življenjih uporabnic	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši

A65	<i>naša prisotnost zagotovo vpliva na njihovo vsakdanje življenje</i>	Vpliv prisotnosti socialnih delavk na uporabnice	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A66	<i>Kot prednost takega načina sobivanja vidim možnost, da se uporabnice v vsakem trenutku in pri vsakem vprašanju, stiski, dilemi, lahko obračajo na socialne delavke</i>	Razpoložljivost strokovne pomoči	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A67	<i>jim je strokovna pomoč skoraj neprenehoma na razpolago</i>	Razpoložljivost strokovne pomoči	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A68	<i>Kot slabost tega dela pa vidim naše vstopanje v njihova trenutna življenjska okolja</i>	Vstopanje v življenjska okolja uporabnic	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
A69	<i>kar je včasih lahko tudi moteče za njih</i>	Ovira za uporabnice	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
A70	<i>saj nas lahko dojemajo kot nadzor</i>	Nadzor uporabnic	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
A71	<i>Pri takem načinu dela se mi zdi nujno in velikega pomena razmejevanje odgovornosti socialne delavke in uporabnice</i>	Razmejevanje odgovornosti socialne delavke in uporabnice	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
A72	<i>Osnovni cilj socialnega dela v varni hiši se po mojem mnenju bistveno ne razlikuje od osnovnega cilja in namena socialnega dela kjer koli</i>	Enotnost ciljev socialnega dela	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
A73	<i>Tekom let sem se naučila bolje razumeti cilje, ki si jih ženske same zastavijo</i>	Razumevanje ciljev uporabnic	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
A74	<i>pomembnost vsakega najmanjšega koraka</i>	Pomembnost korakov	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
A75	<i>torej je zdaj moj želeni izid vsake zgodbe, da ženska pridobi na moči</i>	Opolnomočenje	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
A76	<i>Strategija doseganja ciljev se spreminja glede na cilje, sposobnosti in vire vsake posameznice</i>	Različni načini doseganja ciljev	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
A77	<i>Kar pri eni deluje, morda pri drugi ne bo</i>	Različnost uporabnic	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
A78	<i>kar je eni v pomoč, je lahko drugi v breme</i>	Različni načini doseganja ciljev	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
A79	<i>Pomembno se mi zdi najti način sodelovanja z vsako posebej</i>	Sodelovanje z uporabnicami	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
A80	<i>slediti njenemu tempu, željam, potrebam in zmožnostim</i>	Sodelovanje z uporabnicami	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
A81	<i>Začetek poti za vsako uporabnico pa je vsekakor to, da je izstopila iz nasilnega odnosa</i>	Izstop iz nasilnega odnosa	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši

A82	<i>prišla v varno hišo</i>	Prihod v varno hišo	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
A83	<i>Torej je strategija za doseg cilja, za vse v vsakem trenutku dela z uporabnico, krepitev moči</i>	Krepitev moči	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
A84	<i>pri našem delu je ena od pomoči supervizija</i>	Supervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A85	<i>pogosto pa se sama poslužujem tudi intervizije</i>	Intervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A86	<i>razbremenitveni pogovori s sodelavkami</i>	Pogovor s sodelavkami	Dobri medsebojni odnosi	Skrb socialnih delavk zase
A87	<i>da smo druga drugi v podporo</i>	Medsebojna podpora	Dobri medsebojni odnosi	Skrb socialnih delavk zase
A88	<i>nenehno strokovno izobraževanje</i>	Strokovno izobraževanje	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A89	<i>spoznavanja novih metod in pristopov</i>	Nove metode in pristopi	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A90	<i>vsakdanja peš hoja v službo in iz nje</i>	Peš hoja	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A91	<i>refleksija dneva</i>	Refleksija	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A92	<i>podpora družine</i>	Podpora družine	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A93	<i>branje</i>	Branje	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A94	<i>ustvarjanje</i>	Ustvarjanje	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A95	<i>delo na vrtu</i>	Delo na vrtu	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A96	<i>kolesarjenje</i>	Kolesarjenje	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A97	<i>druženje s prijatelji</i>	Druženje	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A98	<i>v veliko pomoč pa mi je tudi vera</i>	Vera	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
A99	<i>Želela bi si sistemsko rešitev za izboljšanje finančne situacije zaposlenih v programih</i>	Sistemska rešitev za izboljšanje situacije	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
A100	<i>da bi bilo naše delo enakovredno ovrednoteno v primerjavi z delavci v javnem sektorju</i>	Enako ovrednoteno delo	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
B1	<i>imam 38 let</i>	38 let	Starost	Predstavitev
B2	<i>Prihajam iz Velenja</i>	Velenje	Kraj bivanja	Predstavitev

B3	<i>Univerzitetna diplomirana socialna delavka</i>	Univerzitetna diplomirana socialna delavka	Izobrazba	Predstavitev
B4	<i>V Varni hiši Velenje delam že 10 let</i>	10 let zaposlena v varni hiši	Čas dela v varni hiši	Predstavitev
B5	<i>delo s posameznikom</i>	Delo s posameznikom	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
B6	<i>delo s skupino</i>	Delo s skupino	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
B7	<i>delo s skupnostjo</i>	Delo s skupnostjo	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
B8	<i>V okviru dela s posameznico uporabnico pa spada prvi stik z uporabnico</i>	Prvi stik	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
B9	<i>uvodni razgovor</i>	Uvodni razgovor	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
B10	<i>sprejem</i>	Sprejem	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
B11	<i>in preskrba z vsem, kar uporabnica potrebuje</i>	Socialna preskrba	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
B12	<i>Vsaka uporabnica ima individualni načrt pomoči</i>	Individualni načrt pomoči	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
B13	<i>Pri mojem delu je pomembno tudi zagovorništvo</i>	Zagovorništvo	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
B14	<i>Zagovorništvo zajema spremstvo uporabnice na institucije</i>	Spremstvo uporabnice	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
B15	<i>pomoč uporabnici pri opraviilih, kjer se sama ne znajde dovolj dobro</i>	Pomoč uporabnici	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
B16	<i>V delu s skupino bi rekla, da sodijo različni hišni sestanki</i>	Hišni sestanki	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
B17	<i>različne kuharske ali ustvarjalne delavnice</i>	Delavnice	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
B18	<i>Sem spada tudi gledanje filmov</i>	Gledanje filmov	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
B19	<i>druženje</i>	Druženje	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
B20	<i>pogovarjanje</i>	Pogovarjanje	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
B21	<i>Pri skupinskem delu je pomembno tudi delo z otroki uporabnic</i>	Delo z otroki	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
B22	<i>Metoda dela s skupnostjo pa se kaže predvsem v ozaveščanju javnosti o nasilju</i>	Ozaveščanje javnosti	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
B23	<i>predstavitvah programa varna hiša</i>	Predstavitve varne hiše	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
B24	<i>informiranju o varni hiši kot možnosti rešitve iz nasilja</i>	Informiranje	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
B25	<i>Kot prednosti metod, ki jih uporabljam, bi lahko navedla to, da smo socialne delavke v varni hiši tam čez cel dan prisotne</i>	Prisotnost socialnih delavk v življenju uporabnic	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši

B26	<i>tako da ko imajo uporabnice probleme, je tam vedno tam nekdo za pogovor</i>	Razpoložljivost strokovne pomoči	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
B27	<i>med nami se vzpostavi zaupen delovni odnos</i>	Zaupen delovni odnos	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
B28	<i>posamezne elemente vseh metod lahko poljubno uporabljam pri delu</i>	Poljubna uporaba elementov vseh metod	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
B29	<i>uporabnicam se prilagodim, da je delo čim bolj uspešno in učinkovito</i>	Prilagajanje uporabnicam	Delo socialnih delavk v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
B30	<i>težko izpostavim slabosti metod, ki jih pri svojem delu uporabljam</i>	Izpostavitev slabosti uporabljenih metod	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
B31	<i>Zame je osnovni cilj dela v varni hiše nuditi varen prostor za ženske, žrtve nasilja</i>	Varen prostor za uporabnice	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
B32	<i>Varen prostor, kjer bodo živele v ozračju nenasilja</i>	Ozračje nenasilja in medsebojnega spoštovanja	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
B33	<i>medsebojnega spoštovanja</i>	Ozračje nenasilja in medsebojnega spoštovanja	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
B34	<i>miru</i>	Mir	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
B35	<i>Prostor, kjer se bodo z našo strokovno pomočjo in z lastno iniciativo naučile novih vedenjskih vzorcev</i>	Učenje novih vedenjskih vzorcev	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
B36	<i>prešle iz vloge žrtve</i>	Prehod iz vloge žrtve	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
B37	<i>pridobile na samozavesti</i>	Pridobivanje na samozavesti	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
B38	<i>postale samostojne in neodvisne</i>	Samostojnost in neodvisnost	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
B39	<i>pa bodo z izkušnjami pridobile na moči</i>	Pridobivanje na moči	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
B40	<i>opolnomočenje uporabnic je osrednji cilj mojega dela</i>	Opolnomočenje	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
B41	<i>Enotne poti do cilja ni</i>	Enotna pot do cilja	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
B42	<i>vsaka uporabnica je drugačna</i>	Različnost uporabnic	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
B43	<i>način dela ni z vsako enak</i>	Različni načini doseganja ciljev	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
B44	<i>Redni svetovalni proces</i>	Svetovalni proces	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
B45	<i>psihosocialna podpora in pomoč</i>	Psihosocialna podpora in pomoč	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
B46	<i>delamo na krepitvi moči posameznice</i>	Krepitev moči	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
B47	<i>širjenju socialne mreže</i>	Širjenje socialne mreže	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
B48	<i>iskanju novih virov moči</i>	Iskanje virov moči	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
B49	<i>in novih znanj</i>	Nova znanja	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši

B50	<i>Rada bi izpostavila pomembnost lastne aktivnosti uporabnic</i>	Lastna aktivnost uporabnic	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
B51	<i>da ženska ne zmore nekaterih korakov ali jih ne vidi kot svoje, je naše delo sizifovo delo</i>	Nezmožnost uvida in korakov uporabnice	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
B52	<i>da vedno znova izhajamo iz uporabnic</i>	Izhajanje iz uporabnic	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
B53	<i>njihovih potreb</i>	Potrebe uporabnic	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
B54	<i>želja</i>	Želje uporabnic	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
B55	<i>spodobnosti</i>	Sposobnosti	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
B56	<i>lastna prepričanja in pričakovanja pa prepoznamo in jih pustimo ob strani</i>	Prepoznavanje lastnih pričakovanj	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
B57	<i>Kot osnovni način razbremenitve vsekakor vidim supervizijo</i>	Supervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
B58	<i>Naša supervizijska skupina je že ustaljena</i>	Ustaljena supervizijska skupina	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
B59	<i>ohranja varen in zaupanja vreden prostor</i>	Varen prostor	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
B60	<i>najdemo nove načine in poti</i>	Novi načini in poti	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
B61	<i>se razbremenimo</i>	Razbremenitev	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
B62	<i>pogovor s sodelavkami</i>	Pogovor s sodelavkami	Dobri medsebojni odnosi	Skrb socialnih delavk zase
B63	<i>intervizija</i>	Intervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
B64	<i>Meni osebno pa najbolj pomaga gibanje v naravi</i>	Gibanje v naravi	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
B65	<i>raziskovanje novih krajev</i>	Raziskovanje novih krajev	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
B66	<i>druženje z meni prijetnimi ljudmi</i>	Druženje	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
B67	<i>odkriti pogovori s prijatelji</i>	Pogovori	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
B68	<i>branje knjig</i>	Branje	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase

B69	<i>masaža</i>	Masaža	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
B70	<i>Več časa</i>	Več časa	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
B71	<i>več denarja</i>	Boljše finančno stanje	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
B72	<i>problem financiranja socialnovarstvenih programov</i>	Problem financiranja socialnovarstvenih programov	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
B73	<i>kar nam kljub enaki izobrazbi ne zagotavlja enakih možnosti napredovanja</i>	Nezagotavljanje enakih možnosti napredovanja	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
B74	<i>ni finančnega ovrednotenja našega dela v primerjavi z javno službo, kot je center za socialno delo</i>	Slabše finančno vrednotenje dela	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
B75	<i>Včasih je zato potrebno, da ozaveštim prednosti dela v nevladni organizaciji</i>	Ozaveščanje prednosti dela v nevladni organizaciji	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
B76	<i>ni mogoče materialno opisati</i>	Nezmožnost materialnega opisa	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
C1	<i>Imam 44 let</i>	44 let	Starost	Predstavitev
C2	<i>Prihajam iz Celja</i>	Celje	Kraj bivanja	Predstavitev
C3	<i>VII. stopnja – univerzitetna diplomirana socialna delavka</i>	Univerzitetna diplomirana socialna delavka	Izobrazba	Predstavitev
C4	<i>V varni hiši sem zaposlena 19 let</i>	19 let zaposlena v varni hiši	Čas dela v varni hiši	Predstavitev
C5	<i>Kot prvo metodo bi navedla metodo dela s posameznico</i>	Delo s posameznikom	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
C6	<i>Svetovalni pogovori</i>	Svetovanje		Socialno delo v varni hiši
C7	<i>in razbremenilni pogovori</i>	Razbremenilni pogovori	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C8	<i>razgovori že od začetka prihoda uporabnice v varno hišo</i>	Razgovori z uporabnico	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C9	<i>individualno svetovanje</i>	Individualno svetovanje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C10	<i>dialog</i>	Dialog	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C11	<i>pomoč pri različnih postopkih</i>	Pomoč pri postopkih	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C12	<i>svetovanje</i>	Svetovanje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C13	<i>podpora</i>	Podpora	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C14	<i>dodajanje moči</i>	Dodajanje moči	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C15	<i>informiranje</i>	informiranje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši

C16	<i>V okviru dela s posameznico se za vsako uporabnico posebej izdelava individualni načrt pomoči</i>	Individualni načrt pomoči	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C17	<i>zagovorništvo</i>	Zagovorništvo	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C18	<i>skupinsko socialno delo</i>	Delo s skupino	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
C19	<i>različni sestanki v sami hiši</i>	Hišni sestanki	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
C20	<i>delavnice</i>	Delavnice	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
C21	<i>sprehodi</i>	Sprehodi	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
C22	<i>izleti</i>	Izleti	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
C23	<i>delo z otroki uporabnic</i>	Delo z otroki	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
C24	<i>Socialno delo s skupnostjo pa je zadnja metoda</i>	Socialno delo s skupnostjo	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
C25	<i>informiranje javnosti o nasilju</i>	Informiranje	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
C26	<i>informiranje</i>	Informiranje	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
C27	<i>predstavitve programa varne hiše</i>	Predstavitve varne hiše	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
C28	<i>obiski radia</i>	Radio	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
C29	<i>televizije</i>	Televizija	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
C30	<i>drugih institucij</i>	Druge institucije	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
C31	<i>Pri našem delu je v ospredju delo s posameznico</i>	Delo s posameznikom	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
C32	<i>individualno delo v obliki svetovalnih</i>	Individualno delo	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C33	<i>razbremenilnih pogovorov</i>	Razbremenilni pogovori	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C34	<i>Na ta način se uporabnice najlažje odprejo</i>	Odprtje uporabnic	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C35	<i>spregovorijo o svoji izkušnji</i>	Spregovoritev o izkušnji	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C36	<i>dobijo odgovore na določena vprašanja</i>	Odgovori na vprašanja	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
C37	<i>Delo s skupino je potrebno pri usmerjanju dinamike v hiši</i>	Delo s skupino	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
C38	<i>reševanju konfliktov</i>	Reševanje konfliktov	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
C39	<i>organizaciji življenja v hiši</i>	Organizacija življenja	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
C40	<i>spodbujanju pomoči za samopomoč</i>	Spodbujanje pomoči za samopomoč	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
C41	<i>Uporabnice pomagajo druga drugi</i>	Medsebojna pomoč	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
C42	<i>ko podelijo del svoje zgodbe z drugimi</i>	Podelitev svoje zgodbe	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
C43	<i>Kot prednost vidim pa tudi to, da imajo skozi cel dan</i>	Razpoložljivost strokovne pomoči	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši

	<i>uporabnice na voljo vsaj eno socialno delavko</i>			
C44	<i>ki je v pisarni in jim je na voljo, če se srečajo s stisko ali problemi</i>	Razpoložljivost strokovne pomoči	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
C45	<i>ker toliko časa socialne delavke preživimo z uporabnicami, med nami oblikuje zaupen delovni odnos</i>	Zaupen delovni odnos	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
C46	<i>Osnovni cilj našega dela je, da ženska izstopi iz vloge žrtve</i>	Prehod iz vloge žrtve	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
C47	<i>prekine nasilni odnos</i>	Prekinitev nasilnega odnosa	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
C48	<i>prevzame aktivno vlogo pri reorganizaciji svojega življenja</i>	Aktivna vloga pri reorganizaciji življenja	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
C49	<i>prvi korak, ko se uporabnica odloči zapustiti nasilen odnos, je velik in najpomembnejši</i>	Izstop iz nasilnega odnosa	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
C50	<i>Pri delu z uporabnicami so pomembni vsi manjši in večji koraki</i>	Pomembnost korakov	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
C51	<i>ki jih uporabnica naredi zase</i>	Lastna aktivnost uporabnic	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
C52	<i>Za dosego cilja je potrebno opolnomočenje ženske</i>	Opolnomočenje	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
C53	<i>da tekom svetovalnega procesa poišče in obudi svoje vire moči</i>	Iskanje virov moči	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
C54	<i>je osnovni cilj našega dela opolnomočenje</i>	Opolnomočenje	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
C55	<i>Vsaka uporabnica si izbere svojo pot, po kateri bo šla do željenega individualnega cilja</i>	Individualna pot uporabnice do želenega cilja	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
C56	<i>Nekaj deluje pri eni, kar pa ni nujno, da bo delovalo tudi pri drugi</i>	Različni načini doseganja ciljev	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
C57	<i>spoštujemo</i>	Spoštovanje	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
C58	<i>in upoštevamo njene želje</i>	Želje uporabnic	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
C59	<i>način delovanja</i>	Način delovanja	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
C60	<i>hitrost korakov</i>	Hitrost korakov	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
C61	<i>Nekatere na tej poti potrebujejo opogumljanja</i>	Opogumljanje	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
C62	<i>spodbude</i>	Spodbuda	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši

C63	<i>usmerjanja</i>	Usmerjanje	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
C64	<i>informiranja</i>	Informiranje	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
C65	<i>nekateri potrebujejo manj</i>	Potrebe uporabnic	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
C66	<i>vse na tej poti potrebujejo podporo</i>	Podpora	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
C67	<i>krepitev moči</i>	Krepitev moči	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
C68	<i>Vesela sem, da imamo pri našem delu redne supervizije</i>	Supervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C69	<i>mi v veliko pomoč pri mojem delu</i>	Pomoč pri delu	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C70	<i>se tam ustvari varen prostor</i>	Varen prostor	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C71	<i>kjer si med seboj zaupamo</i>	Medsebojno zaupanje	Dobri medsebojni odnosi	Skrb socialnih delavk zase
C72	<i>uspešno rešujemo vse težave, s katerimi se srečujemo ob svojem delu</i>	Uspešno reševanje težav	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C73	<i>Supervizija se mi zdi res pomembna</i>	Supervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C74	<i>intervizija</i>	Intervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C75	<i>se lahko pogovarjam s svojimi sodelavkami</i>	Pogovor s sodelavkami	Dobri medsebojni odnosi	Skrb socialnih delavk zase
C76	<i>kar mi je res v pomoč</i>	Pomoč	Dobri medsebojni odnosi	Skrb socialnih delavk zase
C77	<i>Sama osebno imam najraje sprehode</i>	Sprehodi	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C78	<i>pohode v naravi</i>	Pohodi v naravi	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C79	<i>kolesarjenje</i>	Kolesarjenje	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C80	<i>večkrat si privoščim masažo</i>	Masaža	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C81	<i>kopel</i>	Kopel	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C82	<i>zelo sprošča me delo na vrtu</i>	Delo na vrtu	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C83	<i>V domačem okolju se lahko sprostim</i>	Sprostitev v domačem okolju	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C84	<i>pustim vse dogajanje v službi tam</i>	Pušcanje dogajanja v službi	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase

C85	<i>dela ne prenašam domov</i>	Ne prenašanje dela domov	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
C86	<i>Sama bi si želela več dopusta</i>	Več dopusta	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
C87	<i>ki bi ga lahko preživela v strnjeni obliki</i>	Strnjena oblika	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
C88	<i>dva tedna v kosu</i>	Dva tedna	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
C89	<i>bi bila zadovoljna, če bi bilo finančno stanje malo boljše</i>	Boljše finančno stanje	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
C90	<i>da bi bilo plačilo za naše delo višje</i>	Boljše finančno stanje	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
D1	<i>Imam 43 let</i>	43 let	Starost	Predstavitev
D2	<i>Prihajam iz Celja</i>	Celje	Kraj bivanja	Predstavitev
D3	<i>Sem univerzitetna diplomirana socialna delavka</i>	Univerzitetna diplomirana socialna delavka	Izobrazba	Predstavitev
D4	<i>V varni hiši delam že 14 let</i>	14 let zaposlena v varni hiši	Čas dela v varni hiši	Predstavitev
D5	<i>Delo s posameznikom</i>	Delo s posameznikom	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
D6	<i>s skupino</i>	Delo s skupino	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
D7	<i>s skupnostjo</i>	Delo s skupnostjo	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
D8	<i>V okviru dela s posameznikom spada individualno svetovalno delo z delovnim odnosom</i>	Individualno svetovanje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
D9	<i>informiranje</i>	Informiranje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
D10	<i>podpora</i>	Podpora	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
D11	<i>zagovorništvo</i>	Zagovorništvo	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
D12	<i>individualno načrtovanje</i>	Individualno načrtovanje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
D13	<i>Delo s skupino pa poteka v obliki delavnic</i>	Delavnice	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
D14	<i>hišnih sestankov</i>	Hišni sestanki	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
D15	<i>reševanja konfliktov</i>	Razreševanje konfliktov	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
D16	<i>posredovanja med uporabnicami</i>	Posredovanje med uporabnicami	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
D17	<i>učenja novih veščin</i>	Učenje novih veščin	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
D18	<i>dela z otroki</i>	Delo z otroki	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
D19	<i>kvalitetnega preživljanja prostega časa</i>	Kvalitetno preživljanje prostega časa	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši

D20	<i>različne športne dejavnosti</i>	Športne dejavnosti	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
D21	<i>sprehodi</i>	Sprehodi	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
D22	<i>kreativne delavnice</i>	Kreativne delavnice	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
D23	<i>terapevtske delavnice</i>	Terapevtske delavnice	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
D24	<i>razbremenitveni pogovori med uporabnicami v smislu skupine za samopomoč</i>	Skupina za samopomoč	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
D25	<i>delo s skupnostjo</i>	Delo s skupnostjo	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
D26	<i>delamo na ozaveščanju laične in strokovne javnosti o problematiki nasilja</i>	Ozaveščanje javnosti	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
D27	<i>prizadevamo si za prepoznavnost našega programa</i>	Prizadevanje za prepoznavnost programa	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
D28	<i>pojavi se na radiu</i>	Radio	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
D29	<i>televiziji</i>	Televizija	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
D30	<i>imamo in urejamo svojo facebook stran</i>	Facebook stran	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
D31	<i>Vse to delamo z namenom, da bi dosegli čim večje število žensk, ki doživljajo nasilje</i>	Namen doseči ženske, ki doživljajo nasilje	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
D32	<i>se do sedaj še niso zmogle odločiti za prekinitev kroga nasilja</i>	Nezmožnost prekinitve kroga nasilja	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
D33	<i>Vse metode so zame nujne</i>	Nujnost metod	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
D34	<i>vsaka zase ima znotraj sebe niz možnosti za delo</i>	Notranje možnosti za delo	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
D35	<i>vsaka uporabnica lahko prinese priložnost za novo metodo, ki bo učinkovita ravno v njenem primeru</i>	Priložnost za nove metode	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
D36	<i>Individualno načrtovanje je ravno zato edini možni način, da je vsaka zgodba edinstvena</i>	Individualno načrtovanje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
D37	<i>ima svojo rešitev</i>	Rešitev	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
D38	<i>nekatero metodo pa so seveda skupne vsem</i>	Skupne metode	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
D39	<i>Kot osrednji cilj čutim, da je moja naloga podpora</i>	Podpora	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
D40	<i>krepitev moči</i>	Krepitev moči	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
D41	<i>razumevanje</i>	Razumevanje	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
D42	<i>informiranje</i>	Informiranje	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
D43	<i>hoja z žrtvijo in čim manj pred žrtvijo v smislu nudenja pomoči</i>	Hoja ob žrtvi	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši

D44	<i>sprejemanje in dopuščanje drugačnega ali spremenjenega cilja</i>	Sprejemanje in dopuščanje različnih ciljev	Poti do cilja	Cilji socialnega dela v varni hiši
D45	<i>Pomaga mi razumevanje, da lahko pomagam le toliko, kot je prav</i>	Razumevanje	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
D46	<i>predvsem s tem, kar delam</i>	Delo	Poti do cilja	Cilji socialnega dela v varni hiši
D47	<i>Moj želeni izdi je z eno besedo seveda krepitev moči uporabnic</i>	Krepitev moči	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
D48	<i>Najpogosteje se ob prihodu uporabnice k nam prepletajo najprej podpora individualni pogovori</i>	Podpora	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
D49	<i>integracija v novo okolje</i>	Individualni pogovori	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
D50	<i>integracija v novo okolje</i>	Integracija v novo okolje	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
D51	<i>vzpostavljanje finančnih virov</i>	Vzpostavitev finančnih virov	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
D52	<i>vpisi otrok v šolo in vrtec</i>	Vpis otrok v šolo in vrtec	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
D53	<i>urejanje pravnih zadev</i>	Urejanje pravnih zadev	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
D54	<i>Ves čas bivanja se ohranja osebna pomoč v smislu opolnomočenja žrtve kot osebe</i>	Opolnomočenje	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
D55	<i>Uporabnica se po potrebi vključi v zunanjo strokovno pomoč</i>	Zunanja strokovna pomoč	Poti do cilja	Cilji socialnega dela v varni hiši
D56	<i>Ves čas se sledi ciljem žrtve</i>	Sledenje ciljem	Poti do cilja	Cilji socialnega dela v varni hiši
D57	<i>s sprotno evalvacijo spremlja njihovo uresničevanje</i>	Sprotna evalvacija	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
D58	<i>Osnovni cilj večine uporabnic je, da najde primerno bivališče in službo</i>	Iskanje bivališča in službe	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
D59	<i>Načini, kako skrbim za lastno duševno zdravje, je najpogosteje delo na vrtu</i>	Delo na vrtu	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
D60	<i>stik z naravo</i>	Gibanje v naravi	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
D61	<i>včasih meditacija</i>	Meditacija	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
D62	<i>Občasno preberem kakšno knjigo</i>	Branje	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
D63	<i>grem na krajše ali daljše izobraževanje</i>	Strokovno izobraževanje	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
D64	<i>V pomoč mi je intervizija</i>	Intervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
D65	<i>v okviru katere se s sodelavkami vzajemno</i>	Medsebojna podpora	Dobri medsebojni odnosi	Skrb socialnih delavk zase

	<i>podpiramo in razbremenjujemo</i>			
D66	<i>redna supervizija</i>	Supervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
D67	<i>da se lahko pogovarjamo o vsem</i>	Pogovor s sodelavkami	Dobri medsebojni odnosi	Skrb socialnih delavk zase
D68	<i>vedno po koncu supervizije imam občutek moči in motivacije za naprej</i>	Moč in motivacija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
D69	<i>Želela bi imeti več časa za meditacijo</i>	Več časa za meditacijo	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
D70	<i>redno gibanje</i>	Gibanje	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
D71	<i>telovadbo</i>	Telovadba	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
D72	<i>masaže</i>	Masaže	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
D73	<i>bi želela finančno vzpodbudo</i>	Finančna vzpodbuda	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
D74	<i>finance za udeležbo različnih delavnic, predavanj, izobraževanj, ki se mi zdijo za naš poklic zelo pomembna</i>	Finančna podpora za strokovni razvoj	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
E1	<i>Stara sem 43 let</i>	43 let	Starost	Predstavitev
E2	<i>Prihajam iz Celja</i>	Celje	Kraj bivanja	Predstavitev
E3	<i>Univerzitetna diplomirana socialna delavka</i>	Univerzitetna diplomirana socialna delavka	Izobrazba	Predstavitev
E4	<i>Delam že dobrih 17 let</i>	17 let zaposlena v varni hiši	Čas dela v varni hiši	Predstavitev
E5	<i>delo s posameznikom</i>	Delo s posameznikom	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
E6	<i>osebna pomoč</i>	Osebna pomoč	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
E7	<i>individualni svetovalni pogovori</i>	Individualno svetovanje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
E8	<i>zagovorništvo</i>	Zagovorništvo	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
E9	<i>spremljanje na različne institucije</i>	Spremljanje uporabnice	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
E10	<i>po potrebi materialna pomoč</i>	Materialna pomoč	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
E11	<i>Naslednja metoda je delo s skupino</i>	Delo s skupino	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
E12	<i>vodenje hišnih sestankov</i>	Hišni sestanki	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
E13	<i>izvedba različnih delavnic</i>	Delavnice	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
E14	<i>skupinsko delo z uporabnicami in njihovimi otroki</i>	Delo z otroki	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši

E15	<i>Veliko uporabnic se srečuje s problemi, ko pride do vzgoje otrok</i>	Vzgoja otrok	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
E16	<i>tukaj je naša vloga zelo pomembna</i>	Pomembnost vloge socialne delavke	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
E17	<i>da uporabnicam, mamam, nudimo podporo pri vzgoji na vseh področjih, kjer se počuti nemočno</i>	Nudenje pomoči pri vzgoji	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
E18	<i>delo s skupnostjo</i>	Delo s skupnostjo	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
E19	<i>osveščanje javnosti na področju nasilja</i>	Ozaveščanje javnosti	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
E20	<i>nastop v medijih</i>	Nastop v medijih	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
E21	<i>priprava prispevkov za medije</i>	Prispevki za medije	Socialno delo s skupnostjo	Socialno delo v varni hiši
E22	<i>Za potrebe uporabnic varne hiše pa potekajo timski sestanki</i>	Timski sestanki	Delo socialnih delavk v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
E23	<i>multidisciplinarni timi</i>	Multidisciplinarni timi	Delo socialnih delavk v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
E24	<i>medinstitucionalno sodelovanje</i>	Sodelovanje z drugimi institucijami	Delo socialnih delavk v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
E25	<i>posameznici ali posamezniku otroku res posvetimo</i>	Posvečanje posameznicam	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
E26	<i>veliko časa preživimo z uporabnicami</i>	Preživljanje časa z uporabnicami	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
E27	<i>imamo pisarne v prostorih, kjer one živijo</i>	Pisarne v življenjskih prostorih uporabnic	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
E28	<i>ko opravljamo svetovalno delo, se med nami lahko vzpostavi res dober in zaupen odnos</i>	Zaupen delovni odnos	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
E29	<i>Po drugi strani se lahko naše vloge tepejo s tem, kar delamo v skupini</i>	Neskladje vlog	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
E30	<i>ko je potrebno pogledati čistočo hiše, s tem preidemo v drugo vlogo</i>	Neskladje vlog	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
E31	<i>Takrat naša vloga postane »nadzorna«</i>	Nadzorna vloga	Vloge socialne delavke v varni hiši	Socialno delo v varni hiši
E32	<i>lahko tepe z občutki uporabnic v primerjavi z osebnim odnosom, ki se razvije v svetovalnem procesu</i>	Neskladje občutkov uporabnic	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
E33	<i>Ob prihodu v varno hišo uporabnic k zaposlitvi in iskanju stanovanja ne priganjamo</i>	Iskanje zaposlitve in stanovanja	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
E34	<i>saj se zavedamo, da se je potrebno najprej čustveno umiriti</i>	Čustvena umiritev	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši

E35	<i>Odhod od doma za uporabnico predstavlja zelo veliko spremembo</i>	Odhod od doma	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
E36	<i>potreben je čas za umiritev in prilagoditev novemu okolju</i>	Čas za umiritev in prilagoditev novemu okolju	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
E37	<i>Ko se posameznice čustveno okrepijo, začnejo krepiti lastno vrednost, ker je le-ta bila razvrednotena</i>	Čustvena okrepitev	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
E38	<i>potem nastopi čas za iskanje službe in stanovanja</i>	Iskanje zaposlitve in stanovanja	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
E39	<i>Uporabnice v varni hiši napredujejo v znanju in v odnosih</i>	Napredovanje uporabnic v znanju in odnosih	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
E40	<i>učijo se strpnosti</i>	Učenje strpnosti	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
E41	<i>solidarnosti</i>	Solidarnost	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
E42	<i>tolerance</i>	Toleranca	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
E43	<i>medsebojne pomoči</i>	Medsebojna pomoč	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
E44	<i>spoštovanja pravil</i>	Spoštovanje pravil	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
E45	<i>živijo v skupnosti z več različnimi osebami</i>	Življenje v skupnosti	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
E46	<i>Bivanje v varni hiši je pomembno saj imajo naše uporabnice možnost predelave nasilnih dogodkov iz preteklosti</i>	Predelava nasilnih dogodkov iz preteklosti	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
E47	<i>priložnost za učenje novih načinov, kako na odgovoren način poskrbeti zase</i>	Priložnost za učenje	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
E48	<i>Končni cilj dela z žrtvijo je, da ni več žrtev</i>	Prehod iz vloge žrtve	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
E49	<i>Da postane samostojna oseba</i>	Osamosvojitve	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
E50	<i>ve, kaj si želi v življenju</i>	Želje uporabnic	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
E51	<i>to tudi uresniči</i>	Uresničitev	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
E52	<i>Da se osamosvoji</i>	Osamosvojitve	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
E53	<i>zaposli, če je to tudi njen cilj</i>	Zaposlitev	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
E54	<i>Da zazna v sebi moč</i>	Zaznavanje moči	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
E55	<i>pogum</i>	Pogum	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši

E56	<i>samozavest, ki ji pomaga živeti njeno novo nastalo življenje</i>	Samozavest za novo življenje	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
E57	<i>Da pridobi samospoštovanje, ki ji je bilo odvzeto</i>	Pridobitev odvzetega samospoštovanja	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
E58	<i>Najpogostejša pot do zelenih ciljev je krepitev moči</i>	Krepitev moči	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E59	<i>iskanje virov pomoči in moči</i>	Iskanje virov moči	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E60	<i>Iščemo njene dobre in učinkovite pretekle izkušnje</i>	Iskanje dobrih in učinkovitih preteklih izkušenj	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E61	<i>Uporabnice se na novo učijo, kako zopet doseči dobre rezultate iz preteklosti</i>	Učenje doseganja dobrih rezultatov	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E62	<i>Krepijo se skozi pogovore</i>	Krepitev skozi pogovore	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E63	<i>branje različne literature</i>	Branje	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E64	<i>udeležujejo se zunanje pomoči in predavanj</i>	Udeležba zunanje pomoči in predavanj	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E65	<i>obiskujejo zdravnike in psihiatre</i>	Obiski zdravnikov in psihiatrov	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E66	<i>udeležujejo se različnih delavnic</i>	Udeležba na različnih delavnicah	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E67	<i>gledajo različne filme</i>	Gledanje filmov	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E68	<i>Vzpodbujamo jih, da pričnejo same reševati svoje zadeve</i>	Spodbuda	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E69	<i>jim stojimo ob strani</i>	Podpora	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E70	<i>s tem dobijo izkušnjo, da zmorejo</i>	Iskanje dobrih in učinkovitih preteklih izkušenj	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
E71	<i>Sama raziskujem duhovne poti, ki so za mene vir moči in pomoči</i>	Raziskovanje duhovnih poti	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
E72	<i>Vzamem si čas za rekreacijo</i>	Rekreacija	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
E73	<i>se udeležujem predavanj, ki me podpirajo na poti lastnega raziskovanja</i>	Udeležba na predavanjih	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
E74	<i>Udeležujem se tudi izobraževanj, ki jih organizira naše društvo</i>	Udeležba na izobraževanjih	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
E75	<i>Tukaj se mi zdi velikega pomena supervizija</i>	Supervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
E76	<i>se je že od začetka redno udeležujem in mi je res v pomoč</i>	Supervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
E77	<i>Želim si, da bi nam služba omogočala oddih v toplicah</i>	Oddih v toplicah	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase

E78	<i>celoviti zdravstveni program za sprostitvev in zdravo prehrano</i>	Zdravstveni program za sprostitvev in zdravo prehrano	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
E79	<i>vkjučene kakšne masaže za sprostitvev</i>	Masaže	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
E80	<i>Bilo bi čudovito, da bi to trajalo nekje od 5 do 7 dni</i>	Trajanje 5 do 7 dni	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase
F1	<i>37 let</i>	37 let	Starost	Predstavitev
F2	<i>Iz Krškega</i>	Krško	Kraj bivanja	Predstavitev
F3	<i>Po izobrazbi sem magistra socialnega dela</i>	Magistra socialnega dela	Izobrazba	Predstavitev
F4	<i>Tukaj delam eno leto in pol</i>	Leto in pol zaposlena v varni hiši	Čas dela v varni hiši	Predstavitev
F5	<i>Sama z uporabnicami največkrat delam individualno</i>	Individualno delo z uporabnicami	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
F6	<i>Torej delo s posameznikom,</i>	Delo s posameznikom	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
F7	<i>sprejem</i>	Sprejem	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
F8	<i>namestitev</i>	Namestitev	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
F9	<i>preskrba</i>	Preskrba	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
F10	<i>informiranje</i>	Informiranje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
F11	<i>spremlstvo</i>	Spremlstvo uporabnice	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
F12	<i>podpora</i>	Podpora	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
F13	<i>razbremenitev</i>	Razbremenitev	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
F14	<i>bi izpostavila individualno načrtovanje</i>	Individualno načrtovanje	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
F15	<i>zagovorništvo</i>	Zagovorništvo	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
F16	<i>vse, kar delamo z eno samo uporabnico</i>	Individualno delo	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
F17	<i>Skupinsko delo pa zajema vse oblike dela v celotni skupini uporabnic</i>	Delo s skupino	Metode socialnega dela	Socialno delo v varni hiši
F18	<i>različne delavnice</i>	Delavnice	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F19	<i>hišni sestanki</i>	Hišni sestanki	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F20	<i>sprehodi</i>	Sprehodi	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F21	<i>izleti</i>	Izleti	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F22	<i>druženja</i>	Druženja	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F23	<i>reševanje konfliktov med njimi</i>	Reševanje konfliktov	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F24	<i>učenja novih veščin komunikacije</i>	Učenje novih veščin	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši

F25	<i>Pomemben del našega dela je tudi delo z otroki</i>	Delo z otroki	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
F26	<i>Za otroke je potrebno poskrbeti za vpis v vrtec</i>	Vpis v vrtec	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
F27	<i>prešolanje</i>	Prešolanje	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
F28	<i>učna pomoč</i>	Učna pomoč	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
F29	<i>kvalitetno preživljanje prostega časa</i>	Kvalitetno preživljanje prostega časa	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
F30	<i>Včasih je z materami potrebno tudi učenje čisto osnovnih vsebin za vzgojo in skrb za otroke</i>	Vzgoja otrok	Socialno delo z otroki uporabnic	Socialno delo v varni hiši
F31	<i>Prednosti individualnih razgovorov so zaupnost</i>	Zaupnost	Socialno delo s posameznikom	Socialno delo v varni hiši
F32	<i>Uporabnice se bolj razgovorijo</i>	Pogovori z uporabnicami	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
F33	<i>lažje zaupajo svoje stiske</i>	Zaupanje stiske	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
F34	<i>veliko časa preživimo z uporabnicami tudi izven dogovorjenih razgovorov</i>	Preživljanje časa z uporabnicami	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
F35	<i>Tako se s strani uporabnice lažje in uspešneje vzpostavi delovni odnos in zaupanje</i>	Zaupen delovni odnos	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
F36	<i>Slabosti pa so možnost nerazumevanja uporabnice predanih informacij</i>	Možnost nerazumevanja uporabnice	Odnos socialnih delavk in uporabnic	Socialno delo v varni hiši
F37	<i>Prednosti skupinskega dela so reševanje medsebojnih konfliktov</i>	Reševanje konfliktov	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F38	<i>izražanje želja glede skupnega bivanja</i>	Izražanje želja glede skupnega bivanja	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F39	<i>skupno iskanje rešitev k željenim ciljem za kvalitetnejše življenje v varni hiši</i>	Iskanje rešitev k želenim ciljem	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F40	<i>deljenje lastnih izkušenj z drugimi</i>	Deljenje izkušenj z drugimi	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F41	<i>uporabnice, ki živijo v varni hiši, predstavljajo neke vrste skupino za samopomoč</i>	Skupina za samopomoč	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F42	<i>Slabost skupinskega dela pa je ta, da posameznica noče spregovoriti o svojih težavah v skupini</i>	Problem pri izražanju svojih težav v skupini	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F43	<i>Ne želi izpostavljati svojih opažanj pri drugih zaradi strahu pred osebnimi zamerami</i>	Strah pred osebnimi zamerami	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F44	<i>strah prenašanja informacij ostalim ljudem</i>	Strah prenašanja informacij ostalim ljudem	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši
F45	<i>stiska in sram uporabnic, ki ga čutijo zaradi nasilja, ki se jim je dogajalo</i>	Stiska in sram zaradi nasilja	Socialno delo s skupino	Socialno delo v varni hiši

F46	<i>Končni cilj je predvsem uporabnicam zagotoviti varnost in zasebni prostor</i>	Zagotovitev varnosti in zasebnega prostora	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
F47	<i>Zdi se mi, da je osnovni cilj našega dela krepitev moči uporabnice</i>	Krepitev moči	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
F48	<i>Poleg tega pa tudi uporabničina osebnostna rast</i>	Osebnostna rast	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
F49	<i>širjenje socialne mreže</i>	Širjenje socialne mreže	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
F50	<i>psihosocialna pomoč</i>	Psihosocialna pomoč	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
F51	<i>zagovorništvo</i>	Zagovorništvo	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
F52	<i>ureditev bivalnih pogojev</i>	Ureditev bivalnih pogojev	Osnovni cilj socialnega dela	Cilji socialnega dela v varni hiši
F53	<i>predvsem pa seveda usmerjanje in podpora pri iskanju rešitev do končnega cilja, ki si ga uporabnica zastavi</i>	Podpora	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
F54	<i>Žrtvam nasilja je potrebno zagotoviti osebni varen prostor, kjer se bo lahko umirila in psihično spočila</i>	Zagotovitev osebnega varnega prostora za umiritev in sprostitev	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
F55	<i>Cilj je, da upravnica samostojno zaživi</i>	Osamosvojitev	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
F56	<i>V času bivanja je pomembno, da uporabnico slišimo</i>	Poslušanje uporabnice	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
F57	<i>skupaj z njo pridemo do realizacije rešitev njenih problemov</i>	Realizacija rešitev problemov uporabnice	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
F58	<i>Pomembno je, da pridobimo njeno zaupanje</i>	Pridobitev zaupanja uporabnice	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
F59	<i>tako ji je tako lažje nuditi podporo in ji predlagati tudi druge možnosti in oblike pomoči</i>	Podpora	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
F60	<i>Delati je potrebno predvsem na njeni samopodobi</i>	Delo na samopodobi uporabnice	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
F61	<i>tukaj pa je zelo pomembna krepitev moči</i>	Krepitev moči	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
F62	<i>Pomembno je tudi zagovorništvo</i>	Zagovorništvo	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
F63	<i>sodelovanje z drugimi institucijami</i>	Sodelovanje z institucijami	Poti do ciljev	Cilji socialnega dela v varni hiši
F64	<i>ko uporabnica zapusti varno hišo še vedno ostanemo v stiku z njo tako osebno, kot neosebno</i>	Ohranjanje stikov po odhodu	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši
F65	<i>ji nudimo vso oporo in informacije, ki jih lahko posredujemo oziroma imamo na voljo</i>	Podpora	Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk	Cilji socialnega dela v varni hiši

F66	<i>Pri razbremenitvi mi pomaga pogovor</i>	Pogovor	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
F67	<i>branje knjig</i>	Branje	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
F68	<i>aktivnosti v naravi</i>	Gibanje v naravi	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
F69	<i>ukvarjanje z živalmi</i>	Ukvarjanje z živalmi	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
F70	<i>druženje s prijatelji</i>	Druženje	Skrb socialnih delavk za osebni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
F71	<i>V veliko pomoč mi je udeležba na rednih supervizijah</i>	Supervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
F72	<i>intervizija s sodelavkami</i>	Intervizija	Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj	Skrb socialnih delavk zase
F73	<i>da imamo s sodelavkami dobre odnose</i>	Dobri odnosi s sodelavkami	Dobri medsebojni odnosi	Skrb socialnih delavk zase
F74	<i>Da bi lahko še več časa posvečala svojim hobijem</i>	Več časa za hobije	Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase	Skrb socialnih delavk zase

9.3 OSNO KODIRANJE

PREDSTAVITEV

Starost

- 51 let (A1)
- 38 let (B1)
- 44 let (C1)
- 43 let (D1, E1)
- 37 let (F1)

Kraj bivanja

- Slovenj Gradec (A2)
- Velenje (B2)
- Celje (C2, D2, E2)
- Krško (F2)

Izobrazba

- Univerzitetna diplomirana socialna delavka (A3, B3, C3, D3, E3)
- Logoterapevtka (A4)
- Magistra socialnega dela (F3)

Čas dela v varni hiši

- 18 let zaposlena v varni hiši (A5)
- 10 let zaposlena v varni hiši (B4)
- 19 let zaposlena v varni hiši (C4)
- 14 let zaposlena v varni hiši (D4)
- 17 let zaposlena v varni hiši (E4)
- Leto in pol zaposlena v varni hiši (F4)

SOCIALNO DELO V VARNI HIŠI

Metode socialnega dela

- Delo s posameznikom (A6, B5, C5, C31, D5, E5, F6)
- Delo s skupino (A7, B6, C18, C37, D6, E11, F17)
- Delo s skupnostjo (A8, B7, C24, D7, E18)

- Poljubna uporaba elementov vseh metod (B28)
- Izpostavitev slabosti uporabljenih metod (B30)
- Nujnost metod (D33)
- Skupne metode (D38)
- Individualno delo z uporabnicami (F5)

Socialno delo s posameznikom

- Prvi stik (A9, B8)
- Uvodni razgovor (A10, B9)
- Prvi stik z uporabnico in njenimi otroki (A11)
- Organizacija življenja (A12)
- Socialna preskrba (A13, B11)
- Individualno svetovanje (A14, C9, D8, E7)
- Dialog (A15, C10)
- Informiranje (A16, C15, D9, F10)
- Pomoč pri postopkih (A17, C11)
- Svetovanje (A18, C6, C12)
- Usmerjanje (A19)
- Razbremenitev (A20, F13)
- Podpora (A21, C13, D10, F12, F53)
- Dodajanje moči (A22, C14)
- Spremembe vzorcev (A23)
- Individualno načrtovanje (A24, D12, D36, F14)
- Individualni načrt pomoči (A25, B12, C16)
- Zagovorništvo (A26, B13, C17, D11, E8, F15)
- Spremljevanje uporabnice (A28, B14, E9, F11)
- Sprejem (B10, F7)
- Pomoč uporabnici (B15)
- Razgovori z uporabnico (C8)
- Individualno delo (C32, F16)
- Razbremenilni pogovori (C7, C33)
- Odprtje uporabnic (C34)
- Spregovoritev o izkušnji (C35)
- Odgovori na vprašanja (C36)
- Rešitev (D37)
- Osebna pomoč (E6)
- Materialna pomoč (E10)
- Namestitve (F8)
- Preskrba (F9)
- Zaupnost (F31)

Socialno delo z otroki uporabnic

- Delo z otroki (A30, A40, B21, C23, D18, E14, F25)
- Kvalitetno preživljanje prostega časa (A41, D19, F29)
- Skupne igre (A42)
- Učna pomoč (A43, F28)
- Športne dejavnosti (D20)
- Sprehodi (D21)
- Kreativne delavnice (D22)
- Terapevtske delavnice (D23)
- Vzgoja otrok (E15, F30)
- Vpis v vrtec (F26)
- Prešolanje (F27)

Socialno delo s skupino

- Strokovna ravnanja s skupino uporabnic (A31)
- Hišni sestanki (A32, B16, C19, D14, E12, F19)

- Delavnice (A35, B17, C20, D13, E13, F18)
- Ustvarjalne delavnice (A36)
- Razbremenjujoče delavnice (A37)
- Terapevtske delavnice (A38)
- Delavnice za osebno rast (A39)
- Gledanje filmov (B18)
- Druženje (B19, F22)
- Pogovarjanje (B20)
- Sprehodi (C21, F20)
- Izleti (C22, F21)
- Reševanje konfliktov (A34, C38, D15, F23, F37)
- Organizacija življenja (C39)
- Medsebojna pomoč uporabnic (C41)
- Podelitev svoje zgodbe (C42)
- Posredovanje med uporabnicami (D16)
- Učenje novih veščin (D17, F24)
- Skupina za samopomoč (D24, F41)
- Napredovanje uporabnic v znanju in odnosih (E39)
- Učenje strpnosti (E40)
- Solidarnost (E41)
- Toleranca (E42)
- Medsebojna pomoč (C41, E43)
- Spoštovanje pravil (E44)
- Življenje v skupnosti (E45)
- Predelava nasilnih dogodkov iz preteklosti (E46)
- Priložnost za učenje (E47)
- Izražanje želja glede skupnega bivanja (F38)
- Iskanje rešitev k zelenim ciljem (F39)
- Deljenje izkušenj z drugimi (F40)
- Problem pri izražanju svojih težav v skupini (F42)
- Strah pred osebnimi zamerami (F43)
- Strah prenašanja informacij ostalim ljudem (F44)
- Stiska in sram zaradi nasilja (F45)

Vloge socialne delavke v varni hiši

- Strokovna pristranskost (A27)
- Posredovanje v uporabničnem imenu (A29)
- Mediacijska vloga socialne delavke (A33)
- Prisotnost socialnih delavk v življenju uporabnic (A64, B25)
- Vpliv prisotnosti socialnih delavk na uporabnice (A65)
- Razpoložljivost strokovne pomoči (A66, A67, B26, C43, C44)
- Vstopanje v življenjska okolja uporabnic (A68)
- Pomembnost vloge socialne delavke (E16)
- Neskladje vlog (E29, E30)
- Nadzorna vloga (E31)

Socialno delo s skupnostjo

- Ozaveščanje javnosti (A44, A56, B22, D26, E19)
- Predavanja (A46)
- Delavnice (A47)
- Predstavitve varne hiše (A45, A48, B23, C27)
- Radio (A49, C28, D28)
- Televizija (A50, C29, D29)
- Šole (A51)
- Sodišča (A52)
- Policija (A53)
- Vrtci (A54)

- Zdravstvo (A55)
- Informiranje (B24, C25, C26)
- Druge institucije (C30)
- Prizadevanje za prepoznavnost programa (D27)
- Facebook stran (D30)
- Namen doseči ženske, ki doživljajo nasilje (D31)
- Nezmožnost prekinitve kroga nasilja (D32)
- Nastop v medijih (E20)
- Prispevki za medije (E21)

Delo socialnih delavk v varni hiši

- Zapisovanje (A57)
- Poročanje (A58)
- Reflektiranje (A59)
- Sodelovanje z drugimi institucijami (A60, E24)
- Dokumentiranje (A61)
- Raziskovanje (A62)
- Pridobivanje sredstev (A63)
- Prilagajanje uporabnicam (B29)
- Timski sestanki (E22)
- Multidisciplinarni timi (E23)

Odnos socialnih delavk in uporabnic

- Ovira za uporabnice (A69)
- Nadzor uporabnic (A70)
- Razmejevanje odgovornosti socialne delavke in uporabnice (A71)
- Sodelovanje z uporabnicami (A79, A80)
- Zaupen delovni odnos (B27, C45, E28, F35)
- Notranje možnosti za delo (D34)
- Priložnosti za nove metode (D35)
- Nudenje pomoči pri vzgoji (E17)
- Posvečanje posameznicam (E25)
- Preživljanje časa z uporabnicami (E26, F34)
- Pisarne v življenjskih prostorih uporabnic (E27)
- Neskladje občutkov uporabnic (E32)
- Iskanje zaposlitve in stanovanja (E33, E38)
- Čustvena umiritev (E34)
- Odhod od doma (E35)
- Čas za umiritev in prilagoditev novemu okolju (E36)
- Čustvena okrepitev (E37)
- Pogovori z uporabnicami (F32)
- Zaupanje stiske (F33)
- Možnost nerazumevanja uporabnice (F36)

CILJI SOCIALNEGA DELA V VARNI HIŠI

Osnovni cilj socialnega dela

- Enotnost ciljev socialnega dela (A72)
- Opolnomočenje (A75, B40, C52, C54, D54)
- Varen prostor za uporabnice (B31)
- Ozračje nenasilja in medsebojnega spoštovanja (B32, B33)
- Mir (B34)
- Učenje novih vedenjskih vzorcev (B35)
- Prehod iz vloge žrtve (B36, C46, E48)
- Pridobivanje na samozavesti (B37)
- Samostojnost in neodvisnost (B38)
- Pridobivanje na moči (B39)
- Prekinitev nasilnega odnosa (C47)

- Aktivna vloga pri reorganizaciji življenja (C48)
- Podpora (D39)
- Krepitev moči (D47, F47)
- Zagotovitev varnosti in zasebnega prostora (F46)
- Osebnostna rast (F48)
- Širjenje socialne mreže (F49)
- Psihosocialna pomoč (F50)
- Zagovorništvo (F51)
- Ureditev bivalnih pogojev (F52)

Cilji uporabnic skozi oči socialnih delavk

- Različnost uporabnic (A77, B42)
- Lastna aktivnost uporabnic (B50, C51)
- Nezmožnost uvida in korakov uporabnice (B51)
- Izhajanje iz uporabnic (B52)
- Potrebe uporabnic (B53, C65)
- Sposobnosti (B55)
- Delo zase (C51)
- Individualna pot uporabnice do zelenega cilja (C55)
- Želje uporabnic (B54, C58, E50)
- Način delovanja (C59)
- Iskanje bivališča in službe (D58)
- Osamosvojitve (E49, E52, F55)
- Uresničitev (E51)
- Zaposlitev (E53)
- Zaznavanje moči (E54)
- Pogum (E55)
- Samozavest za novo življenje (E56)
- Pridobitev odvzetega samospoštovanja (E57)
- Delo na samopodobi uporabnice (F60)
- Ohranjanje stikov po odhodu (F64)
- Nudenje opore in posredovanje informacij (F65)

Poti do ciljev

- Pomembnost korakov (A74, C50, C60)
- Različni načini doseganja ciljev (A76, A78, B43, C56)
- Izstop iz nasilnega odnosa (A81, C49)
- Prihod v varno hišo (A82)
- Krepitev moči (A83, B46, C67, D40, E58, F61)
- Enotna pot do cilja (B41)
- Svetovalni proces (B44)
- Psihosocialna podpora in pomoč (B45)
- Širjenje socialne mreže (B47)
- Iskanje virov moči (B48, E59)
- Nova znanja (B49)
- Prepoznavanje lastnih pričakovanj (B56)
- Spoštovanje (C57)
- Opogumljanje (C61)
- Spodbuda (C62, E68)
- Usmerjanje (C63)
- Informiranje (C64, D42)
- Podpora (C66, D48, E69, F59, F65)
- Razumevanje (D41, D45)
- Hoja ob žrtvi (D43)
- Individualni pogovori (D49)
- Integracija v novo okolje (D50)
- Vzpostavljane finančnih virov (D51)

- Vpis otrok v šolo in vrtec (D52)
- Urejanje pravnih zadev (D53)
- Sprotna evalvacija (D57)
- Iskanje dobrih in učinkovitih preteklih izkušenj (E60, E70)
- Učenje doseganja dobrih rezultatov (E61)
- Krepitev skozi pogovore (E62)
- Branje (E63)
- Udeležba zunanje pomoči in predavanj (E64)
- Obiski zdravnikov in psihiatrov (E65)
- Udeležba na različnih delavnicah (E66)
- Gledanje filmov (E67)
- Zagotovitev osebnega varnega prostora za umiritev in sprostitvev (F54)
- Poslušanje uporabnice (F56)
- Realizacija rešitev problemov uporabnice (F57)
- Pridobitev zaupanja uporabnice (F58)
- Zagovorništvo (F62)
- Sodelovanje z institucijami (F63)

SKRB SOCIALNIH DELAVK ZASE

Skrb socialnih delavk za strokovni razvoj

- Supervizija (A84, B57, C68, C73 D66, E75, E76, F71)
- Intervizija (A85, B63, C74, D64, F72)
- Strokovno izobraževanje (A88, D63)
- Nove metode in pristopi (A89)
- Ustaljena supervizijska skupina (B58)
- Varen prostor (B59, C70)
- Novi načini in poti (B60)
- Razbremenitev (B61)
- Pomoč pri delu (C69)
- Uspešno reševanje težav (C72)
- Pomembnost supervizije (C73, E76)
- Moč in motivacija (D68)

Dobri medsebojni odnosi

- Pogovor s sodelavkami (A86, B62, C75, D67)
- Medsebojna podpora (A87, D65)
- Medsebojno zaupanje (C71)
- Pomoč (C76)
- Dobri odnosi s sodelavkami (F73)

Skrb socialnih delavk za osebni razvoj

- Peš hoja (A90)
- Refleksija (A91)
- Podpora družine (A92)
- Branje (A93, B68, D62, F67)
- Ustvarjanje (A94)
- Delo na vrtu (A95, C82, D59)
- Kolesarjenje (A96, C79)
- Druženje (A97, B66, F70)
- Vera (A98)
- Gibanje v naravi (B64, D60, F68)
- Raziskovanje novih krajev (B65)
- Pogovori (B67, F66)
- Masaža (B69, C80)
- Sprehodi (C77)
- Pohodi v naravi (C78)
- Kopel (C81)

- Sprostitev v domačem okolju (C83)
- Puščanje dogajanja v službi (C84)
- Ne prenašanje dela domov (C85)
- Meditacija (D61)
- Raziskovanje duhovnih poti (E71)
- Rekreacija (E72)
- Udeležba na predavanjih (E73)
- Udeležba na izobraževanjih (E74)
- Ukvarjanje z živalmi (F69)

Dodatne želje in potrebe pri skrbi zase

- Sistemska rešitev za izboljšanje situacije (A99)
- Enako ovrednotemo delo (A100)
- Več časa (B70)
- Problem financiranja socialnovarstvenih programov (B72)
- Nezagotavljanje enakih možnosti napredovanja (B73)
- Slabše finančno vrednotenje dela (B74)
- Ozaveščanje prednosti dela v nevladni organizaciji (B75)
- Nezmožnost materialnega opisa (B76)
- Več dopusta (C86)
- Strnjena oblika (C87)
- Dva tedna (C88)
- Boljše finančno stanje (B71, C89, C90)
- Več časa za meditacijo (D69)
- Gibanje (D70)
- Telovadba (D71)
- Masaže (D72, E79)
- Finančna vzpodbuda (D73)
- Finančna podpora za strokovni razvoj (D74)
- Oddih v toplicah (E77)
- Zdravstveni program za sprostitev in zdravo prehrano (E78)
- Trajanje 5 do 7 dni (E80)
- Več časa za hobije (F74)